

tromjesečno izvješće

bilten

hrvatska
narodna
banka

godina vi.
prosinac 2001.

broj 66

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNIČA mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNIK Slavko Križnjak
Božidar Bengesz

LEKTORICE Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na Internet stranicama Međunarodnog monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

TISAK Poslovna knjiga d.o.o., Zagreb

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unijete u web verziju.

Tiskano u 600 primjeraka

ISSN 1331–6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2001.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1993.	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
BDP ^a (u mil. USD, tekuće cijene)	10.903	14.585	18.811	19.872	20.109	21.628	20.031	19.030
BDP – godišnje stope promjene ^a (u %, stalne cijene)	– 8,0	5,9	6,8	5,9	6,8	2,5	–0,9	3,7
BDP po stanovniku ^{a,b} (u USD)	2.349	3.137	4.029	4.422	4.398	4.805	4.399	4.179
Stopa inflacije (u %, na kraju razdoblja)	1.149,7	– 3,0	3,7	3,4	3,8	5,4	4,4	7,4
Broj stanovnika ^b (u mil.)	4,6	4,6	4,7	4,5	4,6	4,5	4,6	4,6
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	56,8	48,8	37,7	39,5	40,9	39,6	40,5	45,5
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	53,0	45,4	49,5	49,7	56,6	49,2	48,9	50,4
Tekući račun platne bilance ^d (u % BDP-a)	5,7	5,9	–7,7	–5,5	–11,6	–7,1	–6,9	–2,1
Inozemni dug ^c (u mil. USD, na kraju razdoblja)	2.638	3.020	3.809	5.308	7.452	9.586	9.872	10.877
Inozemni dug ^d (u % BDP-a)	24,2	20,7	20,2	26,7	37,1	44,3	49,3	57,2
Inozemni dug ^d (u % izvoza robe i usluga)	42,6	42,4	53,7	67,7	90,7	111,9	121,6	125,7
Ukupna otplata inozemnog duga ^d (u % izvoza robe i usluga)	6,6	4,3	6,4	9,3	13,8	19,4	29,3	28,6
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mil. USD, na kraju razdoblja)	616	1.405	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	1,3	2,5	2,4	2,8	2,7	3,2	3,7	4,4
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 USD)	6,5619	5,6287	5,3161	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	3,5774	5,9953	5,2300	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768

^a Podatak za 2000. godinu je privremen.

^b Podatak o broju stanovnika za 2000. godinu preuzet je iz 1999.

^c Dio povećanja inozemnog duga u 1996. godini odnosi se na uključivanje ukupnog iznosa reprogramiranog duga prema Pariškom i Londonskom klubu.

^d Podaci za 1998., 1999. i 2000. godinu izračunati su prema novoj metodologiji.

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

Sadržaj

Tromjesečno izvješće

Uvod / 3

Potražnja / 5

Inozemna potražnja / 5

Domaća potražnja / 6

Osobna potrošnja / 6

Investicijska potrošnja / 7

Državna potrošnja / 7

Proizvodnja / 7

Tržište rada / 10

Nezaposlenost i zapošljavanje / 10

Zaposlenost i radna snaga / 11

Plaće i troškovi rada / 12

Cijene / 13

Tečaj / 16

Monetarna politika i instrumenti / 18

Monetarno okruženje / 18

Monetarna politika / 18

Monetarna i kreditna kretanja / 20

Okvir 1. Promjene regulatornog okvira obvezne pričuve i učinci tih promjena tijekom 2001. / 23

Okvir 2. Dodatni Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici i Dopuna pisma o namjerama / 25

Okvir 3. Razvoj repo tržišta u Hrvatskoj u 2001. / 25

Tržište novca / 26

Kamatne stope na tržištu novca / 26

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnica / 27

Kamatne stope poslovnih banaka / 27

Tržište kapitala / 29

Domaće tržište / 29

Državne obveznice na inozemnim tržištima / 30

Međunarodne transakcije / 31

Račun tekućih transakcija / 31

Robna razmjena / 32

Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 32

Inozemni dug / 32

Međunarodna likvidnost / 33

Državne financije / 34

Proračunska obilježja trećeg tromjesečja 2001. / 34

Ostvarenje konsolidiranog proračuna središnje države / 35

Ukupni i tekući manjak konsolidiranog proračuna središnje države / 35

Prihodi konsolidiranog proračuna središnje države / 35

Porez na dohodak i međunarodnu trgovinu / 35

Porezi na robu i usluge / 36

Ostali porezni prihodi / 37

Rashodi konsolidiranog proračuna središnje države / 37

Plaće / 37

Tekući transferi i subvencije / 37

Subvencije / 38

Izvanproračunski fondovi / 38

Financiranje / 38

Unutarnji dug središnje države prema bankama / 38

Inozemni dug središnje države / 39

Privatizacija / 39

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 44

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 45

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 46

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 47

D. Poslovne banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka / 49

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka / 50

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države / 51

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora / 51

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 52

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka / 52

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka / 53

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka / 53

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 54

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka / 54

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka / 55

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka / 55

Slika D1: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 56

Slika D2: Distribucija depozita kod poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 56

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 57

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 58

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 59

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka / 60

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka / 61

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka / 62

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka / 63

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja / 64

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 65

Tablica H2: Platna bilanca – Robe i usluge / 66

Tablica H3: Platna bilanca – Dohodak i tekući transferi / 67

Tablica H4: Platna bilanca – Ostale investicije / 68

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica / 69

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka / 70

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 71

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 73

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 73

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 74

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima / 75

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima / 76

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate / 77

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 78

Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 78

Tablica I3: Dug središnje države / 79

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeks cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 80

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo / 80

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 81

Popis banaka i štedionica / 83

Članovi Savjeta i rukovodstvo HNB-a / 85

Kratice i znakovi / 86

Tromjesečno izvješće

Uvod

Svi znaci upućuju na to da je u trećem tromjesečju 2001. nastavljen rast BDP-a. Na strani potražnje, pokazatelji prihoda pokazuju rast mase plaća od 5,1%, državnih transfera stanovništvu od 10,2% i bankovnih kredita odobrenih stanovništvu od oko 103,5% (svi su podaci iskazani realno i odnose se na treće tromjesečje 2001. u usporedbi s trećim tromjesečjem 2000.). Pokazatelji potrošnje upućuju na to da je potrošnja i dalje snažna: trgovina na malo zabilježila je u trećem tromjesečju 2001. u usporedbi s trećim tromjesečjem 2000. rast od 8,2%, dok je u istom razdoblju uvoz netrajnih proizvoda za široku potrošnju (iskazan u kunama) porastao za 16,7%. Slično tome, i pokazatelji ulaganja ostali su pozitivni: ostvaren je rast uvoza trajnih proizvoda za široku potrošnju (uglavnom opreme) od 11,7% i rast fizičkog obujma izvršenih građevinskih radova od 8,0% u srpnju i 5,2% u kolovozu. Na koncu, potražnja za robnim izvozom porasla je 2,3% u kunama, dok je do rasta prihoda od usluga došlo zahvaljujući uspješnoj turističkoj sezoni.

Na proizvodnoj strani, fizički obujam industrijske proizvodnje povećan je za 6%, a broj noćenja turista za 7,8%. Pridružujući ta kretanja već spomenutim pokazateljima o kretanju trgovine na malo, čini se da će i stopa rasta BDP-a za treće tromjesečje ponovno biti na jednako visokoj razini kao u prvom polugodištu.

Unatoč kontinuiranom gospodarskom rastu tijekom posljednjih osam tromjesečja, registrirana nezaposlenost u evidenciji HZZ-a nije smanjena, no trend rasta registrirane nezaposlenosti značajno je oslabio u ovoj godini. Podaci za posljednja tri mjeseca pokazuju normalno sezonsko povećanje nezaposlenosti, koje ipak nije dovelo do promjene trenda. Poslodavci su prijavili potrebu za oko 177.000 zaposlenika ove godine, što je rezultiralo zapošljavanjem 142.000 osoba. Ti podaci pokazuju da zaista dolazi do otvaranja novih radnih mjesta, iako još nedostatnog da neutralizira priljev novih nezaposlenih u registar (229.000 ove godine). Administrativna stopa nezaposlenosti tijekom trećeg je tromjesečja u prosjeku iznosila 21,7%, što je za 0,7 postotnih bodova više nego u istom razdoblju lani. Dinamika njezina trenda slična je kretanju trenda registrirane nezaposlenosti, jer je njezinim kretanjem ponajviše determinirana, no anketna se stopa nezaposlenosti, koja je do sada pokazivala visok stupanj korelacije s administrativnom stopom, u prvom polugodištu smanjila. Naime, dok je u ovoj godini trend administrativne stope nezaposlenosti polako rastao, anketna stopa nezaposlenosti u prvom je polugodištu iznosila 15,3%, smanjivši se sa 17% zabilježenih u drugom polugodištu prošle godine.

Ograničavanje rasta plaća u javnom sektoru olakšalo je održavanje ukupne razine plaća pod kontrolom i time podržalo otvaranje novih radnih mjesta. Blagi pad jediničnog troška rada u industriji se nastavlja te ohrabruje da je rast proizvodnosti u posljednja dva tromjesečja bio prilično visok, iznad 4%.

Blagi rast plaća, uz općenito stabilan tečaj i smanjenje cijena goriva, olakšao je održavanje inflacije na niskoj razini. Inflacija mjerena cijenama na malo fluktuirala je u trećem tromjesečju i zabilježila je pad od 0,6% u srpnju te nagli rast od 1,0% u kolo-

vozu uzrokovan povećanjem troškova telefonskih usluga. Međutim, u sljedeća dva mjeseca ponovno je došlo do smanjenja inflacije mjerene cijenama na malo na razinu od 0,3% do -0,1% te je međugodišnja stopa inflacije ponovno nastavila trend smanjenja i na kraju trećeg tromjesečja iznosila je 3,8%, spustivši se na niskih 3,2% u listopadu.

Temeljna inflacija, koju se smatra dobrim pokazateljem budućih inflacijskih kretanja, značajno se smanjila: sa 4,4% na kraju drugog tromjesečja na samo 2,3% na kraju trećeg tromjesečja, promatrano na godišnjoj razini. Iako se neka od tih smanjenja mogu objasniti višom inflacijom u istom razdoblju prošle godine, razumno je niske stope temeljne inflacije smatrati glasnikom još niže inflacije u bliskoj budućnosti. Zaista, svi ti bitni čimbenici, zajedno s recesijskim kretanjima u SAD-u, Japanu, pa vjerojatno i u Europi, upućuju na to da u nas neće doći do rasta inflacije u sljedećim mjesecima.

Devizna su tržišta bila u trećem tromjesečju izrazito turbulentna. Kuna je postupno, ali sustavno aprecirala: s razine od 7,69 HRK/EUR u travnju na niskih 7,19 HRK/EUR početkom kolovoza, da bi na kraju toga mjeseca zabilježila nagli pad svoje vrijednosti na 7,61 HRK/EUR. Kretanja zabilježena u prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja također su bila neuobičajena s aprecijacijom kune prema euru. (Uobičajena je u jesenskim mjesecima stabilnost ili deprecijacija kune.) Čini se da je veća kolebljivost tečaja kune djelomično vezana uz liberalizaciju deviznog sustava, kojom je poduzećima omogućeno da slobodno raspoložu deviznim depozitima, što smo već spomenuli u prošlom broju. Poduzeća su kupovala devize uglavnom krajem srpnja i početkom kolovoza po niskoj cijeni (kada je kuna bila jaka) i od tada polako koriste ta sredstva. Istodobno, neke banke, posebno neke strane banke koje imaju lakši pristup izvorima deviznih sredstava, pokazale su sklonost prema zaradi na tečajnim razlikama i na razlikama kamatnih stopa na kune i devize. Takvo je ponašanje banaka poticalo deprecijacijska očekivanja i pridonosilo je kolebljivosti tečaja.

Konačno, već je u kolovozu postalo jasno da devizni depoziti ubrzano rastu. To je neuobičajeno i najvjerojatnije je da je to bio početak procesa konverzije u euro. Deponenti u Hrvatskoj svoju deviznu gotovinu u valutama zemalja članica EMU-a polažu na račune kod banaka, što dovodi do daljnjeg rasta devizne likvidnosti banaka i stvaranja sezonski neuobičajenih aprecijacijskih pritisaka.

Dobra turistička sezona također je jedan od razloga povećanja deviznih depozita. Preliminarni podaci pokazuju da je višak na tekućem računu platne bilance u trećem tromjesečju iznosio 1,2 mlrd. USD i da je bio veći od prošlogodišnjega. Prihodi od turizma, iskazani u dolarima, povećani su za visokih 20%. Istodobno su prisutni i znakovi usporavanja uvoza, što potvrđuje da je visoka stopa rasta uvoza iz prvoga i drugog tromjesečja ove godine uglavnom bila jednokratna jer je bila potaknuta neminovnim prestankom važenja carinskih olakšica. Također se očekuje da će, u skladu s uobičajenom sezonskom dinamikom, u četvrtom tromjesečju doći do rasta deficita robne razmjene.

Fiskalna politika i dalje teži smanjivanju jaza između proračunskih prihoda i rashoda. Vlada se obvezala da će svoj cilj o ograničavanju iznosa manjka konsolidiranog proračuna središnje države na vrijednost od 5,3% BDP-a u 2001. ostvariti. U

tom kontekstu u listopadu je donesen i nov paket zakona, no ne očekuje se da bi se prije sljedeće godine mogao značajnije osjetiti njihov učinak. Vlada je stoga donijela i nekoliko diskrecijskih, jednokratnih mjera kojima bi se trebalo uštedjeti oko 655 mil. kuna do kraja 2001. i zadovoljiti cilj vezan uz manjak konsolidiranog proračuna središnje države. Tekući prihodi konsolidiranog proračuna središnje države utvrđeni na osnovi trendnih vrijednosti smanjeni su realno u prvih devet mjeseci ove godine za 5,2%, dok je trend realne vrijednosti ukupnih rashoda u devet mjeseci 2001. pao za 6,5% u usporedbi s istim razdobljem 2000. godine.

Tijekom listopada privatizirano je dodatnih 16% Hrvatskog telekoma (HT). Tom je prodajom ostvaren priljev od 500 mil. EUR, što je omogućilo povrat kredita kojim je bilo premošteno financiranje u razdoblju do okončanja te prodaje. Što se tiče drugih privatizacijskih prihoda, do kraja četvrtog tromjesečja očekuje se privatizacija dijela banaka u državnom vlasništvu, a očekuje se i privatizacija Croatia osiguranja.

Uz osnaženu ekonomsku aktivnost, u trećem je tromjesečju i na području monetarnih kretanja nastavljen ubrzani rast. Trend najširega monetarnog agregata, M4, realno je porastao sa 1,7% mjesečno u prvom tromjesečju na 2,1% mjesečno u trećem tromjesečju. M4 je na kraju listopada bio za 29,1% viši nego godinu prije. Posebice je bio snažan rast deviznih depozita.

Ipak, rast nekih komponenata M4 nije bio tako stabilan. Realni desezonirani trend M1, koji obuhvaća kunsku gotovinu u optjecaju i transakcijske depozite u kunama, stagnirao je od kraja drugog tromjesečja do kraja trećeg tromjesečja. Ta je stagnacija bila rezultat smanjenja desezoniranih depozita poduzeća od lipnja do kolovoza. Poduzeća su, kako smo spomenuli, iskoristila pogodnost koja im je od početka lipnja pružena mogućnošću da bez ograničenja mogu držati devizne depozite. Ta jednokratna prilagodba poduzeća jednosmjerna je substitucija sredstava, koja je rezultirala povećanjem deviznih depozita poduzeća na račun njihovih kunskih sredstava.

Druga komponenta M1, kunska gotovina u optjecaju, rasla je prilično brzo jer je njezin rast čvrsto povezan s gospodarskom aktivnošću. Kreditna je aktivnost također snažno rasla: ako se isključe tečajne razlike, u prvom je tromjesečju ostvaren rast kredita od 5%, u drugom tromjesečju od 8% i u trećem tromjesečju od 4%. Rast kredita u listopadu od cijelih 3% pokazuje da se ubrzana kreditna aktivnost nastavila i u četvrtom tromjesečju. U biti, ukupni plasmani banaka privatnom sektoru povećani su tijekom godine za 24,5%. Krediti stanovništvu i dalje premašuju kredite poduzećima te u trećem tromjesečju bilježe rast od 8,3% u usporedbi sa 4,6-postotnim rastom kredita poduzećima. Natjecanje banaka za tržišni udjel i nadalje se intenzivira, uz dobro financirane strane banke koje iskazuju visoke stope rasta kredita. Tako visoke stope rasta kredita treba pažljivo ispitati, s obzirom da su u mnogim zemljama tako visoke stope rasta kredita i ukupne aktive bile vezane uz pogoršanje kvalitete portfelja.

Pad neto inozemne aktive banaka u trećem tromjesečju nastavak je trenda započetog u travnju. Banke su iskoristile povoljne prilike za povećanje kreditne aktivnosti, što je vodilo konverziji njihovih deviznih sredstava u kunska. No, neto inozemna aktiva u rujnu je ponovno počela rasti jer je povećana

ponuda deviza od strane banaka zbog naglog povećanja deviznih depozita stanovništva i istodobnog smanjenja potražnje poduzeća za devizama. Tijekom listopada NIA banaka povećana je za 17,7%.

Središnja je banka bila aktivna u trećem i početkom četvrtog tromjesečja zbog naglašene kolebljivosti tečaja i izmjene instrumenta obvezne pričuve. Srpanjska aktivnost HNB-a bila je usmjerena prema ublažavanju pritiska za daljnjom aprecijacijom kune, dok je u kolovozu povlačila likvidnost kako bi se usporio pad cijene kune koji je bio potican snažnim deprecijacijskim očekivanjima, neuobičajenim u to doba godine.

HNB je nastavio s reformom instrumenata monetarne politike s ciljem da smanji teret obvezne pričuve, koja funkcionira kao porez za bankovno posredovanje. Posljednja mjera bilo je smanjenje stope obvezne pričuve na 19%, koja je donesena početkom studenoga i koja se počinje primjenjivati početkom prosinca. Uz to, u studenome je od banaka zatraženo da u osnovicu za obračun obvezne pričuve uključe podređene i hibridne instrumente, što je napravljeno s namjerom da se osigura podjednak tretman svih izvora sredstava. Mjere iz trećega i četvrtog tromjesečja dovele su do veće potražnje za kunama i rezultirale su oslobađanjem deviza.

Stoga je u prvoj polovici četvrtog tromjesečja devizna likvidnost banaka bila bolja od kunske. Učincima promjena propisa pridonijeli su i veliki priljevi kod deviznih depozita, koji su očito rezultat predstojeće konverzije valuta zemalja članica EMU-a u euro. Osim u kratkom razdoblju prilagodbe pred početak ciklusa obvezne pričuve u listopadu, kunska je likvidnost banaka također bila dobra. Središnja banka je kombinirala kupovine deviza s prodajom kunskih blagajničkih zapisa kako bi zaustavila aprecijacijske pritiske i apsorbirala viškove likvidnosti (kunske i devizne).

U okružju visoke likvidnosti kamatne su stope počele padati. Na međubankovnom tržištu kamatne stope su dosegnule razinu od oko 6% u kratkom razdoblju manjka likvidnosti u listopadu, da bi pale na razinu od 4% krajem istog mjeseca i nastavile se smanjivati u studenome. Kamatne stope na trezorske zapise Ministarstva financija i blagajničke zapise HNB-a, koje su se osjetno smanjile do kraja srpnja, porasle su za oko 1 postotni bod u kolovozu i rujnu te su se ponovno snizile u listopadu i studenome. Konačno, kamatne stope na blagajničke zapise HNB-a na posljednjoj su aukciji, 30. studenoga, iznosile samo 3,35%, spustivši se do najniže zabilježene stope.

Aktivne kamatne stope banaka, koje su kontinuirano padale od sredine 1999., počele su fluktuirati, pa čak i rasti tijekom ljeta i početkom jeseni. One su, međutim, u listopadu značajno smanjene. Kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (bez valutne klauzule), primjerice, porasle su na 7,1% u rujnu te pale na nešto više od 6,3% u listopadu. Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom u istom su razdoblju pale sa 9,8% na 9,4%.

Kod pasivnih kamatnih stopa banaka nisu zabilježena takva kolebanja, te je njihovo polako, ali kontinuirano smanjenje nastavljeno i tijekom trećega i početkom četvrtog tromjesečja. Ukupna prosječna kamatna stopa na kunske depozite iznosila je u listopadu 3,1%.

Potražnja

Rast bruto domaćeg proizvoda u prvoj polovici 2001. iznosio je 4,5% u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, s tim da je u prvom tromjesečju rast iznosio 4,2%, a u drugom 4,7%. Uz snažan rast osobne potrošnje i investicija, rast bruto domaćeg proizvoda u drugom je tromjesečju 2001. godine ubrzan, a ostvarena stopa najveća je uzme li se u obzir tromjesečni rast BDP-a u postrecesijskom razdoblju (od kraja 1999.). Rast BDP-a ubrzan je u 2001. i u odnosu prema stopama rasta ostvarenim u drugoj polovici 2000. U prvoj polovici ove godine rast BDP-a bio je dominantno određen rastom domaće potražnje, čiji je doprinos tom rastu iznosio 3,2 postotna boda, dok je doprinos inozemne potražnje rastu BDP-a iznosio 1,3 postotna boda. Tako snažan rast domaće potražnje i njezin veliki doprinos rastu BDP-a nije zabilježen još od 1997. godine.

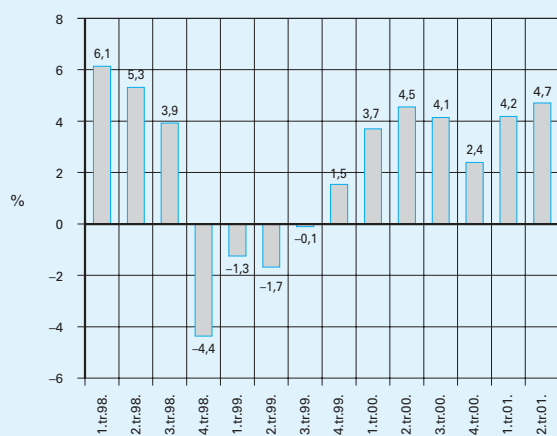
Prema pokazateljima o kretanju ekonomske aktivnosti u trećem tromjesečju, rast je, u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine, prisutan kod svih djelatnosti. Pokazatelji upućuju i na to da bi i stopa rasta bruto domaćeg proizvoda ostvarena u trećem tromjesečju mogla biti značajna.

Na strani potražnje, ostvareni pokazatelji u trećem tromjesečju upućuju na nastavak rasta svih kategorija potrošnje, osim državne. Na rast osobne potrošnje upućuje rast izvora financiranja u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine: masa plaća povećana je realno za 5,1%, državni transferi stanovništvu realno za 10,2% i neto prirast bankovnih kredita realno za 103,5%, što produbljuje nepovoljan financijski odnos između sektora stanovništva i banaka. Neto odljev sredstava iz sektora stanovništva prema bankama po osnovi kamata i provizija bio je u trećem tromjesečju nominalno za 41,3% veći nego u istom razdoblju prošle godine, što je utjecalo na smanjenje raspoloživog dohotka stanovništva. Promet u trgovini na malo bio je u trećem tromjesečju realno za 8,2% veći nego u istom tromjesečju prošle godine, dok je uvoz netrajnih proizvoda za široku potrošnju, iskazan u kunama, povećan za 16,7%.

Na nastavak smanjenja državne potrošnje u trećem tromje-

Slika 1.

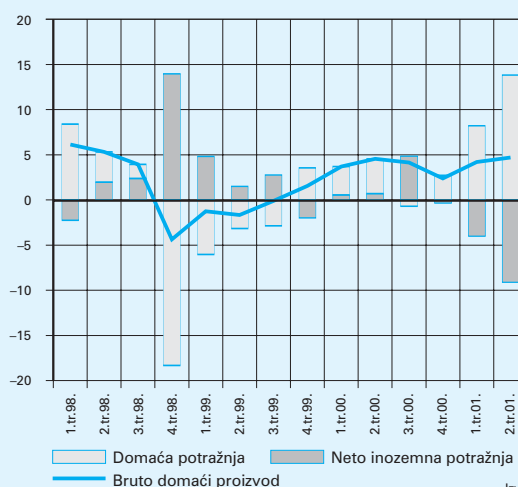
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
(originalni podaci) realna stopa promjene u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine

Izvor: DZS

Slika 2.

STOPE RASTA BDP-a (u %) I RELATIVNI DOPRINOSI KATEGORIJA POTRAŽNJE (u postotnim bodovima)

Izvor: DZS

sečju, u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, upućuje realno smanjenje mase plaća kod konsolidirane središnje države za 11,4% te realno smanjenje kupovine ostalih dobara i usluga za 39%, iskazano na gotovinskoj osnovi. Navedene stope pokazuju da bi smanjenje državne potrošnje u trećem tromjesečju moglo biti veće nego u drugom tromjesečju (za 3,9%).

Na rast investicija u kapital upozorava rast izvršenih građevinskih radova u srpnju i kolovozu te rast uvoza trajnih proizvoda za široku potrošnju (najviše: opreme), izražen u kunama, za 11,7%, u trećem tromjesečju ove godine u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine.

Izvoz robe u trećem je tromjesečju povećan za 2,3%, izražen u kunama, dok rast fizičkih pokazatelja u turizmu upućuje na rast izvoza usluga. U istom je razdoblju rast uvoza robe, izražen u kunama, usporen u usporedbi s prvom polovicom ove godine, premda je u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine povećan za 10,4%. Uz navedena kretanja doprinos neto izvoza robe i usluga rastu BDP-a u trećem bi tromjesečju mogao biti pozitivan.

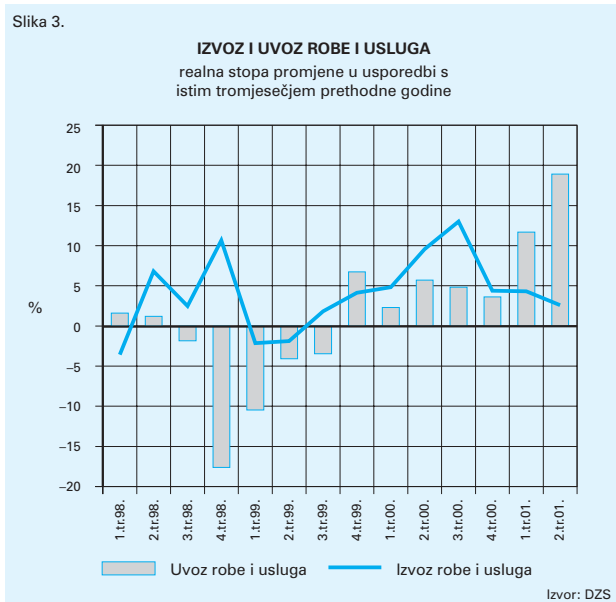
Ostvareni rast industrijske proizvodnje u listopadu od 8,3%, na međugodišnjoj razini, upućuje na zadržavanje visoke razine domaće proizvodnje u ovoj godini unatoč nepovoljnim uvjetima u okružju.

Inozemna potražnja

Izvoz robe i usluga povećan je u prvoj polovici ove godine za 3,3% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, s tim da je u prvom tromjesečju zabilježen rast od 4,3%, a u drugom 2,6%. Kako je uvoz robe i usluga rastao snažnije od rasta izvoza, 15,6% u prvoj polovici godine, doprinos neto izvoza robe i usluga rastu BDP-a u prvoj polovici godine bio je negativan i iznosio je 6,7 postotnih bodova.

Slabu inozemnu potražnju u ovoj godini dijelom možemo opravdati narušavanjem povoljne klime u okružju koja je vladala u 2000., a počela se mijenjati na lošije koncem te godine. Najprije je usporevanje ekonomskog rasta zabilježeno u SAD-u, kasnije u Zapadnoj Europi, dok je Japan "zagazio" u re-

Slika 3.

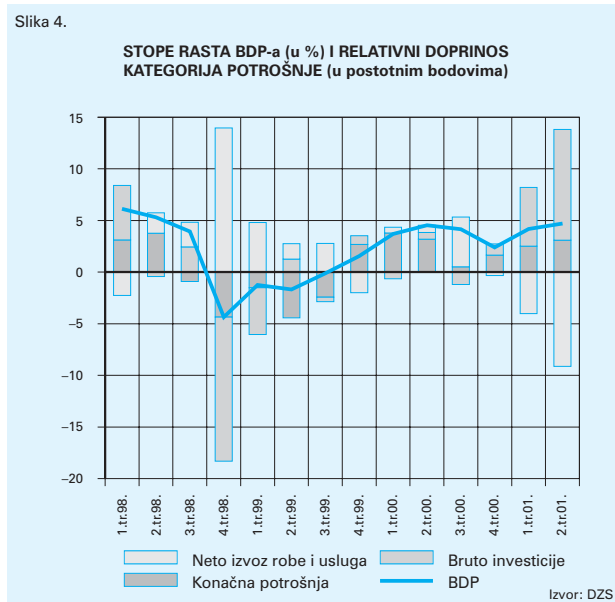
cesiju. To je moglo imati posljedice na naše gospodarstvo s obzirom na to da je oko 70% našeg robnog izvoza orijentirano na zemlje Europske unije. Uz trgovinsku liberalizaciju koju je Hrvatska počela provoditi, te uz korake koje poduzima Europska unija prema zemljama pristupnicama u EU ublažit će prijenos negativnih impulsa na Hrvatsku i države u srednjoj i istočnoj Europi. U većini tih država trenutačno jača domaća potražnja, što stimulira rast u vrijeme opadanja inozemne potražnje.

Rast realnog BDP-a u europodručju u drugom je tromjesečju iznosio 0,1% u usporedbi s prvim tromjesečjem, prema desezoniranim podacima, dok je u prvom tromjesečju zabilježena stopa rasta od 0,5% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Međugodišnja tromjesečna stopa u drugom je tromjesečju iznosila 1,7%, što pokazuje usporavanje rasta s obzirom da je u prvom tromjesečju međugodišnja stopa rasta iznosila 2,4%. Uvoz europodručja smanjen je u dva uzastopna tromjesečja, u prvom je smanjen za 1,1%, a u drugom za 0,6% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Bez obzira na usporevanje, može se reći da u europodručju nema fundamentalne neravnoteže koja bi zahtijevala dugoročnije ispravke. Uvjeti financiranja su povoljni, dok će očekivano smanjenje inflacije u idućim mjesecima poduprijeti rast realnoga raspoloživog dohotka, a potom i potrošnje.

Ankete pouzdanja potrošača i pouzdanja poduzeća Europske unije prije terorističkih događaja u SAD-u od 11. rujna nisu upućivale na brzo oživljavanje gospodarstva. Anketni pokazatelji nakon toga datuma upozorili su da su njihova očekivanja još više narušena. Povećan je rizik od kratkoročnog pada gospodarske aktivnosti. Nakon terorističkih događaja u Americi najvažniji su prognostičari spustili svoje prognozirane veličine o kretanju svjetskog gospodarstva do kraja godine te u 2002., formirane na početku ili sredinom ove godine, nadalje, i za svjetsko gospodarstvo, i za zemlje koje su naši najvažniji vanjskotrgovinski partneri. Za gospodarstvo Sjedinjenih Američkih Država predviđa se u 2001. godini rast od 1,1% do 1,3% (OECD 2001., MMF 2001.).¹ nakon što je u 2000. zabilježen

¹ OECD Survey, listopad 2001.; MMF, World Economic Outlook, listopad 2001.

Slika 4.

rast od 4,1%. Za gospodarstvo Europske unije projicira se rast između 1,5% i 1,8% (OECD 2001., MMF 2001.). Oživljavanje ekonomske aktivnosti u SAD-u i u Europskoj uniji, koje se predviđalo za treće i četvrto tromjesečje 2001., može se očekivati tek u drugoj polovici 2002.

Domaća potražnja

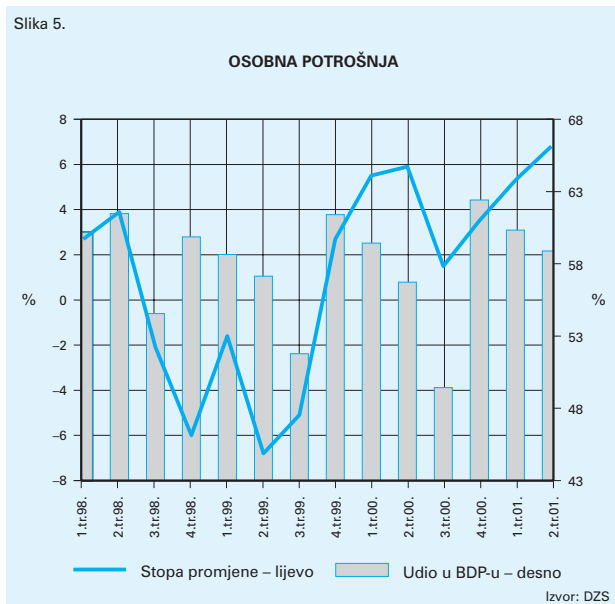
Domaća je potražnja u prvoj polovici ove godine snažno potaknula rast BDP-a, što pokazuje njezino oživljavanje u odnosu prema neutralnoj ulozi koju je imala na gospodarski rast u 2000. i negativan doprinos rastu u 1999. Od komponenata domaće potražnje negativan je doprinos rastu dala jedino državna potrošnja. Uz usporavanje rasta robnog uvoza i jači pad državne potrošnje, u trećem bi tromjesečju trebao oslabiti utjecaj domaće potražnje na rast BDP-a u korist inozemne potražnje.

Osobna potrošnja

Stope rasta osobne potrošnje u prvoj polovici godine bile su izuzetno visoke, u prvom je tromjesečju ostvaren rast od 5,3%, a u drugom od 6,8% u usporedbi s istim razdobljima prošle godine. Inače, osobna je potrošnja kontinuirano rasla od zadnjeg tromjesečja 1999. Kako je već navedeno, raspoloživi pokazatelji upućuju na nastavak rasta osobne potrošnje u trećem tromjesečju. Primanja stanovništva po osnovi mase plaća i državnih transfera realno su veća nego u istom tromjesečju prošle godine, jedino je raspoloživi dohodak umanjen većim neto obavezama stanovništva prema bankama po osnovi otplata glavnica i troškova za provizije i kamate na kredite. Međutim, u strukturi ukupnih primanja stanovništva u trećem tromjesečju taj je izvor prihoda sudjelovao sa samo 3,5%. Zaduženost stanovništva kod banaka, tj. odnos kredita odobrenih stanovništvu i depozita stanovništva kod banaka, u trećem je tromjesečju nominalno za 6,5% veća nego u istom tromjesečju prošle godine, što znači da je sektor stanovništva više zadužen, odnosno da su krediti brže rasli od depozita.

Rast osobne potrošnje u trećem tromjesečju mogao bi ipak

Slika 5.

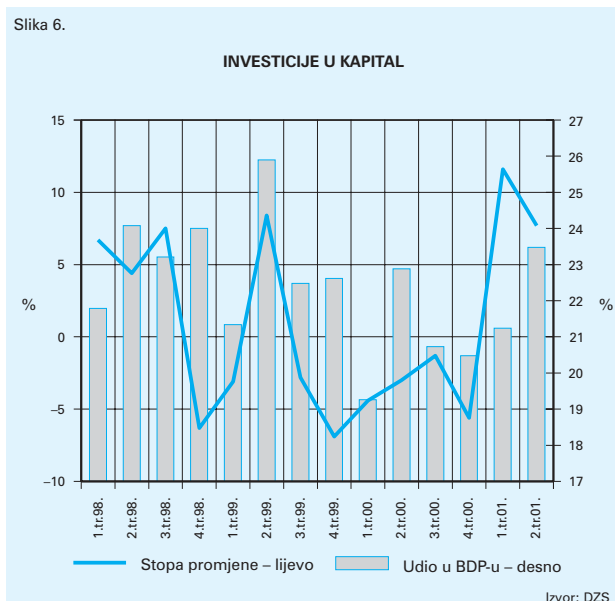

biti sporiji od onoga u drugom i prvom tromjesečju jer su stope rasta posrednih pokazatelja manje od ostvarenih u prvoj polovici godine (uvoz cestovnih motornih vozila, uvoz netrajnih proizvoda za široku potrošnju, rast realnog prometa u trgovini na malo).

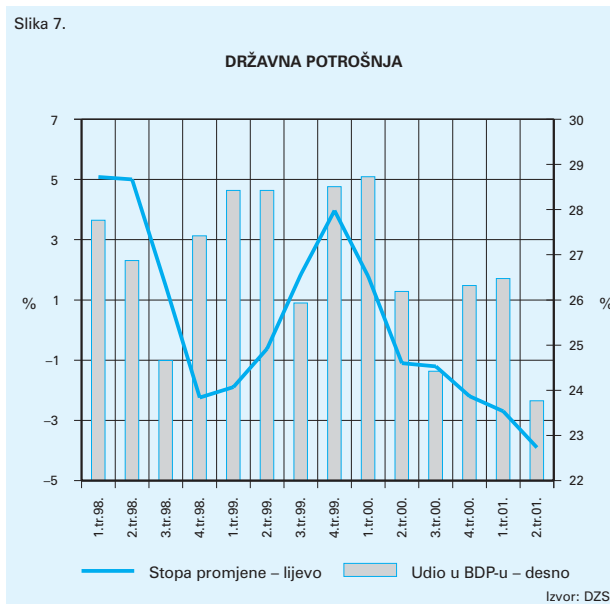
Investicijska potrošnja

Nakon više tromjesečja uzastopnog pada u prvom je tromjesečju ove godine ostvaren rast investicija u kapital od 11,6% te od 7,7% u drugom tromjesečju u odnosu prema istim razdobljima prošle godine. Tako je doprinos investicija u kapital stopi rasta BDP-a, koja je u prvom polugodištu iznosila 4,5%, bio 2,1 postotni bod. Doprinos bruto investicija rastu BDP-a bio je mnogo veći i iznosio je 8,3 postotna boda, što je posljedica velikog rasta zaliha u prvom polugodištu. Promjene zaliha, zajedno sa statističkom diskrepancijom, imale su realni rast od 92,7% u prvom tromjesečju i 400% u drugom tromjesečju, na godišnjoj ra-

Slika 6.

Slika 7.

zini. Rast investicija u kapital ostvaren je zbog rasta privatnih investicija s obzirom na to da su kapitalni izdaci konsolidirane središnje države u prvoj polovici godine, u usporedbi s istim razdobljem lani, smanjeni nominalno za 26%. U 2002. godini se, prema najavama Vlade, očekuje veća investicijska aktivnost, barem što se tiče cestovne infrastrukture.

Državna potrošnja

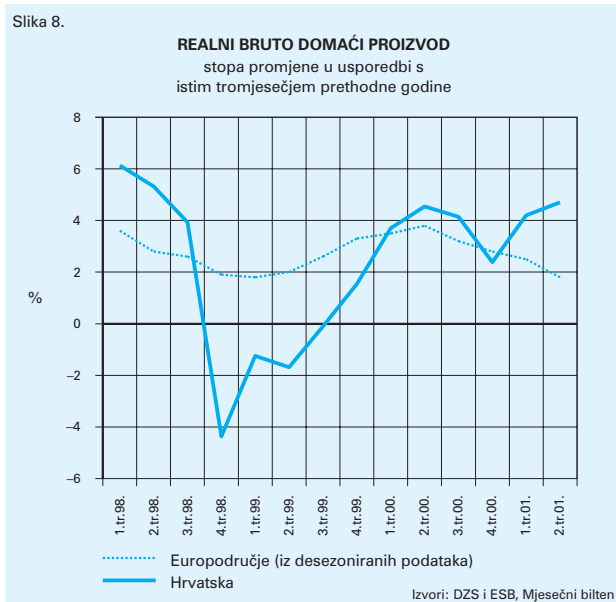
U drugom je tromjesečju nastavljen trend smanjivanja realne državne potrošnje. Smanjenje od 3,9% u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine najjači je pad u nizu od pet uzastopnih negativnih stopa promjene državne potrošnje. Prema podacima o ostvarenju proračuna konsolidirane središnje države trećem je tromjesečju došlo do smanjenja stavke plaća realno za 11,4% i rashoda za dobra i usluge za 39%, na godišnjoj razini. Vjerujemo da će se trend smanjenja državne potrošnje nastaviti u zadnjem tromjesečju ove godine zbog restriktivne orijentacije u fiskalnoj politici, ali i konkretnih kvantitativnih kriterija iz stand-by aranžmana s MMF-om o kretanju manjka konsolidirane središnje države.

Proizvodnja

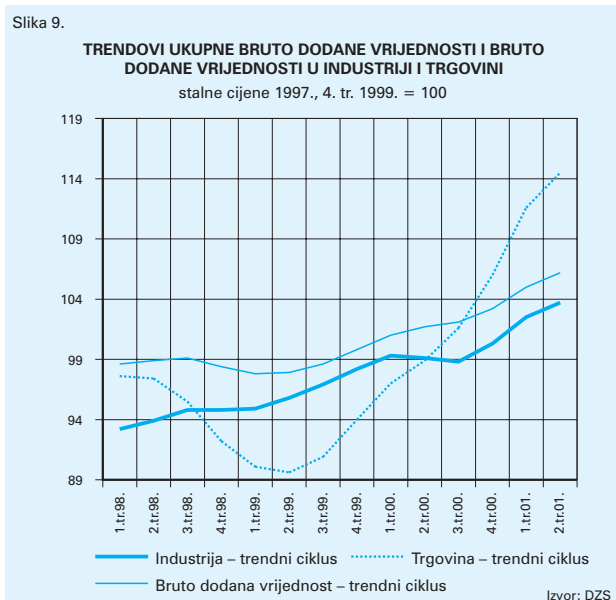
Rast realne bruto dodane vrijednosti u prvoj polovici 2001. iznosio je 4,5% u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, pri čemu je u prvom tromjesečju stopa rasta iznosila 4,2%, a u drugom 4,8%. Rast bruto dodane vrijednosti u prvih šest mjeseci ove godine najviše je potaknut rastom prometa u trgovini, uz doprinos rastu bruto dodane vrijednosti od 1,9 postotnih bodova, i u industriji, uz doprinos od 1,3 postotna boda. Izuzetno visok rast zabilježen je u drugom tromjesečju u trgovini, 16,2%, i u djelatnosti hotela i restorana, 12,2%, a natprosječan rast u djelatnosti prijevoza i u industriji.

Svi pokazatelji kretanja realne aktivnosti u trećem tromjesečju pokazuju rast u usporedbi s istim tromjesečjem prošle godine, i to po značajnim stopama. Tako je industrijska proizvod-

Slika 8.

Slika 9.

nja povećana za 6%, kod fizičkog obujma građevinskih radova zabilježen je rast od 8% u srpnju i 5,2% u kolovozu, u usporedbi s istim mjesecima prošle godine, realni rast prometa u trgovini na malo u trećem tromjesečju iznosio je 8,2%, noćenja turista povećana su 7,8%, prijevoz putnika za 3%, a robe za 4,2% u usporedbi s istim tromjesečjem prethodne godine.

Nakon ostvarenih stopa rasta industrijske proizvodnje u prva tri tromjesečja ove godine od 5,5%, 6,2%, odnosno 6%, rastući trend je nastavljen i na početku posljednjeg tromjesečja ove godine. U listopadu je mjesečna stopa na godišnjoj razini iznosila 8,3%, uz 4,5% dulji radni mjesec, a kumulativni rast u prvih deset mjeseci iznosio je 6,1% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine. Podaci o kretanju bruto dodane vrijednosti u industriji raspoloživi su za prvu polovicu godine, a stope njezina rasta bile su manje od rasta fizičkog obujma proizvodnje. U prvom je tromjesečju stopa iznosila 3,9%, a u drugom 4,9% u usporedbi s istim razdobljima prošle godine. Potonja stopa pokazuje najveći rast bruto dodane vrijednosti

od 1997. godine.

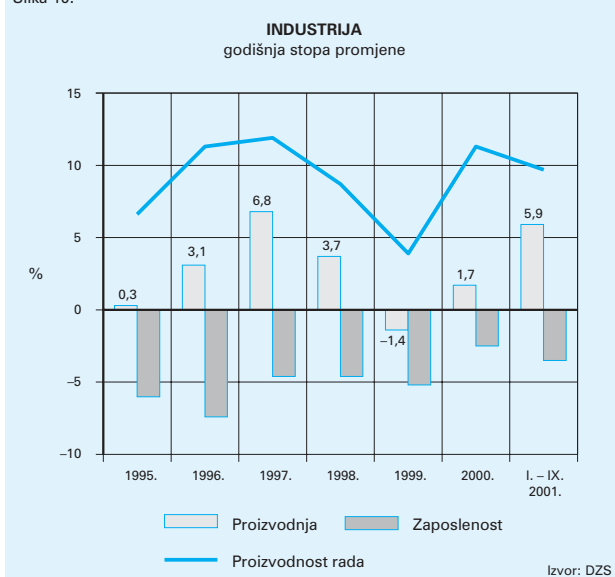
Najveći doprinos rasti industrije u prvih deset mjeseci ostvaren je u proizvodnji ostalih prijevoznih sredstava, i to od 1,5 postotnih bodova, uz stopu rasta od 37,2%. U odjeljku proizvodnje hrane i pića doprinos je iznosio 1,1 postotni bod, što je najbolji rezultat ovog odjeljka otkako se prati proizvodnja prema NKD-u (1997.). U izdavačkoj i tiskarskoj djelatnosti ostvaren je doprinos od 0,9 postotnih bodova, čime je ovom odjeljku vraćeno značenje koje je imao prije posljednje recesije. Sljedeći po važnosti je odjeljak proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira sa 0,8 postotnih bodova doprinosa i kumulativnim rastom od 28,9% u prvih deset mjeseci. Najveći negativan doprinos kretanju proizvodnje u prvih deset mjeseci ostvaren je u odjeljku proizvodnje radio, televizijskih i komunikacijskih aparata i opreme, 1,2 postotna boda, uz godišnji pad od 41,8%. Negativan doprinos zabilježen je samo u još dva odjeljka prerađivačke industrije, proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda i proizvodnji koks i naftnih derivata.

Izvoz robe, izražen u kunama, povećan je u prvih devet mjeseci ove godine za 2,9% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, pri čemu je izvoz industrijskih proizvoda povećan za 3%. Od djelatnosti NKD-a najveća vrijednost izvoza ostvarena je u odjeljku proizvodnje ostalih prijevoznih sredstava, uz zabilježeni rast od 3,1% u prvih devet mjeseci te udio u izvozu industrije od 15%, što je jednako udjelu u cijeloj 2000., ali manje nego prijašnjih godina. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda na drugom je mjestu po ostvarenom izvozu u ovoj godini (udio od 11%), slijedi odjeljak proizvodnje koks i naftnih derivata (udio od 10%) te proizvodnja odjeće (udio od 9%). U sva tri navedena odjeljka udjel je manji nego u 2000. godini.

Smanjenje inozemne potražnje nije se znatnije odrazilo na stanje zaliha gotovih industrijskih proizvoda, koje su na kraju rujna bile za 2,3% veće nego u rujnu prošle godine.

Aktivnost u građevinarstvu, prema kretanju bruto dodane vrijednosti, nije oživjela kako to pokazuje fizički obujam građevinskih radova. Naime, uz ostvareni rast bruto dodane vrijednosti od 6,1% u prvom tromjesečju u usporedbi s istim tromje-

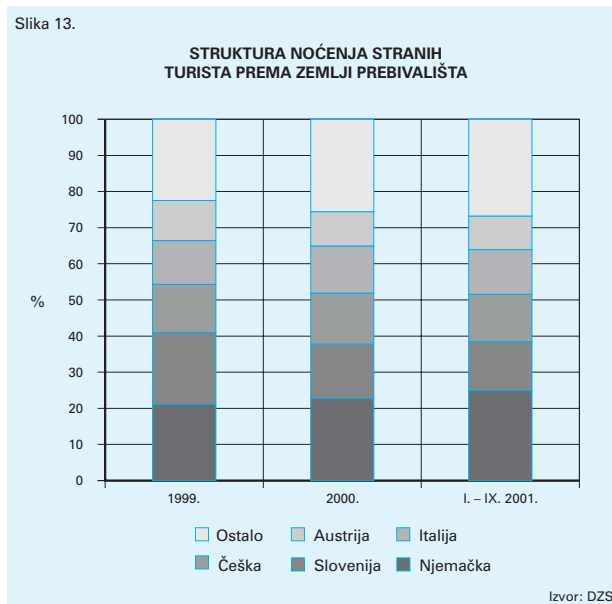
Slika 10.

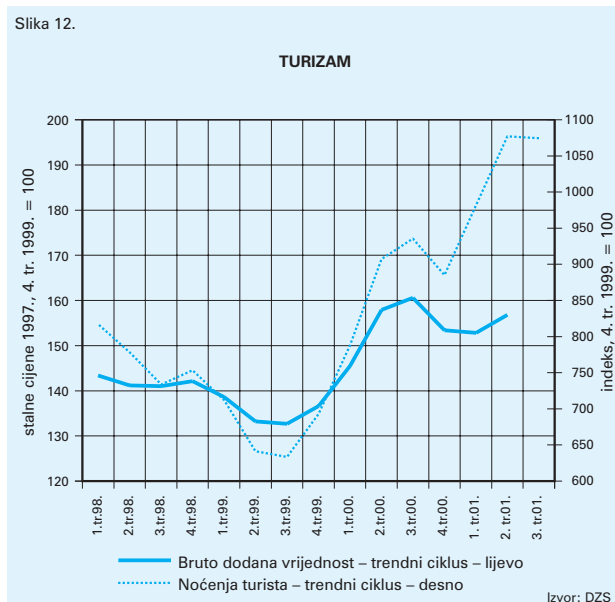
Slika 11.

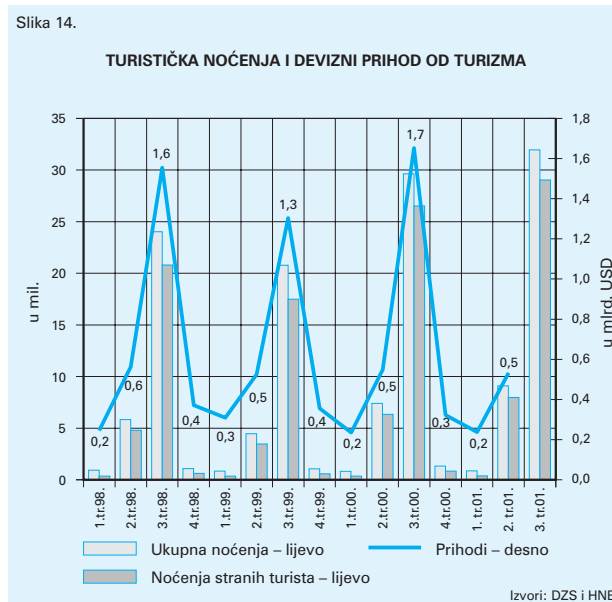
Slika 13.

Slika 12.

Slika 14.

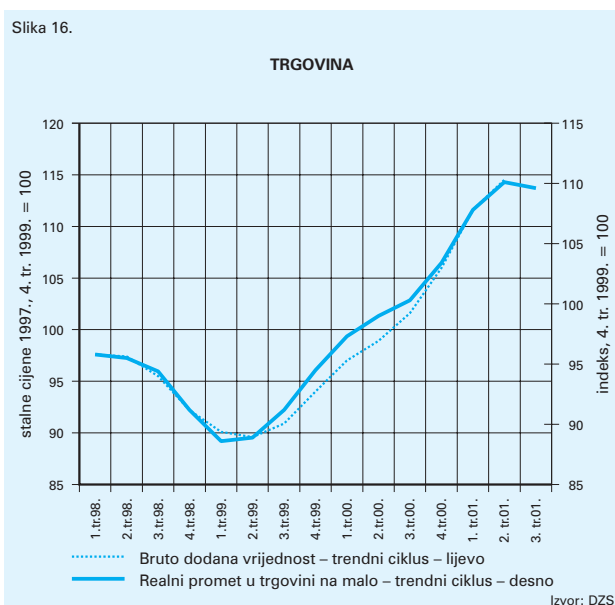
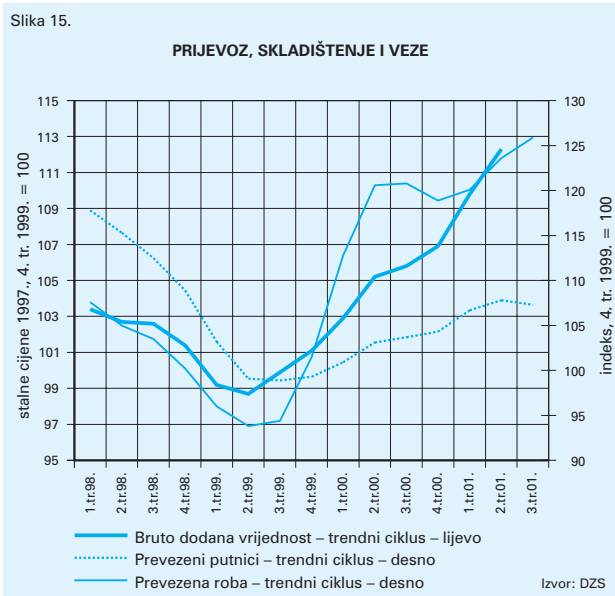
sećem prošle godine, prekinut je niz od deset negativnih tromjesečnih stopa promjene. U drugom je tromjesečju ponovno zabilježen pad od 0,8%. S druge strane, u toj je djelatnosti zabilježen rast fizičkog obujma radova, počevši od travnja ove godine u usporedbi s istim mjesecima prošle godine. Taj je rast bio osobito intenzivan u srpnju, kada je zabilježena stopa od 8,0%, i u kolovozu, kada je zabilježena stopa od 5,2%. S obzirom na malu građevinsku aktivnosti u prvom tromjesečju, cjelokupno kretanje u prvih osam mjeseci rezultiralo je kumulativnim rastom fizičkog obujma građevinskih radova od 2,3% na godišnjoj razini. Razlika između smjera kretanja dvaju navedenih pokazatelja može biti posljedica obračuna bruto dodane vrijednosti prema tromjesečnom obračunu, dok bi godišnji obračun trebao otkloniti nejasnoću u određivanju pravog smjera kretanja građevinske aktivnosti.

U trećem je tromjesečju broj dolazaka turista bio za 5,5% veći nego u istom tromjesečju prošle godine, a broj noćenja za 7,8%. Noćenja domaćih turista bila su manja za 6,9%, dok su

noćenja stranih turista povećana za 9,5%. U prvih devet mjeseci ove godine turisti su ostvarili 42 milijuna noćenja, što je za 10,7% više nego u istom razdoblju prošle godine, na što je najviše utjecalo povećanje broja noćenja u drugom tromjesečju od 22,9%. Na smanjenje broja noćenja domaćih turista u prvih devet mjeseci od 2,8% najviše je utjecao pad u trećem tromjesečju. Noćenja stranih turista u prvih devet mjeseci bila su veća za 12,6%, pri čemu je najintenzivniji rast ostvaren u drugom tromjesečju.

Turisti iz devet zemalja (Njemačke, Slovenije, Češke, Italije, Austrije, Poljske, Slovačke, Mađarske i Nizozemske) ostvarili su 91% svih noćenja ostvarenih u prvih devet mjeseci ove godine. Najviše noćenja ostvarili su turisti iz Njemačke, 25%, Slovenije, 14%, Češke, 13%, itd. S obzirom na vrstu smještaja, noćenja su ostvarena uglavnom u hotelima, 32%, u kampovima, 28,9% i u kućanstvima, 22,2%.

Bruto dodana vrijednost u djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza u prvoj polovici godine povećana je za 7,3% u usporedbi

s istim razdobljem prošle godine. Visoke stope rasta ostvarivane su u toj djelatnosti i prošle godine. Bruto dodana vrijednost rasla je intenzivnije nego su to pokazivali fizički pokazatelji za prvu polovicu godine. Broj prevezenih putnika i količina prevezene robe nastavili su u trećem tromjesečju rasti. Broj prevezenih putnika bio je za 3% veći, a robe za 4,2% veći nego u istom tromjesečju prošle godine. Broj pismonosnih usluga u trećem tromjesečju povećan je za 1,3% u usporedbi s istim razdobljem 2000., a porast je zabilježen i kod paketnih usluga. Uvođenje novoga tarifnog sustava u nepokretnoj telefonskoj mreži u trećem tromjesečju imalo je za posljedicu smanjenje broja utrošenih minuta u nepokretnoj mreži za 14,2% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Broj utrošenih minuta u pokretnoj mreži (Mobitel, Cronet, VIP-net) značajno je povećan ostvarivši u trećem tromjesečju stopu rasta od 33,6% u odnosu prema istom tromjesečju prošle godine.

U djelatnosti trgovine zabilježen je u ovoj godini vrlo intenzivan rast, koji dobro oslikava naraslu domaću potražnju. U pr-

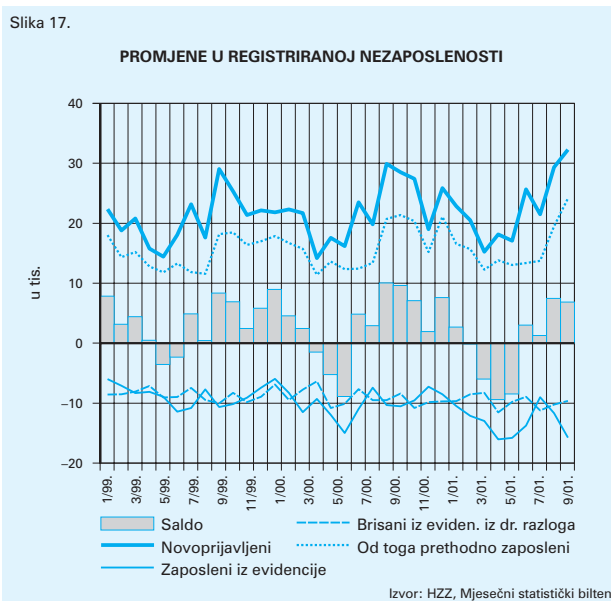
voj polovici godine ostvaren je rast bruto dodane vrijednosti od 15,9% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, dok je doprinos trgovine rastu bruto dodane vrijednosti od 4,5% iznosio 1,9 postotnih bodova. U trećem je tromjesečju nastavljen rast te djelatnosti, sudeći prema ostvarenom rastu realnog prometa u trgovini na malo od 8,2% u odnosu prema istom tromjesečju prošle godine, što je još visoka stopa rasta, iako nešto niža od one zabilježene u prvom i drugom tromjesečju.

Tržište rada

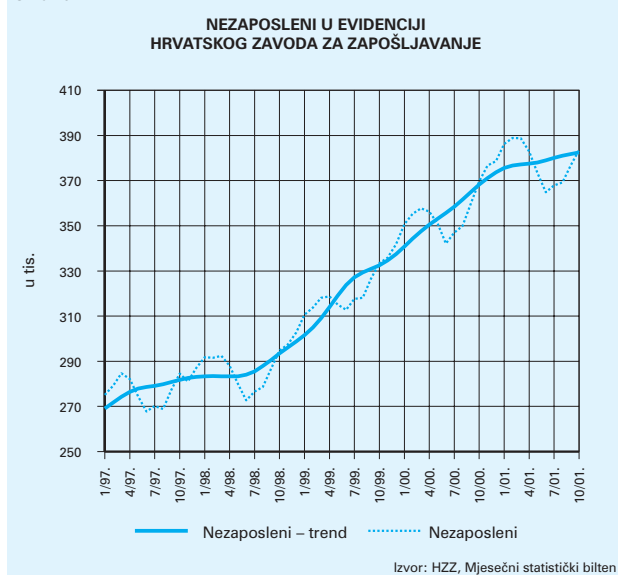
Na kretanja koja su se odvijala na tržištu rada bitno je utjecala Vladina čvrsta politika plaća. U trećem su tromjesečju nastavljena kretanja iz drugog tromjesečja. Konkretno, nastavljena je stagnacija realnih plaća i troškova rada, a rast registrirane nezaposlenosti se usporava. Anketna je nezaposlenost u prvom polugodištu ove godine smanjena u usporedbi s drugim polugodištem prošle godine, ali je ipak lagano porasla u usporedbi s istim razdobljem lani. Nadalje, u trećem je tromjesečju, a prema preliminarnim podacima tako je i na početku četvrtog tromjesečja, povećano zapošljavanje iz evidencije HZZ-a. Masa isplaćenih realnih neto plaća također je u porastu, uglavnom zbog rasta broja osoba koje preko ZAP-a primaju plaću.

Nezaposlenost i zapošljavanje

Cijela je 2001. godina bila obilježena većim priljevom osoba u evidenciju HZZ-a, ponajprije onih osoba koje su već bile zaposlene, i još većim rastom odljeva iz evidencije, uglavnom zbog zapošljavanja. Tako je tijekom prvih deset mjeseci ove godine u evidenciju HZZ-a prijavljeno 229 tisuća osoba, što je za 6,1% više nego u istom razdoblju lani, dok je ukupan odljev iz evidencije, zbog zapošljavanja i brisanja iz evidencije zbog drugih razloga, iznosio 224 tisuće osoba, odnosno 19,2% više nego lani. Ukupno je u prvih je deset mjeseci ove godine prijavljena potreba za 177 tisuća radnika, što je povećanje od 37,8% u odnosu prema istom razdoblju lani, dok je od toga po-

Slika 18.

punjeno 142 tisuće radnih mjesta, odnosno 32,3 % više nego u istom razdoblju lani. Treće tromjesečje je razdoblje u godini kada se zapošljavanje iz evidencije obično sezonski povećava. Međutim, ove su godine tijekom trećeg tromjesečja ostvarene nešto niže stope rasta zapošljavanja nego u ostalim mjesecima u godini, kada su u prosjeku iznosile 20,0%. U listopadu je ponovo vidljivo oživljavanje potražnje za radom. U tom je mjesecu prijavljena potražnja za 21 tisućom radnika, što je za 71,2% više nego u listopadu prošle godine. Podjednak je bio i broj realiziranih potreba za radnicima, koji je u usporedbi s listopadom prošle godine povećan za 83,6%.

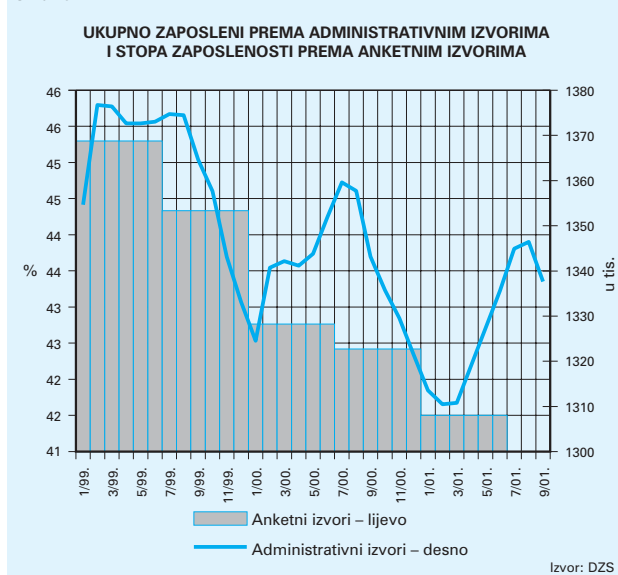
Navedeni tokovi u prvih deset mjeseci ove godine, kao što se vidi iz priljeva u evidenciju HZZ-a i odljeva iz nje, povećali su registriranu nezaposlenost za 5 tisuća osoba (1,3%) u odnosu prema koncu prošle godine. Krajem listopada bilo je registrirano ukupno 384 tisuće nezaposlenih osoba, što je za 7 tisuća osoba (1,8%) više nego krajem rujna te za 14 tisuća osoba (3,8%) više nego u istom mjesecu lani. Listopadsko je povećanje prije svega sezonske naravi, dok je komponenta trendnoga rasta gotovo zanemariva, kao i u ostalim mjesecima u trećem tromjesečju, što je značajno ublažilo trend rasta registrirane nezaposlenosti, koji je bio prisutan od sredine 1998. pa do kraja 2000. godine.

Povećanju nezaposlenosti pridonijela je i država, koja je u sklopu započetih reformi od početka godine smanjila broj zaposlenih u javnim službama za gotovo 4 tisuće osoba, a još se nekoliko tisuća osoba trenutačno nalazi "na čekanju" te se početkom sljedeće godine, ako se u međuvremenu ne ukaže potreba za njima, može očekivati prestanak njihova zaposlenja. Ipak, glavni je izvor priljeva u evidenciju HZZ-a gospodarstvo, odnosno privatni sektor.

Zaposlenost i radna snaga

Nakon sezonskog povećanja zaposlenosti, koje je u ovoj godini započelo nešto prije nego obično, odnosno već u travnju, u rujnu je zaposlenost smanjena u odnosu prema sezonskom maksimumu ostvarenom u kolovozu. Prema privremenim po-

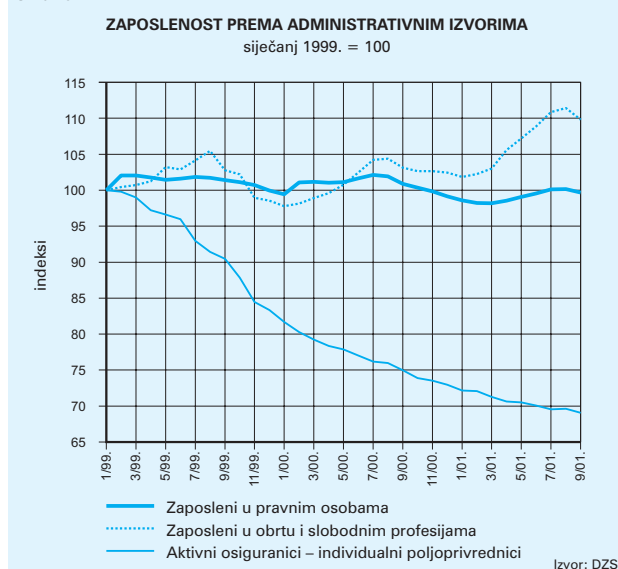
Slika 19.

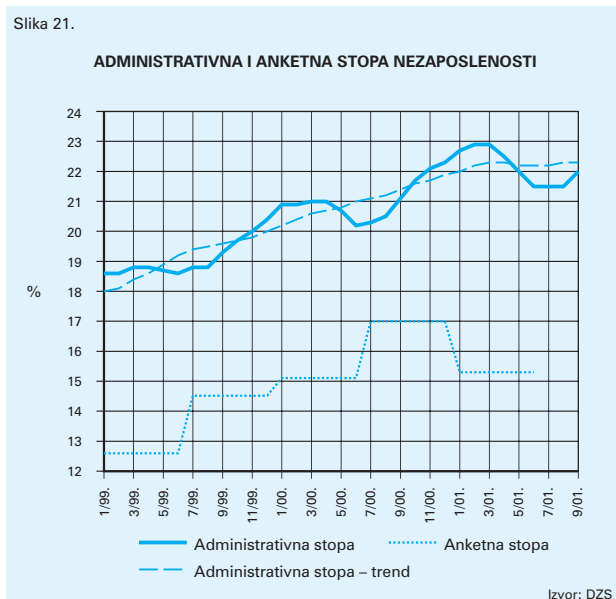
dacima DZS-a, ukupna je zaposlenost tijekom rujna iznosila 1 338 tisuća osoba, odnosno bila je za 9 tisuća (0,6%) manja nego u kolovozu te za 5 tisuća (0,4%) manja nego u istom mjesecu lani. U trećem je tromjesečju zaposlenost smanjena za gotovo 11 tisuća osoba (0,8%), dok je ukupna zaposlenost tijekom prvih devet mjeseci ove godine, u prosjeku, bila za 18 tisuća osoba (1,3%) manja nego u istom razdoblju lani. Zbog velikog udjela iregularne komponente u dinamici zaposlenosti, što se možda može djelomično objasniti problemima statističkog evidentiranja podataka, teško je preciznije ocijeniti trend kretanja zaposlenosti. Ipak, s obzirom na ostvarenu dinamiku, primjetno je usporena tendencija pada zaposlenosti, što se slaže s pokazateljima registrirane nezaposlenosti.

Stope zaposlenosti izračunate na temelju ankete o radnoj snazi također upućuju na nastavak smanjenja zaposlenosti. Prema posljednjoj anketi, u prvom polugodištu ove godine stopa zaposlenosti, definirana kao udjel zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu, iznosila je 41,5%, što je za 0,9 postotnih

Slika 20.

Slika 21.

bodova manje nego u drugom polugodištu prošle godine te za 1,3 postotna boda manje nego u istom razdoblju lani.

Relativno malo smanjenje zaposlenosti u rujnu, prema istom lanjskom mjesecu, praćeno je nastavkom promjena u njezinoj strukturi. Smanjenju ukupne zaposlenosti najviše je pridonio pad zaposlenosti kod pravnih osoba, i to za gotovo 13 tisuća osoba (1,4%), dok je najviše smanjen udio aktivnih osiguranika – individualnih poljoprivrednika, čiji je broj manji za 6 tisuća (8,9%). Budući da je prestanak plaćanja doprinosa glavni uzrok smanjenja broja individualnih poljoprivrednika u statističkoj evidenciji, navedeno smanjenje narušava vjerodostojnost pokazatelja ukupne zaposlenosti jer ne pokazuje stvarno smanjenje zaposlenosti, već smanjenje obuhvata osiguranika. Iako je broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u rujnu smanjen prema kolovozu za 3 tisuće osoba (1,4%), u usporedbi s prošlogodišnjim rujnom povećan je za više od 13 tisuća osoba (6,5%), tako da se može primijetiti kako su obrt i malo poduzetništvo trenutačno glavni generator rasta ukupne zaposlenosti.

Aktivno je stanovništvo tijekom trećega tromjesečja, kada je, u prosjeku, iznosilo 1 705 tisuća osoba, povećano za gotovo 14 tisuća osoba (0,8%). Broj aktivnih stanovnika u trećem tromjesečju u usporedbi s istim razdobljem lani povećan za 8 tisuća osoba (0,5%), što je rezultanta smanjenja broja zaposlenih koje je bilo manje od povećanja registrirane nezaposlenosti.

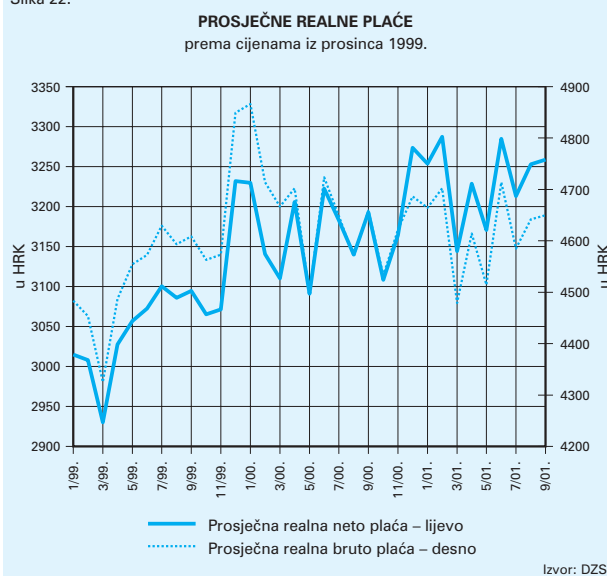
Stopa nezaposlenosti prema administrativnim izvorima tijekom trećeg tromjesečja, u prosjeku, iznosila 21,7%, što je za 0,7 postotnih bodova više nego u istom razdoblju lani. Dinamika njezina trenda slična je kretanju trenda registrirane nezaposlenosti, čijim je kretanjem ponajviše determinirana. Anketna stopa nezaposlenosti do sada je pokazivala visok stupanj korelacije s administrativnom stopom. Međutim, dok je u ovoj godini trend administrativne stope nezaposlenosti polako rastao, u prvom polugodištu anketna stopa nezaposlenosti iznosila 15,3%, što je smanjenje u usporedbi s drugim polugodištem prošle godine kada je iznosila 17%. Prema istom razdoblju lani, u prvom polugodištu ipak ostvaren skroman rast

stope nezaposlenosti, koji je iznosio 0,2 postotna boda. U 2001. godini nije mijenjana metodologija uzorkovanja za anketu o radnoj snazi, zbog čega se rezultati mogu smatrati usporedivima s rezultatima za 2000. godinu. Spoznaje iz popisa stanovništva izvršenog ove godine bit će uključene u uzorak tek od siječnja iduće godine.

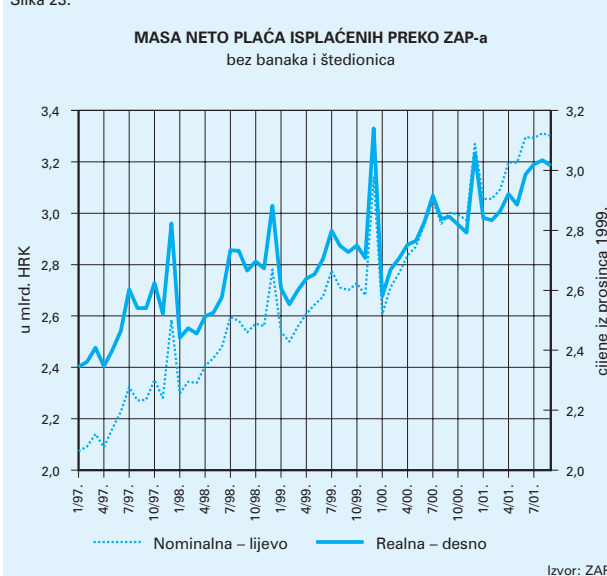
Plaće i troškovi rada

Zahvaljujući restriktivnoj politici plaća u javnom sektoru, bruto plaće su uz nominalni rast od 4,2%, koji je bio jednak rastu troškova života, u trećem tromjesečju realno stagnirale prema istom lanjskom razdoblju. Tako je, primjerice, u djelatnosti javne uprave i obrane te obveznog socijalnog osiguranja prosječna bruto plaća u trećem tromjesečju nominalno bila za 8,3% manja nego u istom razdoblju lani, dok je u zdravstvenoj zaštiti i socijalnoj skrbi prosječna bruto plaća nominalno smanjena za 0,8%. Kao rezultat manjih restrikcija u školstvu i znanosti, bruto plaća u djelatnosti obrazovanja nominalno je po-

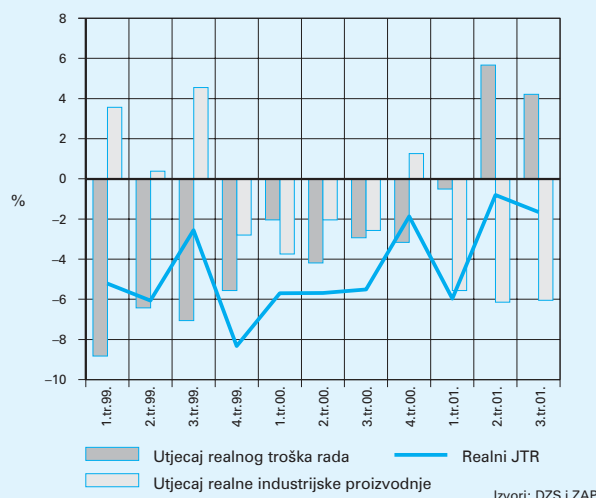
Slika 22.

Slika 23.

Slika 24.

**UTJECAJ KRETANJA REALNOG TROŠKA RADA
I INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE NA JTR**
 godišnje stope promjene

Izvori: DZS i ZAP

većana za 3,6%, ali to ipak nije bilo dovoljno za očuvanje njezine realne vrijednosti. Zbog poreznog rasterećenja troška rada početkom godine, nominalni rast prosječne neto plaće u trećem je tromjesečju bio nešto veći od rasta prosječne bruto plaće te je iznosio 6,5%, što je bilo dovoljno da bi prosječna neto plaća realno porasla za 2,2%.

Za razliku od DZS-ovih pokazatelja prosječnih plaća, koji upućuju na realnu stagnaciju ili niske stope rasta, ZAP-ov pokazatelj ukupne mase plaća iskazuje nešto više stope rasta. Masa neto plaća isplaćenih preko ZAP-a u trećem je tromjesečju nominalno bila za 9,9% viša nego u istom razdoblju lani, dok je njezin realni rast iznosio 5,5%. Iako je tijekom promatranog razdoblja ukupna zaposlenost smanjena, stopa rasta prosječne neto plaće bila je znatno manja od rasta mase plaća, što upućuje na povećanje broja osoba koje su preko ZAP-a primale plaću.

Promatra li se kretanje jediničnog troška rada u industriji, vidi se da je u trećem tromjesečju učinak rasta fizičkog obujma industrijske proizvodnje pretegnuo nad realnim rastom ukupnog troška rada u industriji, kao i u tromjesečju koje mu je prethodilo. Realno smanjenje jediničnog troška rada od 1,7% u trećem tromjesečju može se činiti malim u usporedbi sa smanjenjima iz 2000. ili s početka ove godine. Međutim, ne smije se zaboraviti da navedeni pokazatelj u obzir uzima samo zaista isplaćene plaće u industriji. Stoga se povećane isplate za plaće u ovoj godini, koje su unatoč visokim stopama rasta industrijske proizvodnje dovele do manjega realnog smanjenja jediničnog troška rada, mogu tumačiti i kao pokazatelj bolje likvidnosti i sposobnosti isplate plaća u industrijskim poduzećima.

Prema dostupnim podacima može se zaključiti da tržište rada ne stvara pritisak na rast cijena. Iako se trend rasta nezaposlenosti usporio, stopa nezaposlenosti još je razmjerno visoka, neovisno o načinu mjerenja. Također, rast prosječnih plaća, koji je u prošlosti uglavnom bio generiran institucionalnim uzrocima, bitno je usporen ili, kao kod bruto plaća, stagnira.

Cijene

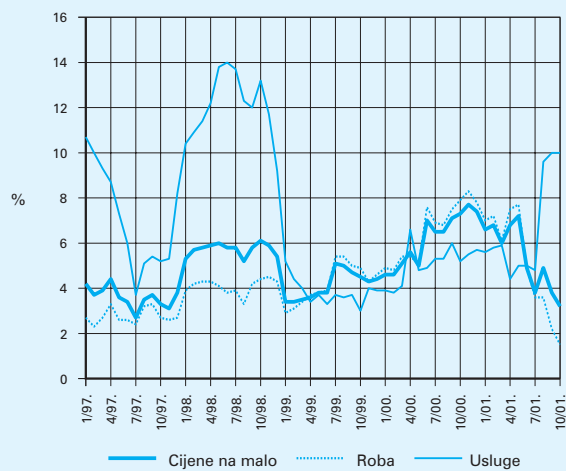
U prvih devet mjeseci ove godine bilježimo trend smanjivanja međugodišnje stope rasta cijena na malo sa 7,4% ostvarenih koncem 2000. godine na 6,0% koncem prvog tromjesečja te dalje na 4,9% i 3,8% koncem drugoga, odnosno trećeg tromjesečja². U listopadu se nastavio trend stišavanja inflacije padom međugodišnje stope rasta cijena na malo na 3,2%, što je za 4,1 postotni bod niža stopa inflacije u usporedbi sa 7,3% zabilježenih u istom mjesecu prošle godine. Do usporavanja međugodišnjeg rasta cijena na malo tijekom trećega te početkom četvrtog tromjesečja došlo je zbog značajnog smanjenja međugodišnjeg rasta cijena robe sa 4,9% ostvarenih u lipnju na 2,2% u rujnu te na 1,5% u listopadu. Nasuprot tome, tijekom spomenutog je razdoblja zabilježen značajan skok međugodišnje stope rasta cijena usluga sa 5,0% u lipnju na 9,6% u kolovozu te na 10,0% u rujnu i listopadu.

Kako roba čini gotovo 80,0% ukupne košarice na temelju koje se računa indeks cijena na malo, tako i kretanje cijena robe ima najjači utjecaj na indeks cijena na malo. Promatramo li kretanje cijena robe po komponentama, napose je izraženo smanjenje doprinosa industrijskih neprehrambenih proizvoda³ međugodišnjoj stopi inflacije mjerenoj indeksom cijena na malo zbog usporavanja međugodišnjeg rasta cijena industrijskih neprehrambenih proizvoda s ovogodišnjeg maksimuma od 9,3%, ostvarenog u svibnju, na 5,6%, odnosno 2,5% zabilježanih koncem drugoga i trećeg tromjesečja te pada na samo 1,5% u listopadu ove godine.

Na smanjivanje inflatornih pritisaka krajem drugoga i početkom trećeg tromjesečja uvelike je utjecalo kretanje domaćih maloprodajnih cijena naftnih derivata, koje je odražavalo kretanje cijena naftnih derivata na svjetskom tržištu i kretanje tečaja kune prema američkom dolaru. Međugodišnja stopa rasta cijena tekućih goriva i maziva u domaćoj maloprodaji smanjena je sa 34,0% u svibnju na 4,7% u lipnju te na -1,2% u razdoblju od srpnja do listopada. Opisano kretanje cijena naftnih derivata u lipnju bilo je zajednička posljedica negativnog učinka baznog razdoblja i pojeftinjenja tih proizvoda za 3,4% u usporedbi s prethodnim mjesecom, dok je u srpnju izostao učinak baznog razdoblja, a do smanjenja inflacije došlo je zbog 5,7-postotnog pojeftinjenja naftnih derivata u usporedbi s prethodnim mjesecom.

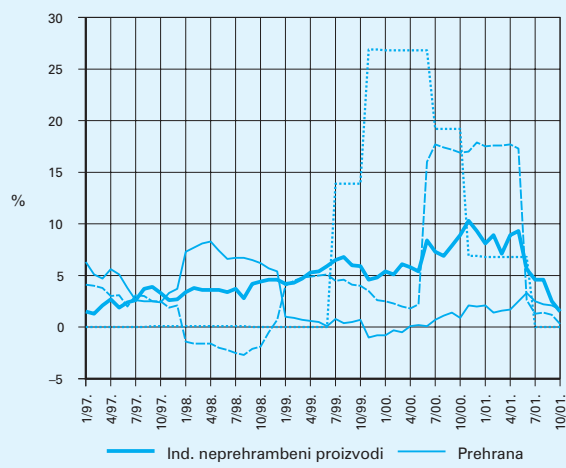
- 2 Analiza kretanja cijena u kolovozu i rujnu 2001. godine temelji se na revidiranim priopćenjima Državnog zavoda za statistiku o kretanju indeksa cijena na malo i troškova života objavljenim u studenome ove godine. Revidirani indeksi rezultat su metodoloških poboljšanja izračuna jer uzimaju u obzir, uz promjenu cijene minute lokalnih telefonskih poziva, i promjenu cijene minute međuzupanijskih razgovora, kao i njihov udio u strukturi prometa HT-a u naturalnim jedinicama. Revidirani indeks rasta cijena telefonskih usluga u kolovozu ove godine u većoj mjeri odražava prosječnu promjenu cijena telefonskih usluga uzrokovanu primjenom novoga tarifnog sustava. Prema novom izračunu cijene na malo u kolovozu povećane su u prosjeku za 1,0% (prema prvotnoj verziji povećanje je iznosilo 1,8%) u usporedbi s prethodnim mjesecom, odnosno na međugodišnjoj razini za 4,9% (za 0,9 postotnih bodova manji rast od prvotno objavljenoga). Međugodišnji rast cijena na malo u rujnu također je niži prema revidiranim podacima te iznosi 3,8% (prema prijašnjem je izračunu iznosio 4,9%).
- 3 Industrijski neprehrambeni proizvodi imaju 50-postotni udio u košarici za izračun indeksa cijena na malo.

Slika 25.

CIJENE NA MALO, UKUPNO I PO OSNOVNIM KOMPONENTAMA
 međugodišnje stope promjene = stope promjene
 u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine

Izvor: DZS

Slika 26.

CIJENE ROBE
 (iz indeksa cijena na malo) po komponentama
 međugodišnje stope promjene

Izvor: DZS

Od kolovoza do konca listopada cijene naftnih derivata na domaćem tržištu ostale su nepromijenjene. Krajem trećeg tromjesečja prosječna mjesečna cijena nafte na svjetskom tržištu iznosila je oko 25,2 USD po barelu. U listopadu se prosječna cijena nafte spustila na 20,7 USD po barelu, što je 17,8% niža cijena u usporedbi s prethodnim mjesecom, odnosno 34,0% niža u usporedbi s istim mjesecom prošle godine. Listopadska kretanja odraz su smanjene potražnje zračnih prijevoznika za tim energentom, što je posljedica terorističkih napada na Sjedinjene Američke Države te daljnjeg usporavanja globalne gospodarske aktivnosti. Iako uz spomenuta kretanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu nije zabilježeno značajnije slabljenje kune prema američkom dolaru (u rujnu je prosječni tečaj kune prema američkom dolaru deprecirao 0,5%, a u listopadu samo 0,1% u usporedbi s prethodnim mjesecom), ta kretanja nisu u promatranom razdoblju rezultirala padom maloprodajnih cijena naftnih derivata na domaćem tržištu.

Nakon što su iscrpljeni učinci sniženja cijena naftnih deriva-

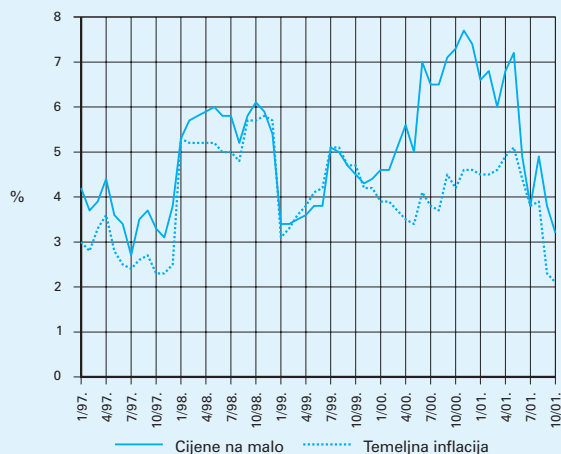
ta, trend smanjivanja međugodišnje stope rasta cijena neprehrambenih proizvoda nastavio se i u rujnu i u listopadu ove godine kao posljedica negativnog učinka poskupljenja nekih proizvoda u baznom razdoblju korištenom za usporedbu. Prisjetimo se, naime, da su u rujnu prošle godine značajno poskupjeli udžbenici, odjeća i lijekovi, a u listopadu električna struja zbog čega je u tom razdoblju ostvaren značajan rast prosječne razine cijena industrijskih neprehrambenih proizvoda.

Imajući u vidu da su proizvodi čije cijene ulaze u košaricu za izračun indeksa cijena neprehrambenih proizvoda u pravilu međunarodno razmjenljiva dobra izložena međunarodnoj konkurenciji te da kretanje njihovih cijena u značajnoj mjeri ovisi i o kretanju tečaja domaće valute, ni u idućim se mjesecima ne očekuju znatniji inflatorni pritisci s toga područja. Takva očekivanja potkrepljuje, između ostaloga, relativna stabilnost tečaja kune prema euru, pojeftinjenje sirove nafte na svjetskom tržištu, jačanje konkurencije na domaćem tržištu, do kojeg dolazi ulaskom još nekih velikih trgovačkih lanaca (npr. Merkator i Metro), i povećanje cjenovne konkurentnosti određenih uvoznih proizvoda iz Europske unije na hrvatskom tržištu zbog smanjenja carina početkom sljedeće godine.

Tijekom trećeg tromjesečja ove godine, osim spomenutoga značajnog smanjenja doprinosa industrijskih neprehrambenih proizvoda međugodišnjoj stopi inflacije mjerenoj kretanjem indeksa cijena na malo, bilježimo i manje izraženo smanjenje doprinosa poljoprivrednih proizvoda, duhana i pića toj stopi, dok je u listopadu smanjen doprinos industrijskih prehrambenih proizvoda toj stopi.

Nasuprot trendu usporavanja međugodišnjeg rasta cijena robe iz indeksa cijena na malo, cijene usluga su tijekom trećeg tromjesečja znatno povećane, prije svega zbog značajnog poskupljenja lokalnih telefonskih razgovora i telefonske pretplate u nepokretnoj mreži u kolovozu, ali i zbog povećanja cijena nekih komunalnih usluga, obveznog osiguranja vozila i gradskog prijevoza. Budući da se spomenute cijene usluga ne formiraju na tržišnoj osnovi, tijekom trećeg se tromjesečja povećao i doprinos administrativno reguliranih cijena međugo-

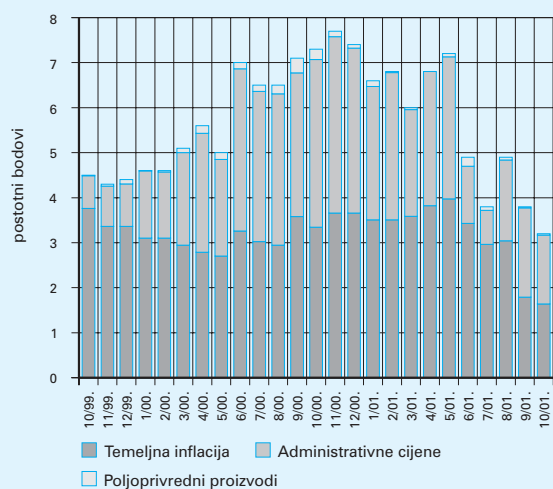
Slika 27.

CIJENE NA MALO I TEMELJNA INFLACIJA*
 međugodišnje stope promjene

* Temeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata). Metodologija izračunavanja detaljno je objašnjena u Biltenu HNB-a broj 61 (2001).

Izvor: DZS

Slika 28.

**DOPRINOSI^a KOMPONENTATA INDEKSA CIJENA
NA MALO MEĐUGODIŠNJOJ STOPI INFLACIJE**

^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa cijena na malo u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprinosa svih komponenta izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos međugodišnje stope inflacije. Osim u postotnim bodovima, doprinosi se mogu iskazati i u postocima.

Izvori: DZS i izračuni HNB-a

dišnjoj stopi inflacije mjerenoj kretanjem indeksa cijena na malo. Kao posljedica rasta administrativno reguliranih cijena usluga povećala se i razlika između ostvarene stope temeljne inflacije i inflacije mjerene kretanjem indeksa cijena na malo, koje su se u srpnju nakratko izjednačile na razini od 3,8%.

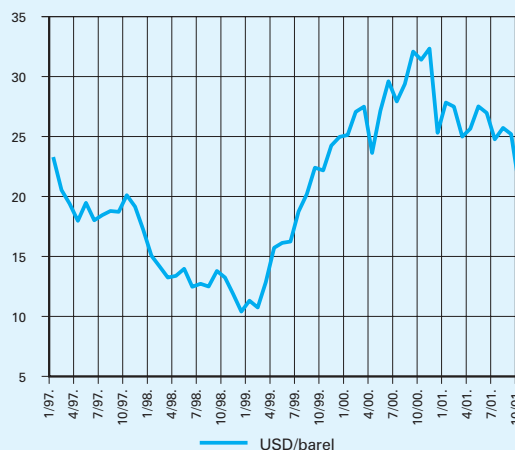
Tendencija smanjivanja međugodišnje stope rasta temeljne inflacije (pokazatelja iz kojeg su isključene one komponente indeksa cijena na malo čije je kretanje u značajnoj mjeri izvan kontrole monetarnih vlasti: cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane) prisutna je od kraja drugog tromjesečja ove godine. Naime, nakon što je međugodišnja stopa temeljne inflacije u svibnju dosegla ovogodišnji maksimum od 5,1%, u lipnju je zabilježena znatno niža stopa temeljne inflacije od 4,4%. Koncem trećeg tromjesečja ove godine međugodišnja je stopa temeljne inflacija pala na 2,3% te u listopadu na 2,1%, što je točno upola niža stopa nego u listopadu prošle godine kada je zabilježena temeljna inflacija od 4,2%.

Kretanje cijena naftnih derivata i sirovina na svjetskom tržištu te uvoznih cijena⁴ pruža korisne informacije o tekućem i budućem kretanju inflacije mjerene kretanjem indeksa cijena na malo zbog toga što neki od tih proizvoda direktno ulaze u osobnu potrošnju, dok su drugi važan input u proizvodnji robe i uslugama, tako da se rast troškova uvoznih inputa postupno, preko proizvođačkih cijena, prenosi na rast potrošačkih cijena. Valja pri tome napomenuti da varijacije domaćih trgovačkih marži, troškova transporta i skladištenja te promjene indirektnih poreza mogu u određenoj mjeri kratkoročno poništiti učinak promjena cijena uvoznih inputa na kretanje domaćih cijena.

Analize pokazuju da sudionici na svjetskom tržištu u idućim mjesecima ne očekuju značajniji rast cijena nafte, tako da iz to-

4 Budući da u Hrvatskoj još ne postoji općeprihvaćeni indikator kretanja uvoznih cijena, kao jedan od mogućih približnih pokazatelja pratimo kretanje cijena industrijskih proizvoda u eurozoni.

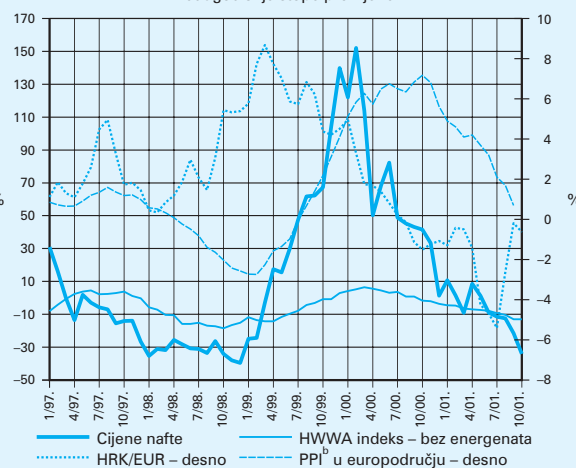
Slika 29.

PROSJEČNA CIJENA NAFTE^a NA SVJETSKOM TRŽIŠTU

^a Računa se pri Međunarodnom monetarnom fondu kao prosjek sljedećih cijena nafte (promptna isporuka): Dubai Fateh, UK Brent i West Texas Intermediate.

Izvori: MMF, International Financial Statistics; Bloomberg (posljednja dva mjeseca)

Slika 30.

**UVEZENA INFLACIJA: CIJENE NAFTE, HWWA INDEKS
CIJENA SIROVINA^a, PROSJEČNI TEČAJ KUNE PREMA EURU
I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA U EUROPODRUČJU**
međugodišnje stope promjene

^a U Institutu za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (HWWA) konstruiran je agregatni indeks cijena sirovina na svjetskom tržištu, tzv. HWWA indeks. HWWA indeks je pokazatelj kretanja troškova za uvezene sirovine (obuhvaća ukupno 29 sirovina, a indeks bez cijena energenata 27) te se koristi u analizama utjecaja promjena cijena sirovina na svjetskom tržištu na kretanje cijena u industrijskim zemljama. Indeks se izračunava na temelju cijena sirovina izraženih u američkim dolarima.

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

Izvori: MMF, International Financial Statistics; HWWA, Wirtschaftsdienst; Eurostat i HNB

ga izvora ne očekujemo značajnije izravne učinke na rast domaćih cijena naftnih derivata, dok bi neizravni učinci, do kojih dolazi zbog prelijevanja prijašnjeg rasta cijena naftnih derivata na cijene ostalih proizvoda i usluga, trebali postupno jenjavati.

Međutim, u siječnju 2002. trebale bi porasti cijene naftnih derivata zbog uvođenja⁵ naknade u iznosu od 60 lipa za financiranje izgradnje i održavanja javnih cesta, koja će se uplaćivati na račun poduzeća Hrvatske ceste, te zbog povećanja naknade koja se od travnja ove godine uplaćuje na račun poduzeća Hrvatske autoceste za 10 lipa. To će izravno utjecati na povećanje cijena tekućih goriva i maziva, pa tako i na agregatni indeks cijena industrijskih neprehrambenih proizvoda jer će se isto-

5 Prema Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o javnim cestama (NN, br. 27/2001.)

dobno smanjiti trošarine na naftne derivate za samo 50 lipa⁶.

Slično kao i kod prije opisanih kretanja cijena nafte za promptnu isporuku na svjetskom tržištu i podaci o kretanju cijena sirovina na robnim burzama objedinjeni u HWWA indeksu (bez energije) upućuju na njihov ubrzani pad tijekom trećeg tromjesečja. Prema tom pokazatelju prosječne su cijene sirovina na svjetskom tržištu⁷ bile u lipnju 7,8% niže, a u rujnu i listopadu približno 13,0% niže u usporedbi s istim mjesecom prošle godine.

Osim toga, nastavio se i trend smanjivanja međugodišnje stope rasta proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda u eurozoni sa 3,2% koncem drugog tromjesečja na 2,7% koncem trećeg tromjesečja, da bi u listopadu pao na samo 0,7%. Takva kretanja proizvođačkih cijena u eurozoni i dalje su najvećim dijelom odraz kontinuiranog pada cijena nafte i ostalih sirovina, ali i učinka baznog razdoblja korištenog za usporedbu. Na temelju opisanih kretanja smatramo da u bliskoj budućnosti ne bi trebalo očekivati jačanje inflatornih pritisaka čija su izvorišta u međunarodnom gospodarskom okružju.

Tijekom trećeg tromjesečja nastavljen je trend značajnog smanjivanja međugodišnje stope rasta domaćih cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima zabilježen tijekom prva dva tromjesečja ove godine, čime dodatno slabe pritisci na povećanje cijena na malo. Međugodišnja stopa rasta cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima tako je smanjena sa 4,5% zabilježenih koncem drugog tromjesečja na 3,0% koncem trećeg tromjesečja te na 2,1% u listopadu ove godine.

Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama tijekom trećeg je tromjesečja i u listopadu ove godine najveći bio pad doprinosa cijena energije međugodišnjoj stopi rasta cijena pri proizvođačima. Međugodišnja je stopa rasta cijena energije smanjena sa 12,5% zabilježenih u lipnju na 7,2% u rujnu te na 3,3% u listopadu kao rezultat pada cijena energije tijekom trećeg tromjesečja kao i zbog učinka baznog razdoblja (pri računanju međugodišnjih stopa promjena iščezli su učinci poskupljenja energije tijekom trećeg tromjesečja i u listopadu 2000. godine).

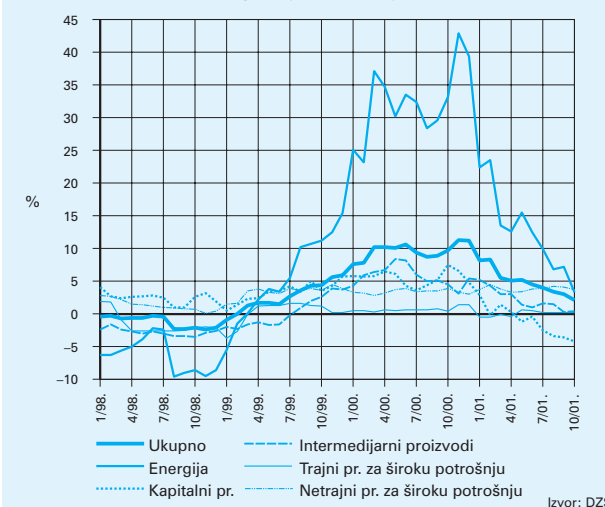
Usporavanje rasta cijena tijekom trećeg tromjesečja zabilježeno je i u industrijskoj grupaciji koja obuhvaća intermedijarne proizvode kao i u industrijskoj grupaciji koja obuhvaća trajne proizvode za široku potrošnju. Međugodišnji rast cijena u obje spomenute industrijske grupacije u listopadu je bio manji od 0,5%, dok su kapitalni proizvodi u listopadu bili 4,2% jeftiniji nego u istom razdoblju prošle godine. Povećanje međugodišnjeg rasta cijena tijekom trećeg je tromjesečja zabilježeno jedino u industrijskoj grupaciji koja obuhvaća netrajne proizvode za široku potrošnju sa 3,8% u lipnju na 4,1% u rujnu. U listopadu je međutim trend povećanja međugodišnje stope rasta netrajnih proizvoda za široku potrošnju prekinut te je ona smanjena na 3,7%.

Rad je značajan input u svim stadijima proizvodnje, stoga kretanje troškova rada ima značajan utjecaj na kretanje cijena industrijskih proizvoda, pri čemu se kontinuirano viši nominalni rast plaća od održivog rasta proizvodnosti u pravilu odražava

6 Prema Zakonu o izmjeni zakona o posebnom porezu na naftne derivate (NN, br. 27/2001.).

7 Izražene u američkim dolarima

Slika 31.
CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA
PO GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA
međugodišnje stope promjene

Izvor: DZS

na srednjoročno povećanje stope inflacije. Prema dostupnim podacima o kretanju jediničnih troškova rada u industriji, koji imaju negativne stope rasta tijekom prva tri tromjesečja ove godine, ne očekuju se ni inflatorni pritisci iz toga izvora zbog povećanja troškova proizvodnje. S obzirom da se u idućem razdoblju ne očekuje ni povećanje cijena nafte ni drugih sirovina na svjetskom tržištu, ne bi trebalo očekivati ni zamjetan rast cijena u domaćim industrijskim grupacijama koje te sirovine predađu (energija, intermedijarni proizvodi) kao ni značajniji pritisak iz tih izvora na rast cijena u grupacijama koji proizvode finalne proizvode.

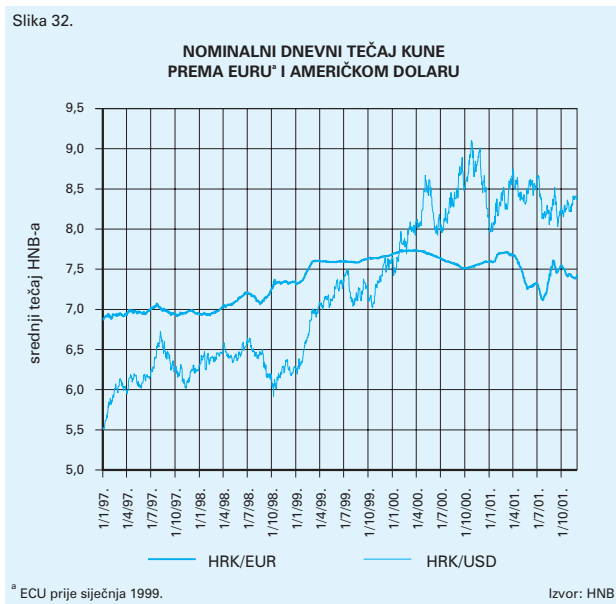
Tečaj

Povećana kolebljivost bila je osnovna značajka kretanja tečaja kune prema euru tijekom prvih jedanaest mjeseci 2001. godine. Ona je napose bila izražena u trećem tromjesečju, tijekom kojeg je ukupno gledajući, usprkos aprecijaciji kune u srpnju i rujnu, ostvarena nominalna deprecijacija tečaja kune od 2,90% zbog neuobičajeno jakog slabljenja kune zabilježenog u kolovozu. Nominalna je vrijednost kune prema euru tijekom srpnja povećana ukupno za 1,96%. Nakon srpanjskih intervencija središnje banke na deviznom tržištu vrijednost kune nije se stabilizirala, već se u jeku turističke sezone počela naglo smanjivati. Pad depozitnog novca poduzeća te istodobni rast deviznih depozita poduzeća kod poslovnih banaka⁸ upozorava na dodatni rast potražnje za devizama, koji je pojačao deprecijacijske pritiske zabilježene u kolovozu, mjesecu u kojem je cijena deviza prijašnjih godina bila, u pravilu, najniža. Kuna je tijekom kolovoza izgubila približno 5,91% od vrijednosti zabilježene koncem srpnja spustivši se na 7,61 HRK/EUR. Konačno, niz kolovoških deviznih intervencija te drugih mjera središnje banke uvedenih koncem mjeseca te početkom rujna⁹ koje su

8 Držanje deviznih depozita poduzećima je omogućeno stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometa zlata u lipnju 2001. godine.

9 Koje su podrobno opisane u Biltenu br. 64

Slika 32.

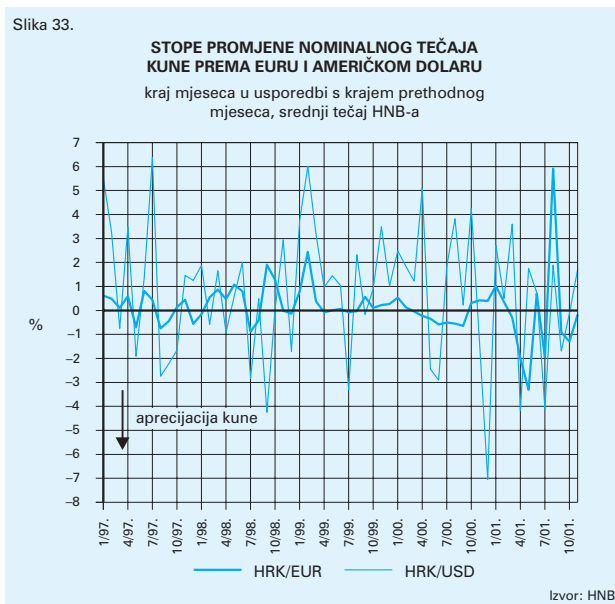

utjecale na smanjenje potražnje za devizama, odnosno na smanjenje kunske likvidnosti na domaćem tržištu, urodili su zaustavljanjem pada vrijednosti domaće valute prema euru. Tijekom rujna tečaj kune ponovno je aprecirao, pri čemu je njezina vrijednost prema euru povećana za 0,90%. Središnja je banka nastojala stabilizirati tečaj kune trima intervencijama na deviznom tržištu, na kojima je u rujnu od poslovnih banaka otkupila ukupno 180,7 mil. EUR.

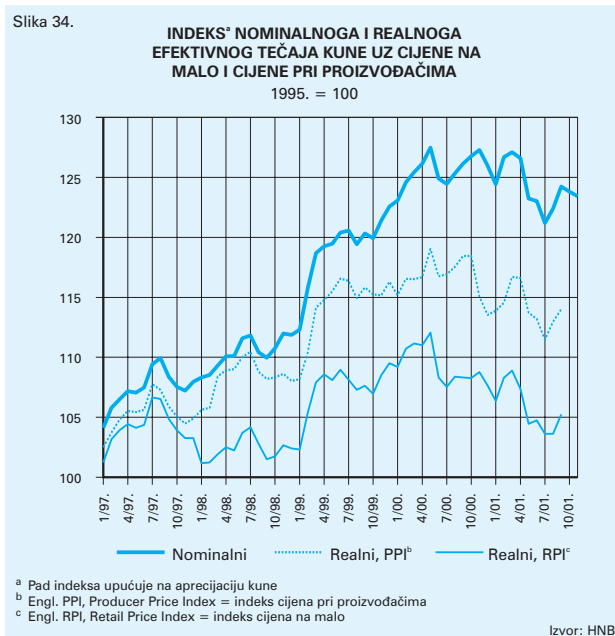
Trend aprecijacije nominalnog tečaja kune prema euru nastavio se i tijekom listopada i studenoga. U namjeri da kretanje tečaja održi u zadovoljavajućim granicama stabilnosti, središnja je banka na deviznom tržištu tijekom promatranog razdoblja otkupila od poslovnih banaka ukupno 174,85 mil. EUR (16. listopada 49,8 mil. EUR, 5. studenoga 35,8 mil. EUR, 12. studenoga 55,2 mil. EUR te 19. studenoga 34,05 mil. EUR). Osim toga, od Ministarstva financija otkupljen je 12. studenoga dio deviznog priljeva od prodaje udjela u HT-u u ukupnoj vrijednosti od 48,6 mil. EUR. Ubrzo nakon posljednje intervencije središnje banke u studenome, trend aprecijacije tečaja kune prema euru se zaustavio te je vrijednost kune prema euru počela lagano opadati. Nakon što je tečaj kune 23. studenoga dosegnuo 7,38 HRK/EUR, ojačavši ukupno 2,10% u usporedbi s tečajem ostvarenim koncem rujna, tijekom posljednjeg je tjedna u studenome zabilježena ukupna nominalna deprecijacija kune od 0,65%, pri čemu je vrijednost eura porasla na 7,43 HRK/EUR. Kako bi usporila deprecijaciju kune, Hrvatska je narodna banka na aukciji održanoj 30. studenoga istaknula cijenu od 7,45 HRK/EUR te je po tom tečaju uspjela prodati poslovnim bankama 7,3 mil. EUR.

Premda je bitna značajka četvrtog tromjesečja pojava sezonskog manjka na tekućem računu platne bilance, koja, u pravilu, uvjetuje deprecijaciju tečaja kune prema euru, u prvoj polovici posljednjeg tromjesečja ove godine ta je pojava izostala. Tržište očito obiluje ponudom deviza, na čiji je rast utjecala uspješna turistička sezona, priljev od inozemnog zaduženja države, te privatizacije HT-a kao i priljev onih deviza koje su građani do sada držali u gotovini, a sada se slijevaju u bankovni sustav kako bi njihova konverzija u euro bila obav-

Slika 33.

Slika 34.

ljena bez naknade.

Tijekom listopada i studenoga nominalna vrijednost kune prema košarici valuta povećana je ukupno 0,51% u usporedbi s koncem rujna, kao rezultat jačanja kune prema euru (1,46%), švicarskom franku (0,43%), funti sterlinga (1,38%) i slovenskom tolaru (0,99%) te kao posljedica značajnog slabljenja kune prema američkom dolaru za 1,59%. Na svjetskim je deviznim burzama tijekom listopada i studenoga američki dolar znatno ojačao prema euru, na što je, ocjenjuje se, presudan utjecaj imala aktivna uloga Feda, koji snižavanjem kamatnih stopa namjera-va potaknuti ožvljavanje gospodarstva, kao i vijesti o uspješnom ostvarivanju američkih vojnih ciljeva.

Tijekom trećeg tromjesečja (rujan 2001. u usporedbi s lipnjem 2001.) zabilježena je deprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune uz cijene pri proizvođačima od 0,72% te od 0,46% uz cijene na malo. Na blago poboljšanje cjenovne konkurentnosti izvoznika tijekom prvih devet mjeseci ove godine (rujan

2001. u usporedbi s prosincem 2000.) upućuje deprecijacija indeksa realnoga efektivnoga tečaja kune uz cijene pri proizvođačima od 0,36%, koja je ostvarena u uvjetima aprecijacije nominalnoga efektivnog tečaja kune u prosjeku za 1,38%, ali uz relativno veći pad domaćih cijena na malo u usporedbi s potrošačkim cijenama u inozemstvu. S druge strane, zbog relativno bržeg rasta domaćih cijena na malo u usporedbi s rastom potrošačkih cijena u inozemstvu tijekom prvih je devet mjeseci ostvarena aprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune uz cijene na malo od 2,25%.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okruženje

Prva polovica četvrtog tromjesečja 2001. bila je primarno određena aprecijacijskim pritiscima, usporavanjem rasta cijena i daljnjim rastom monetarnih i kreditnih agregata. Aprecijacijski tečajni pritisci koji postoje u četvrtom tromjesečju, prije svega nastaju od snažnoga deviznog priljeva u bankovni sustav. Rast deviznih depozita povezan s nadolazećom konverzijom domicilnih valuta država članica EMU-a u euro, dobra turistička sezona čiji se devizni učinci još osjećaju, priljev deviza od države, kao i ponašanje samih banaka koje značajnu kreditnu aktivnost financiraju konverzijom svoje devizne imovine, utječu na tečajne pritiske. Takva kretanja tečaja, uz pad cijena nafte i sirovina na inozemnom tržištu, djeluju na usporavanje rasta cijena i upućuju na to da bi se stopa inflacije mogla spustiti ispod prvotno očekivanih 4,5%.

U četvrtom tromjesečju 2001. nastavlja se snažan rast monetarnih i kreditnih agregata. Snažan kreditni rast započeo u četvrtom tromjesečju 2000. intenzivirao se tijekom 2001. Još od razdoblja obilježenog problemima u bankarskom sektoru, koji su prethodili stečaju četiriju banaka u 1999., rast kredita je stagnirao, a krediti poduzećima bili su gotovo obustavljeni, pa su ovogodišnja kretanja djelomično nadoknadila propušteno. No, djelomično su ta kretanja potaknuta i agresivnom borbom za povećanje tržišnog udjela sada već gotovo isključivo inozemnih banaka (odnosno domaćih banaka u inozemnom vlasništvu). Iako za sada nema naznaka da bi takav kreditni rast na bilo koji način bio nepovoljan, središnja banka s pozornošću prati kretanje kredita. Na makroekonomskom planu kreditna ekspanzija može utjecati na rast cijena, no taj se rast odvija s određenim vremenskim pomakom, koji može biti i dulji od godine dana. Povećanje uvoza i produbljanje vanjskotrgovinskog deficita također su mogući dugoročni nepovoljni učinci ubrzanog rasta kredita. Na mikroekonomskom planu agresivno kreditiranje i brz rast aktive banaka dodatni je izazov upravama banaka da visoki rast aktive ostvare uz što višu kvalitetu portfelja. Za sada je kvaliteta aktive i razina pričuva za potencijalne gubitke bolja nego prije pa su bojazni od poremećaja na mikroekonomskom planu male.

Monetarna politika

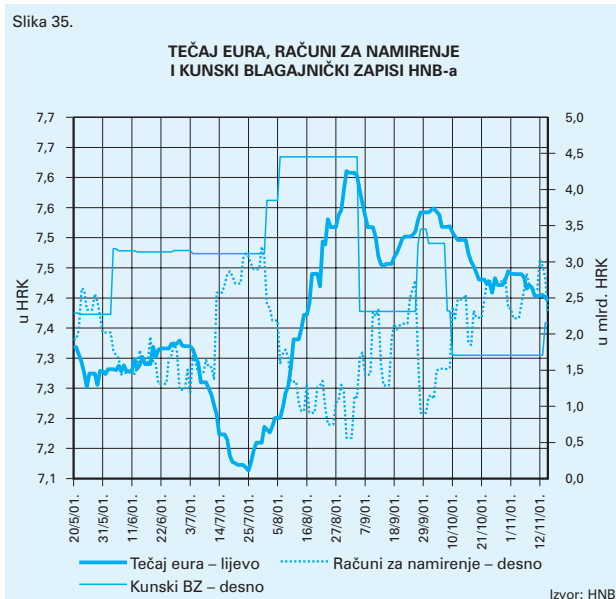
Četvrto tromjesečje obilježava veliki autonomni priljev deviza u bankovni sustav. Zbog nadolazeće konverzije domicil-

nih valuta država članica EMU-a u euro, građani ubrzano polažu deviznu efektivu na račune i devizni depoziti značajno rastu. Sam učinak eura teško je precizno kvantificirati i razlučiti od uobičajenog rasta depozita, no sigurno je da značajno pridonosi rastu depozita. Velik je priljev deviza u banke i po osnovi kupovine deviznih sredstava. Omjer kupovine deviznih sredstava banaka od građana i prodaje deviza građanima iznosi tijekom godine 2:1 jer banke dvostruko više kupuju od građana nego što im prodaju. Tijekom turističke sezone taj omjer još raste u korist kupovina deviza od građana i na samom vrhuncu sezone može se i utrostručiti. Ove se godine taj visoki omjer zadržao još dugo poslije turističke sezone. To znači da građani i nadalje vrlo intenzivno prodaju devize bankama. Oba su toka kreirala značajne pritiske na tečaj domaće valute, koji je od rujna nadalje kontinuirano aprecirao, što je izazvalo reakciju središnje banke kako bi ublažila aprecijacijske pritiske. Promjene instrumenta obvezne pričuve koje središnja banka uvodi tijekom drugog polugodišta 2001., također su pridonijele povećanju devizne likvidnosti banaka.

U razdobljima pojačane devizne likvidnosti poslovne banke održavaju visoke iznose deviznih pričuva, koji premašuju regulativom zadane iznose. Propisi o deviznoj obveznoj pričuvi traže da se jedan dio pričuve održava kao likvidno potraživanje. Iznosi deviznih potraživanja banaka premašuju regulativom zadane iznose. Isto je i s kunkskom obveznom pričuvom. Iznosi na žiroračunima, agregatno promatrano, premašuju zadane iznose koje poslovne banke moraju održavati u skladu s propisima o obveznoj pričuvi.

Promatrajući prvu polovicu četvrtog tromjesečja kao cjelinu, može se uočiti kratko razdoblje pogoršane kunske likvidnosti početkom listopada, kada je trebalo izdvojiti obveznu pričuvu. Nakon izdvajanja obvezne pričuve, 8. listopada, razina likvidnosti u sustavu bila je smanjena, uz rast kamatnih stopa na tržištu novca. U tih nekoliko dana slobodna novčana sredstva bila su minimalna i banke su zakratko na računima za namirenje imale manje sredstava nego što je potrebno za održavanje obvezne pričuve. Nakon mjera HNB-a likvidnost se popravila i stanje računa za namirenje premašilo je 2,5 mlrd. kuna. Od toga trenutka kunska likvidnost banaka kontinuirano se poboljšava. Prosjek slobodnih novčanih sredstava u listopadu iznosio je 136 mil. kuna, dok je u studenome (zaključno sa 15. XI.) iznosio 628 mil. kuna. Na prijelazu iz listopada u studeni nekolicini je banaka bila potrebna dodatna likvidnost te je HNB organizirao reotkup blagajničkih zapisa u trajanju od dva radna dana (31. X. – 2. XI.) u iznosu od skromnih 36 mil. kuna. Iznos lombardnih kredita tijekom cijelog tromjesečja praktički je na nuli.

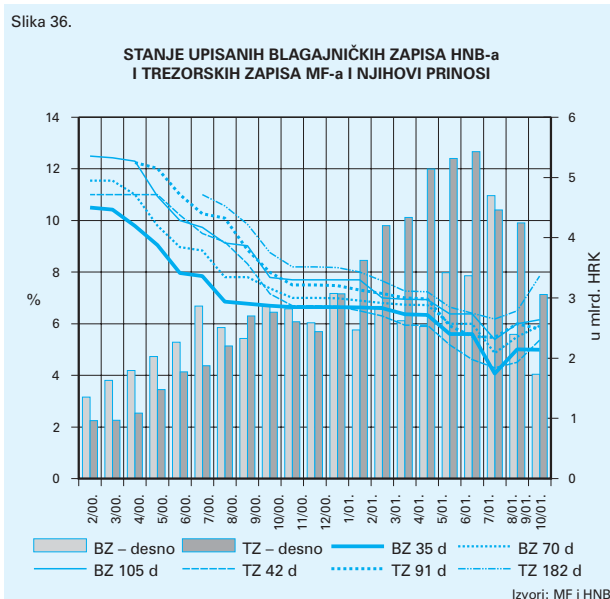
U prosjeku je na računima za namirenje u studenome bilo 2,64 mlrd. kuna, a povremeno i do 3 mlrd. kuna. Tako visoki iznosi na računima za namirenje djelomično su rezultat i mogu se objasniti promjenama propisa o obveznoj pričuvi. Naime, zbog povećanog udjela devizne obvezne pričuve koji se izvršava u kunama, raste i dio kunske obvezne pričuve koji se održava na računima za namirenje, pa njihova visoka razina odražava i promjene propisa. U studenome su banke odabrale da, od 8,7 mlrd. kuna kunske obvezne pričuve, 27,8% održavaju na računima za namirenje. To znači da banke prosječno tijekom mjeseca moraju održavati 2,4 mlrd. kuna na računima za na-

mirenje. Ipak, i s tako visokom razinom sredstava za održavanje, banke su u prosjeku tijekom studenoga imale višak pričuva na računima za namirenje, koji je oscilirao od 0,6 mlrd. kuna da cijele 1 mlrd. kuna slobodnih sredstava.

Tijekom četvrtog tromjesečja ove godine posebno je intenzivno bilo upisivanje blagajničkih zapisa HNB-a. Kad je na kraju trećeg tromjesečja organizirana izvanredna aukcija kunskih blagajničkih zapisa, čiji je rok dospijeca 11 dana, bila je upisana gotovo 1 mlrd. kuna, a ukupna razina blagajničkih zapisa dosegla je 3,5 mlrd. kuna. Datum dospijeca tih zapisa, 8. listopada, podudara se s izdvajanjem kunske obvezne pričuve po novim propisima. Na taj je način središnja banka omogućila bankama kratkoročno plasiranje viškova kunske likvidnosti potrebnih za izdvajanje obvezne pričuve. U listopadu su banke povećane kunske pričuve djelomice financirale i smanjenjem upisa blagajničkih zapisa. Tako je nakon aukcije održane 10. listopada, primjerice, bilo upisano samo 1,7 mlrd. kuna blagajničkih zapisa HNB-a. To je ujedno najniža razina kunskih blagajničkih zapisa od početka 2001. godine. Istodobno s oporavkom kunske likvidnosti u studenome, slijedio je i rast upisa kunskih blagajničkih zapisa HNB-a. Opći rast likvidnosti potaknuo je sinkroniziranje mjera i aktivnosti HNB-a. Tako je na aukciji u studenome bilo upisano zapisa u ukupnoj vrijednosti od 1,6 mlrd. kuna, a dospjeli su zapisi u vrijednosti od 1,2 mlrd. kuna pa je, s obzirom da je aukcija održana 14. studenoga, točno na datum valute devizne intervencije, njome u potpunosti steriliziran monetarni učinak intervencije koji je iznosio 0,4 mlrd. kuna.

Devizni blagajnički zapisi, s druge strane, kontinuirano bilježe visoku razinu upisa, u skladu s visokom razinom devizne likvidnosti. Prosječna razina upisanih deviznih blagajničkih zapisa u listopadu je iznosila 3,5 mlrd. kuna, a u studenome tek nešto malo manje od 3,4 mlrd. kuna. Visoka razina devizne likvidnosti povezana je s promjenama instrumenta obvezne pričuve. Tim je promjenama oslobođeno deviznih sredstava banaka u protuvrijednosti od više od 3 mlrd. kuna (Okvir 1. Promjene regulatornog okvira obvezne pričuve i učinci tih promjena tijekom 2001.). To je utjecalo na povećanje deviznih

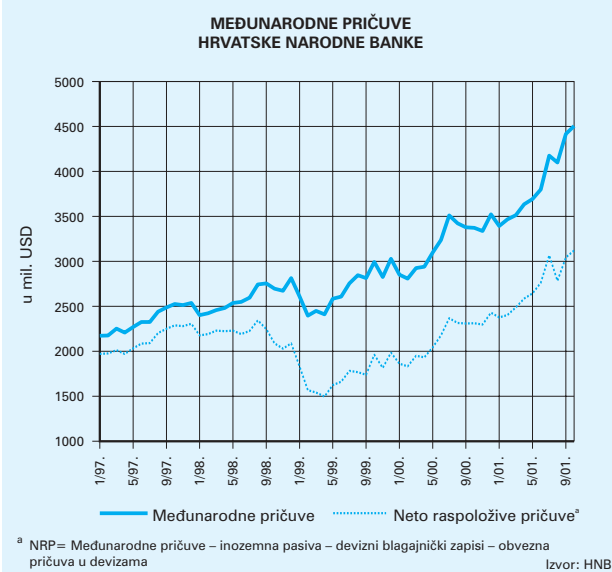
pričuva banaka, kao i na povećanje upisa blagajničkih zapisa. Prošle je godine prosječna razina deviznih blagajničkih zapisa u četvrtom tromjesečju iznosila 1,7 mlrd. kuna, što znači da se u godinu dana udvostručila. Nakon devizne aukcije održane 19. studenoga također je slijedila izvanredna aukcija blagajničkih zapisa na kojoj su djelomično bili sterilizirani učinci intervencija. Nakon toga je i razina kunskih blagajničkih zapisa povećana na 2,3 mlrd. kuna.

Tijekom studenoga središnja je banka na deviznom tržištu intervenirala nekoliko puta. Tako je država središnjoj banci prodala 48,6 mil. EUR, dio svoga priljeva od prodaje HT-a. Kupnja se zbila 12. studenoga, a za kupljene devize središnja je banka državi platila 358,7 mil. kuna, što je povećalo razinu kunskih depozita države kod središnje banke. Tečaj ostvaren u toj transakciji iznosio je 7,3812 HRK/EUR. Središnja banka održala je od početka studenoga tri aukcije za poslovne banke, na kojima je otkupila 125,1 mil. EUR za 925,7 mil. kuna. Ukupno je u četvrtom tromjesečju intervenirala četiri puta, a očekuje se još značajniji rast priljeva deviznih depozita.

Pod utjecajem otkupa, međunarodne pričuve središnje banke kontinuirano rastu. Bruto međunarodne pričuve iznosile su, prema podacima za 19. studenoga, 4,8 mlrd. USD. Za usporedbu, krajem prosinca 2000. iznosile su 3,5 mlrd. USD. Međutim, u razdobljima sezonskog priljeva deviza međunarodne pričuve središnje banke uvijek snažno rastu, dok se s promjenom sezone često promijeni smjer intervencija. Stoga se u sljedećim razdobljima mogu očekivati daljnje fluktuacije razine međunarodnih pričuva, u skladu s nepredvidljivim tokom deviznog priljeva i tečajnih očekivanja.

Uz bruto međunarodne pričuve, redovito se prate i neto raspoložive međunarodne pričuve. Promjene propisa o obveznoj pričuvi smanjuju bruto međunarodne pričuve središnje banke, dok su učinci na neto raspoložive pričuve neutralni. Promjene propisa o obveznoj pričuvi utječu na smanjenje bruto međunarodnih pričuva središnje banke za onoliko za koliko se povećava kunski dio izdvojene devizne obvezne pričuve i stoga te promjene ne mogu utjecati na neto raspoložive međunarodne pričuve. Smanjenje bruto međunarodnih pričuva

Slika 37.

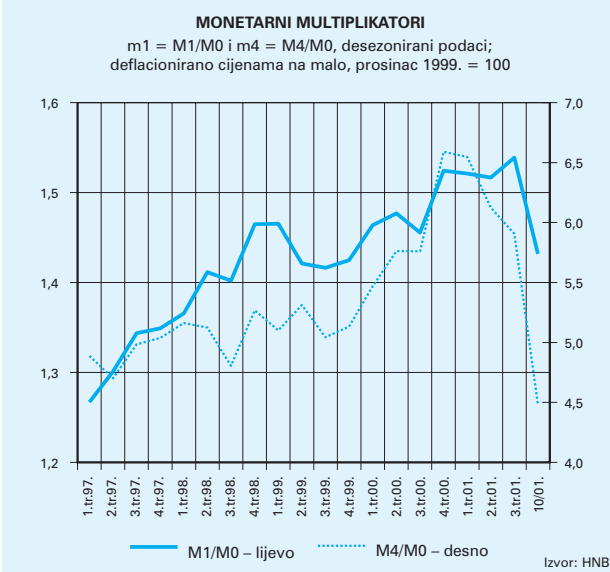
HNB-a zbog promjene devizne obvezne pričuve banaka u rujnu, listopadu i studenome, HNB je obilato kompenzirao otkupima deviza na deviznim aukcijama i ukupni je učinak svih promjena na međunarodne pričuve bio pozitivan. Krajem kolovoza iznosile su 4,1 mlrd. USD, krajem rujna 4,4 mlrd. USD, a krajem listopada 4,5 mlrd. USD. Neto međunarodne pričuve krajem listopada iznosile su 3,1 mlrd. USD. Za usporedbu, krajem prosinca 2000. iznosile su 2,4 mlrd. USD.

Visoka likvidnost, rast obvezne pričuve, i po osnovi povećanja osnove, i po osnovi promjene instrumenta obvezne pričuve, te snažan rast gotovog novca utjecali su na intenzivan rast primarnog novca. Tok formiranja primarnog novca u četvrtom tromjesečju bile su ponajprije devizne intervencije. Prema posljednjim podacima (16. studenoga) primarni novac iznosi visokih 16,5 mlrd. kuna. Za usporedbu, početkom četvrtog tromjesečja iznosio je 13,6 mlrd. kuna, a krajem prošle godine 11,7 mlrd. kuna. Međutim, kako se u tom povećanju skrivaju i stvarni rast i učinci promjena propisa, potrebno je seriju prilagoditi kako bi oba aspekta rasta primarnog novca bila očita. U tom je smislu i Dopunom pisma o namjerama definirana prilagodba (eng. *adjustment*) koja ima za cilj isključiti učinke promjena propisa kako bi se vidio stvarni rast primarnog novca. Primarni je novac u rujnu i listopadu iznosio kako slijedi:

	IX. 2001.	X. 2001.
Primarni novac	13.627,4	16.075,1
Primarni novac (prilagođeni)	12.013,6	12.750,8
Prilagodba (razlika)	1.613,8	3.324,3

Promjene propisa također su utjecale na iznos (neprilagođenoga) monetarnog multiplikatora $m1$, koji se smanjio. U listopadu je $m1$ iznosio 1,25, iako je tijekom 2001. prosječno iznosio 1,5. Multiplikator $m4$ u listopadu se spustio na 5,6 s prosječnih 6,5 tijekom godine. Prilagođeni primarni novac omogućava konzistentno mjerenje osnovnih monetarnih veličina i učinaka monetarne politike.

Slika 38.

Monetarna i kreditna kretanja

U trećem tromjesečju nastavljen je snažan rast ukupnih monetarnih i kreditnih agregata, a podaci za listopad upućuju na nastavak sličnih kretanja i u četvrtom tromjesečju, uz tendenciju ubrzanja. Rast monetarnih agregata odražava snažan gospodarski rast u ovoj godini. Treće tromjesečje bilo je obilježeno snažnim očekivanjima banaka i poduzeća o daljnjem kretanju tečaja, koja su, u povećanu potražnju poduzeća za devizama, u prvom dijelu toga tromjesečja izazvala aprecijacijske pritiske. Na monetarnom planu to se odrazilo u smanjenju kunskih i povećanju deviznih agregata. Promjena smjera tih očekivanja pridonijela je nagloj promjeni kretanja tečaja prema deprecijaciji. Nakon intervencije Hrvatske narodne banke, deprecijacijski su pritisci nestali te se u rujnu i listopadu bilježi oporavak kunskih agregata. Pritom su prisutni i aprecijacijski pritisci zbog ubrzanja rasta deviznih depozita stanovništva izazvanog uvođenjem eura uskoro.

Najšire definirani monetarni agregat, *ukupna likvidna sredstva*, $M4$, nastavlja svoj rast započet sredinom 1999. godine. Stopa rasta toga agregata čak se i povećala posljednjih mjeseci. Prosječna mjesečna realna trendna stopa rasta tako je povećana sa 1,7% u prvom polugodištu na 2,1% u trećem tromjesečju ove godine, a slična kretanja nastavljena su i u listopadu. Na rast $M4$ najviše utječe rast deviznih depozita. Krajem listopada $M4$ je iznosio 90,1 mlrd. kuna, što odgovara godišnjem rastu od 29,1%. Prisjetimo se, snažan rast $M4$ zabilježen je i u prošloj godini: godišnja stopa rasta u listopadu 2000. iznosila je 25,1%.

Ukupna likvidna sredstva sastoje se od kunskih (depozitni novac i kunski depoziti) i deviznih depozita, koji su svojevrsni supstituti, tako da su im kretanja međusobno uvelike povezana. Na izbor ekonomskih subjekata (stanovništva i poduzeća) između kunskih i deviznih sredstava prije svega utječe očekivano kretanje tečaja. Međutim, dok u razdobljima očekivane deprecijacije tečaja često dolazi do prelijevanja kunskih u devizne agregate, u razdobljima očekivane aprecijacije taj proces je manjeg opsega i zapravo možemo govoriti o jednosmjernoj

supstituciji. Jednosmjernost je prisutna unatoč tome što bi racionalno ponašanje pretpostavljalo štednju u kunama, s obzirom na to da je tečaj stabilan već osam godina, a kamatne stope na kunske depozite za nekoliko su postotnih bodova više od onih na devizne depozite. Na jednosmjernu supstituciju upućuju i kretanja od kolovoza do listopada. Nakon kolovoza, u kojem je zabilježen proces prelijevanja kunskih u devizne izvore sredstava, došlo je do oporavka kunskih agregata u rujnu i listopadu, pri čemu je transakcijski, depozitni novac bio obnovljen mnogo brže od kunskih depozita.

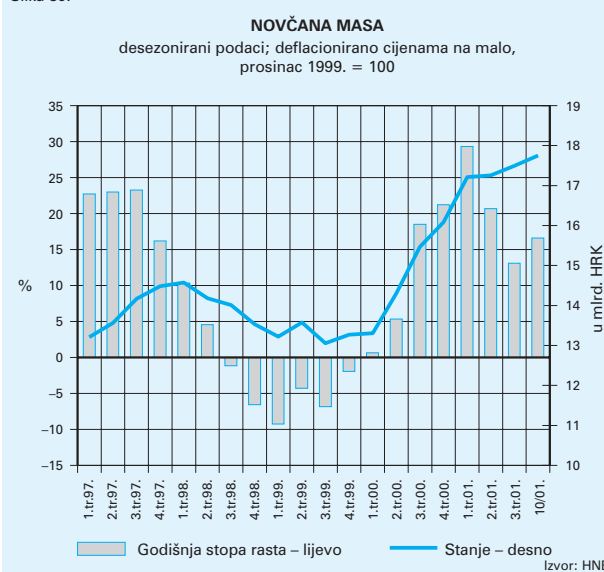
Novčana masa M1 u 2001. godini zadržala je tendenciju rasta, koja je prisutna od početka prošle godine. Krajem drugoga tromjesečja i u trećem tromjesečju, međutim, zabilježena je stagnacija realnog trenda rasta M1 zbog znatnog pada desezonirane vrijednosti s minimumom u kolovozu, ponajviše zbog smanjenja depozitnog novca. Krajem trećega i početkom četvrtog tromjesečja, oporavkom depozitnog novca, zabilježen je i oporavak, tj. nastavak trenda rasta M1. Novčana je masa u trećem tromjesečju nominalno povećana za 1,2 mlrd. kuna ili za 11,0% (prosječna mjesečna stopa rasta od 3,6%). Taj je rast, međutim, posljedica snažnog rasta u srpnju, koji je i inače sezonski vrhunac nominalne vrijednosti M1, dok je u idućim mjesecima zabilježen pad i stagnacija. U listopadu je zabilježen dodatni pad M1 u iznosu od 0,3 mlrd. kuna ili za 1,3% u odnosu prema rujnu, no valja napomenuti da su takva kretanja, zbog pada gotovog novca, uobičajena u tom razdoblju godine. Krajem listopada novčana je masa iznosila 20,1 mlrd. kuna ostvarivši godišnji rast od 20,1%, što odgovara rastu u prošloj godini.

Depozitni novac (s udjelom u M1 od oko 60%) u prošloj je godini bio glavni pokretač rasta novčane mase. Taj oporavak depozitnog novca u prošloj godini djelomično je bio posljedica gospodarskog rasta, a većim dijelom je proizišao iz podmirivanja neplaćenih obveza države dospjelih u prethodnim godinama. Trend rasta depozitnog novca u ovoj je godini bio usporan, ali je u rujnu i listopadu prisutan njegov oporavak i nastavak rasta. Krajem listopada depozitni je novac iznosio nominalno 12,8 mlrd. kuna, što je 20,4% više nego u listopadu prošle godine.

Minimum desezonirane vrijednosti depozitnog novca zabilježen je u kolovozu, zbog pada depozitnog novca poduzeća, kada su ona, ponesena snažnim deprecijacijskim očekivanjima banaka, značajno povećala svoje devizne depozite. U rujnu i listopadu zabilježen je oporavak desezonirane vrijednosti depozitnog novca poduzeća potrebnog za normalno poslovanje te je realno očekivati daljnji rast u skladu s ukupnim gospodarskim kretanjima. Depozitni novac poduzeća u listopadu je nominalno iznosio 7,3 mlrd. kuna, uz godišnji rast od 10,8% (što je značajno manje od prošlogodišnjeg rasta od 41,5%). Istodobno je depozitni novac stanovništva iznosio 4,3 mlrd. kuna, uz godišnji rast od 29,2%. Snažan rast i ubrzanje rasta depozitnog novca stanovništva (u listopadu 2000. godine godišnji je rast iznosio 21,2%) odražava snažan rast osobne potrošnje i trgovine na malo, te obrtništva i malog poduzetništva, čiji su žiroračuni također svrstani u kategoriju depozitnog novca stanovništva. Obrtništvo i malo poduzetništvo u ovoj je godini i generator novih radnih mjesta.

Trend rasta *gotovog novca* usporava se od sredine drugog

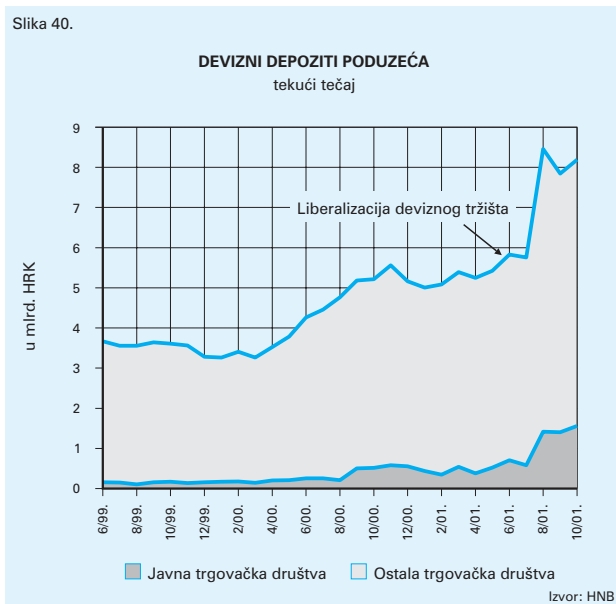
Slika 39.

tromjesečja. Tako je prosječna realna mjesečna stopa trendnog rasta smanjena sa 2,1% u prvom na 1,1% u drugom i 0,3% u trećem tromjesečju. Gotov novac u optjecaju u ljetnim je mjesecima nominalno povećan za 0,2 mlrd. kuna ili za 11,0% (prosječna mjesečna stopa rasta od 3,6%), dok je tijekom listopada sezonski smanjen za 3,9%. Krajem listopada je gotov novac izvan banaka iznosio 7,2 mlrd. kuna, što je za 19,2% više nego u istom razdoblju prošle godine.

Glavni pokretač rasta ukupnih likvidnih sredstava su *devizni depoziti*, čiji je rast u trećem tromjesečju ubrzan. Tako je mjesečna realna trendna stopa rasta deviznih depozita u trećem tromjesečju povećana na 3,0% u odnosu prema prosječnom mjesečnom rastu od 1,8% ostvarenom u prvoj polovici godine, a sličan rast nastavljen je i u listopadu. Ako isključimo utjecaj promjena tečaja na kretanje deviznih depozita, vidimo da su devizni depoziti u prvom tromjesečju realno porasli 6%, u drugom tromjesečju 5%, a u trećem tromjesečju čak 13% (prosječna mjesečna stopa rasta od 4,1%), pri čemu su samo u kolovozu porasli 8% kao posljedica rasta deviznih depozita poduzeća. Tijekom listopada devizni depoziti realno su porasli 3,5%. Devizni su depoziti u prvih deset mjeseci 2001. godine realno porasli 30%, dok je realni rast u cijeloj 2000. godini iznosio 26%. Devizni su depoziti u trećem tromjesečju nominalno povećani za 7,4 mlrd. kuna (14,6%) ili za milijardu eura. Krajem listopada devizni su depoziti nominalno iznosili 60,1 mlrd. kuna, što je za 33,0% više nego u istom razdoblju prošle godine (međugodišnji rast u listopadu 2000. godine iznosio je 24,8%). Očekuje se da će se snažan rast deviznih depozita nastaviti do kraja godine zbog daljnjeg priljeva efektivnog stranog novca građana u valutama država članica EMU-a koje se od 1. siječnja 2002. zamjenjuju novčanicama eura.

Najveći utjecaj na kretanje deviznih depozita tradicionalno imaju devizni depoziti stanovništva, koji su krajem listopada iznosili 85% svih deviznih depozita. Kao odraz povratka povjerenja u domaći bankovni sustav, devizni depoziti stanovništva kontinuirano rastu već dvije godine. Tijekom trećeg tromjesečja devizni depoziti stanovništva porasli su 5,3 mlrd. kuna ili 11,9%, što je rezultat dobre turističke sezone (usporedbe radi,

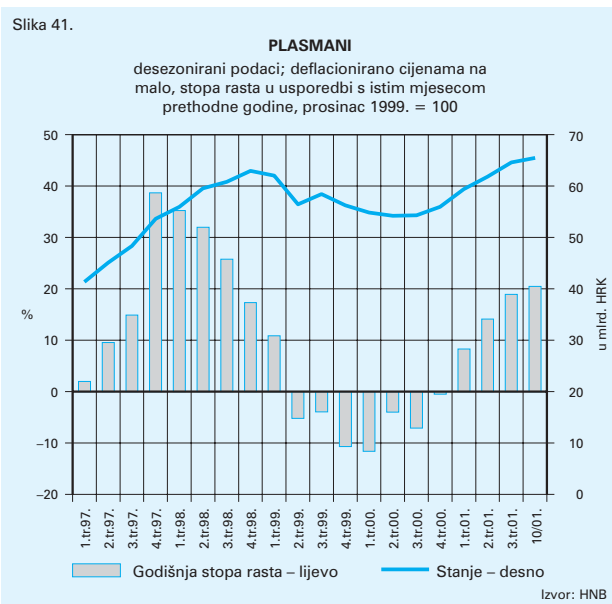

u trećem tromjesečju 2000. devizni depoziti stanovništva povećani su za 2,6 mlrd. kuna ili za 7,1%). Uz to, prisutan je i pojačan priljev deviza zbog predstojeće zamjene domicilnih valuta država članica EMU-a u euro. Krajem listopada devizni depoziti stanovništva iznosili su 51,0 mlrd. kuna, što je međugodišnji rast od 29,7% (22,0% u listopadu 2000.).

Rast deviznih depozita poduzeća, koji je započeo nakon devizne liberalizacije u lipnju, posebno se ubrzao tijekom kolovoza. Od kraja svibnja do kraja kolovoza devizni depoziti poduzeća nominalno su povećani za 3,0 mlrd. kuna ili za 56,0%, pri čemu su depoziti javnih poduzeća povećani za 169,5%, a depoziti ostalih poduzeća za 43,8%. U rujnu i listopadu razina deviznih depozita poduzeća stabilizirala se na novoj razini. Krajem listopada devizni depoziti poduzeća iznosili su 8,2 mlrd. kuna uz godišnji rast od 57,1%.

Za razliku od deviznih depozita (86% ukupnih depozita), trend rasta *kunskih depozita*, nakon ubrzanja početkom godine, naglo je zaustavljen krajem drugog tromjesečja te od tada bilježi pad. Pad desezonirane vrijednosti kunskih depozita zabilježen je već u lipnju, što koincidira sa spomenutom deviznom liberalizacijom, da bi u kolovozu došlo do većeg pada, zbog pada kunskih depozita poduzeća. Realna vrijednost kunskih depozita djelomično se oporavila u rujnu i listopadu, ali ne onoliko koliko depozitni novac. Kunski su depoziti krajem listopada nominalno iznosili 9,4 mlrd. kuna, što je za 26,4% više nego u istom razdoblju prošle godine (39,8% u listopadu 2000). Na sporiji rast kunskih depozita utjecali su kunski depoziti poduzeća, koji su u listopadu iznosili 3,5 mlrd. kuna, uz godišnji rast od 16,1%, što je bitno manje nego u listopadu 2000. godine kada je godišnji rast iznosio čak 80,1%. Suprotno tome, kunski depoziti stanovništva ubrzali su svoj rast, što je posljedica rasta osobne potrošnje, ali i rasta u sektoru obrtništva, što je slučaj i kod depozitnog novca. Kunski depoziti stanovništva iznosili su 3,9 mlrd. kuna, uz godišnji rast od 31,6%, što je ubrzanje u odnosu prema listopadu 2000. godine kada je godišnji rast iznosio 13,2%.

Na strani aktive, *neto domaća aktiva* (NDA) je nakon dvije godine preuzela od neto inozemne aktive mjesto glavnog ge-

neratora rasta M4. To je prije svega posljedica rasta plasmana banaka privatnom sektoru. NDA je krajem listopada iznosila 54,9 mlrd. kuna, što odgovara godišnjem rastu od 37,9% (u listopadu 2000. NDA je zabilježila pad od 1,6%).

Rast *plasmana banaka ostalim sektorima*, započet krajem prošle godine, nastavlja se i u 2001. godini po prosječnoj mjesечноj stopi realnog trendnog rasta od 1,7%. Budući da krediti s valutnom klauzulom (i devizni krediti) čine više od 85% svih kredita odobrenih ostalim domaćim sektorima, kretanje tečaja ima velik utjecaj na razinu plasmana izraženu u kunama. Ako se isključe tečajne promjene, tada se vidi da su plasmani u prvom tromjesečju povećani za 5%, u drugom tromjesečju za 8%, a u trećem za 4%. Već tijekom listopada plasmani su dodatno povećani za 3%, što upućuje na nastavak snažne kreditne aktivnosti poslovnih banaka i u posljednjem tromjesečju ove godine. Krajem listopada plasmani ostalim sektorima iznosili su nominalno 72,9 mlrd. kuna, što je godišnji rast od 24,5%, dok su u listopadu 2000. na godišnjoj razini stagnerali.

Rast kredita je tijekom cijelog razdoblja monetarne neovisnosti intenzivniji kod sektora stanovništva nego kod sektora poduzeća, što se može objasniti nižom početnom razinom zaduženosti i relativno visokim bogatstvom stanovništva (nekretnine i pokretnine) potrebnim za osiguranje kolaterala prilikom odobrenja novih kredita. Takva kretanja nastavljena su i u trećem tromjesečju, tijekom kojeg su krediti stanovništvu nominalno porasli 8,3%, a krediti poduzećima 4,6%. Međutim, za razliku od rasta kredita stanovništvu, koji postojano bilježi visoke stope, kod sektora poduzeća bilježimo u 2001. godini intenziviranje rasta kredita, nakon pada i stagnacije u 1999. i 2000. Rast kredita poduzećima u 2001. godini može se objasniti gospodarskim rastom i uspješnijim financijskim položajem poduzetnika zbog snižavanja poreza i naplate dospjelih potraživanja od države, što je utjecalo na ostvarenje boljih financijskih rezultata poduzetnika. Dodatni razlog za ovako nagao rast plasmana intenzivniji je nastup stranih banaka na hrvatskom tržištu. Te banke raspolažu jeftinijim inozemnim izvorima financiranja i agresivno nastupaju u osvajanju domaćega bankarskog tržišta, što se ogleda i u visokim stopama rasta odobrenih

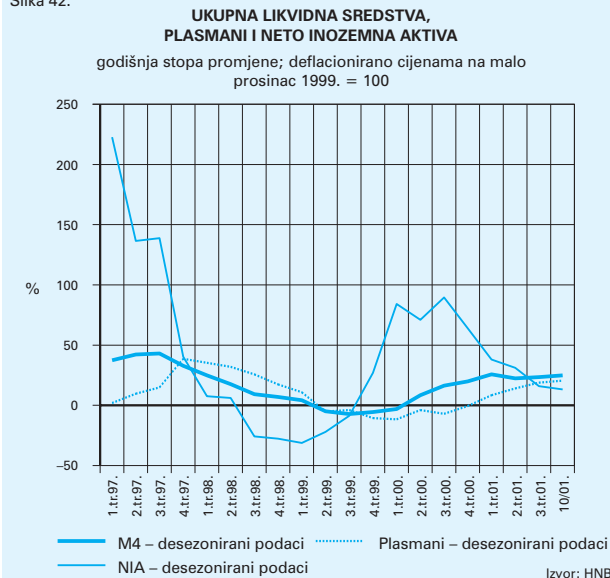
kredita kod tih banaka. Krajem listopada ukupni iznos kredita odobrenih stanovništvu iznosio je 29,5 mlrd. kuna, uz godišnji rast od 34,1% (15,1% u listopadu 2000.), dok su krediti poduzećima iznosili 37,4 mlrd. kuna, uz godišnji rast od 19,4% (u listopadu 2000. međugodišnji pad od 7,4%).

Neto potraživanja od središnje države u prvih deset mjeseci 2001. godine stagniraju kao posljedica odluke da će se proračunski manjak financirati prije svega zaduživanjem u inozemstvu. Privremeni rast neto potraživanja od središnje države zabilježen u rujnu bio je posljedica privremenog smanjenja depozita države kod HNB-a, koji su u međuvremenu obnovljeni u listopadu. Tako je neto potraživanje banaka od središnje države krajem listopada iznosilo 11,6 mlrd. kuna, što je za 4,0% više nego na početku godine. Međugodišnja stopa rasta neto potraživanja od 34,6% posljedica je velikog smanjenja depozita države kod HNB-a u prosincu prošle godine, a ne rasta kredita banaka odobrenih državi. Plasmani banaka središnjoj državi na kraju listopada iznosili su 20,3 mlrd. kune (za 20,7% više nego prošle godine), a depoziti države kod banaka iznosili su 8,6 mlrd. kuna (godišnji rast od 5,9%).

Trend rasta neto inozemne aktive (NIA) bankarskog sektora zaustavljen je u travnju i od tada je sve do kraja kolovoza bilo prisutno lagano smanjenje. Sa smanjenjem potražnje poduzeća za devizama te uz posebice snažan priljev deviznih depozita stanovništva u rujnu i listopadu došlo je do ponovnog velikog rasta trenda NIA-e bankarskog sektora. Krajem listopada NIA ukupnoga bankarskog sektora iznosila je 36,0 mlrd. kuna, što odgovara godišnjem rastu od 17,7% i predstavlja znatno niži rast nego u listopadu prošle godine kada je godišnje povećanje iznosilo čak 92,1%. Od toga je NIA Hrvatske narodne banke na kraju listopada iznosila 36,6 mlrd. kuna, što je godišnji rast od 27,0% (36,9% u listopadu 2000.).

U ostvarenim kretanjima posebice je interesantno bilo kretanje NIA-e poslovnih banaka. Nakon što je u 2000. godini NIA poslovnih banaka snažno porasla, kao posljedica slabijih plasmana u zemlji, u prvom tromjesečju ove godine ona je stagnirala (dakako, određenom dinamikom unutar razdoblja) i krajem ožujka iznosila je 1,8 mlrd. kuna. Tijekom drugog tromjesečja NIA poslovnih banaka značajno je pala i dobila je negativni predznak (inozemne obveze banaka bile su veće od njihovih inozemnih potraživanja) pa je krajem lipnja iznosila

Slika 42.

–1,1 mlrd. kuna. NIA-e poslovnih banaka nastavila se smanjivati do kraja srpnja, da bi u kolovozu naglo porasla (za 4,6 mlrd. kuna) kada su banke i poduzeća odlučili povećati svoje devizne pozicije očekujući deprecijaciju tečaja. Mjere HNB-a, koje su uključile pooštavanje dopuštene valutne izloženosti sa 25% na 20% vrijednosti jamstvenoga kapitala i obvezu poslovnih banaka da dio devizne obvezne pričuve izdvajaju u kunama, utjecale su na smanjenje NIA-e poslovnih banaka u rujnu. U listopadu je zabilježen ponovni rast NIA-e poslovnih banaka, koja je na kraju listopada iznosila 0,4 mlrd. kuna. Poslovne banke svojom neto inozemnom aktivom upravljaju ponajviše promjenom inozemne aktive, u okvirima dopuštene valutne izloženosti, dok im je inozemna pasiva puno stabilnija. Postojeća stagnacija inozemne pasive banaka odražava činjenicu da poslovne banke raspolažu s dovoljno devizne likvidnosti u zemlji i ne trebaju se dodatno zaduživati u inozemstvu. Krajem listopada inozemna aktiva poslovnih banaka iznosila je 21,5 mlrd. kuna i bila je za 13,1% viša nego u istom razdoblju prošle godine, dok je inozemna pasiva iznosila 21,1 mlrd. kuna, tj. povećala se za 8,7%.

Okvir 1. Promjene regulatornog okvira obvezne pričuve i učinci tih promjena tijekom 2001.

Od lipnja 2001. instrument obvezne pričuve intenzivno je korišten i znatno mijenjan. U sklopu toga nastavljen je i proces unifikacije obvezne pričuve. Promjene iz prethodnih godina odnosile su se ponajprije na snižavanje stope izdvajanja obvezne pričuve, pa je stopa obvezne pričuve, prije 5 godina veća od 35%, spuštena na trenutnih 19%. Posljednje 2 godine, naglasak je, uz daljnje smanjenje stope, bio na unifikaciji devizne i kunske obvezne pričuve, te na ujednačavanju tretmana svih izvora sredstava. Tako se paralelno sa smanjenjem stope izdvajanja mijenjala i osnovica za obračun, uglavnom širenjem na veći broj izvora sredstava. Promjene su obuhvaćale i izmjenu postotnog odnosa između sredstava izdvojenih na račun obvezne pričuve i sredstava koja se održavaju na račun za namirenje. Dio obvezne pričuve koji se mora izdvojiti na poseban račun kod

HNB-a postupno je smanjivan, dok je dio sredstava koja se mogu održavati na računu za namirenje (kunska obvezna pričuva) ili kao likvidna potraživanja u prvorazrednim inozemnim bankama (devizna obvezna pričuva) povećavan.

Cilj svih tih promjena bilo je postupno pomicanje težišta monetarne politike s instrumenta obvezne pričuve na ostale indirektno instrumente monetarne politike i jačanje njihove uloge, kao i smanjenje “oporezivanja” banaka tim instrumentom. Takve promjene rezultirale su i znatnim povećanjem likvidnosti banaka. To se posebno odnosi na drugo polugodište 2001. kada je nizom promjena izrazito smanjena razina deviznih sredstava koje banke moraju kao obveznu pričuvu izdvajati na poseban račun kod HNB-a. To je, uz ostale elemente, utjecalo na porast ponude deviza na tržištu, te djelomično pridonijelo trenutnim aprecijacijskim pritiscima. U nastavku dajemo pregled regulatornih promjena provedenih tijekom 2001. te monetarnih učinaka proisteklih iz tih promjena.

U lipnju su u osnovicu obračuna devizne obvezne pričuve uključeni primljeni devizni krediti. Ti su krediti bili isključeni u rujnu 1998. kada se devizna osnovica širila s kratkoročno oročenih depozita građana na cjelokupnu pasivu. Tako nastalo znatno proširenje osnovice bilo je djelomično ublaženo time što je odgođeno uključivanje primljenih inozemnih kredita. Izdvajanjem u lipnju 2001. prvi su put inozemni krediti djelomično (do 50%) uključeni u osnovicu, čime se nastavilo izjednačavanje tretmana domaćih i stranih deviznih izvora sredstava. Devizna je osnovica time u dva koraka povećana za 14 mlrd. kuna, što je povećalo deviznu obveznu pričuvu za približno 3 mlrd. kuna. U lipnju je tadašnja stopa obvezne pričuve od 23,5% primijenjena na sve devizne izvore osim na primljene kredite, na koje je primijenjena stopa od 11%. Niža stopa omogućila je postupnu prilagodbu banaka novim uvjetima. Pojedinih bankama koje su imale nepovoljnu strukturu devizne pasive, dodatno je omogućeno prilagođivanje novim propisima tijekom tri mjeseca. U srpnju je stopa izdvajanja obvezne pričuve smanjena na 22%. Obračunata obvezna pričuva tada je bila manja za 0,3 mlrd. kuna (kunska) i 1 mlrd. kuna (devizna) od pričuve kakva bi bila da je ostala stopa od 23,5%.

U rujnu je nastavljen proces unifikacije valute izdvajanja obvezne pričuve. Tada je 10% devizne obvezne pričuve trebalo izdvojiti u ku-

nama. Time je 1,6 mlrd. kuna devizne likvidnosti oslobođeno, dok se kunski iznos obvezne pričuve povećao za isti iznos. Sljedećim izdvajanjem, u listopadu, banke su daljnjih 10%, ukupno 20% devizne obvezne pričuve, položile u kunama, što je oslobodilo devizna sredstva u protuvrijednosti daljnjih 1,7 mlrd. kuna. U studenome je proširena devizna osnovica uvođenjem hibridnih i podređenih instrumenta u iznosu od 2,34 mlrd. kuna, što je povećalo ukupnu kunsku i deviznu pričuvu, ali je i ovog puta bankama omogućeno postupno prilagođivanje. Konačno, prosinačkim smanjenjem stope obvezne pričuve sa 22% na 19% i istodobnim povećanjem udjela devizne pričuve koji se izdvaja u kunama sa 20% na 25% oslobodilo se 3,2 mlrd. kuna (0,45 mlrd. sredstava kunske obvezne pričuve i 2,8 mlrd. kuna devizne obvezne pričuve).

U stupcu "Učinak promjene" izračunat je ukupni učinak na cjelokupnu obračunatu obveznu pričuvu za 2001. godinu. No banke samo 40% obračunate obvezne pričuve moraju izdvajati na račune kod HNB-a, dok 60% mogu održavati na računima likvidnih potraživanja. Stoga je učinak promjena propisa na izdvojeni dio obvezne pričuve manji nego na ukupnu obveznu pričuvu i ovisit će o postotku izdvajanja koji pojedina banka izabere.

Tablica 1. Promjene propisa o kunskoj obveznoj pričuvi i monetarni učinci tih promjena, u milijunima kuna i postocima

	Kunska obvezna pričuva			Učinak promjene
	Osnovica	Stopa OP	Obvezna pričuva	
5/2001.	21.596	23,50	5.075	
6/2001.	21.784	23,50	5.119	
7/2001.	21.955	23,50	5.160	bez promjene propisa
		22,00	4.830	spuštena stopa OP
8/2001.	22.626	22,00	4.978	
9/2001.	23.670	22,00	5.207	bez promjene propisa
			6.822	10% devizne OP izdvojeno u kunama
10/2001.	23.175	22,00	6.713	bez promjene propisa
			8.426	dodatnih 10% devizne OP izdvojeno u kunama
11/2001.	23.865	22,00	8.716	bez promjene propisa
			8.813	započeto uključivanje hibridnih i podređenih instrumenata
12/2001.	24.834	22,00	9.133	bez promjene propisa
		19,00	8.684	stopa spuštena i povećan kunski dio devizne OP na 25%, nastavljeno uključivanje hibridnih i podređenih instrumenata

Tablica 2. Promjene propisa o deviznoj obveznoj pričuvi i monetarni učinci tih promjena, u milijunima kuna i postocima

	Devizna obvezna pričuva			Učinak promjene
	Osnovica	Stopa OP	Obvezna pričuva	
5/2001.	56.150	23,50	13.195	
6/2001.	55.301	23,50	12.996	bez promjene propisa
	62.270	23,50 ^a	14.529	uključeno 50% primljenih inozemnih kredita
7/2001.	62.245	22,00	13.694	bez promjene propisa
	69.266		15.239	uključeno 100% primljenih inozemnih kredita i spuštena stopa OP
8/2001.	70.828	22,00	15.582	
9/2001.	73.407	22,00	16.150	bez promjene propisa
	73.407		14.535	10% devizne OP izdvojeno u kunama
10/2001.	77.831	22,00	15.411	bez promjene propisa
	77.831		13.698	daljnjih 10% devizne OP izdvojeno u kunama
11/2001.	78.798	22,00	13.868	bez promjene propisa
	79.483		13.989	započet proces uključivanja hibridnih i podređenih instrumenata
12/2001.	83.400	22,00	14.678	bez promjene propisa
	83.400	19,00	11.884	stopa spuštena, povećan kunski dio devizne OP i nastavljeno uključivanje hibridnih i podređenih instrumenata u osnovicu za obračun OP

^a Na primljene kredite primijenjena je nova, niža stopa od 22%.

Okvir 2. Dodatni Memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici i Dopuna pisma o namjerama

Dana 5. studenoga o. g. Dopunjeno pismo o namjerama (Pismo kao i Dodatni memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici (DMEFP) bili su na dnevnom redu sastanka Izvršnog odbora MMF-a, koji se pozitivno izrazio o tim dokumentima. Oba dokumenta dio su praćenja realizacije postojećeg stand-by aranžmana (prvo preispitivanje ispunjenja kriterija) kao i dopuna inicijalnog aranžmana u skladu s tekućim gospodarskim kretanjima.

Dodatno pismo o namjerama od 31. listopada o. g. potvrđuje privrženost Vlade RH i HNB-a ciljevima i reformama potpisanim u prvom Pismu o namjerama. To se prije svega odnosi na ostvarivanje stope inflacije od 4,5% te zacrtanoga manjka proračuna konsolidirane središnje države u 2001. od 5,3% BDP-a. U tom smislu, u Pismu se ističe donošenje 11 zakona potrebnih za racionalizaciju socijalnih davanja, prijeko potrebnih za dosizanje planiranog proračunskog manjka. Ipak, potpuni učinci tih zakona vidjet će se tek sljedeće godine, dok će njihovi učinci u ovoj godini biti 660 mil. kuna manji nego što je prvotno planirano. Slično je i s masom plaća u javnom sektoru, čije će smanjenje tek sljedeće godine biti ostvareno u potpunosti. Ovogodišnje smanjenje mase plaća bit će 766 mil. manje nego što je zapisano u DMEFP-u u kolovozu.

Kako bi se u 2001. ipak u potpunosti ostvario zacrtani proračunski manjak od 5,3% BDP-a, Vlada je poduzela niz diskrecijskih (jednokratnih) mjera za smanjenje rashoda, kompenzirajući tako kašnjenja u smanjivanju rashoda. Ti proračunski rezovi uključuju smanjenje kupovine dobara i usluga, kao i kapitalnih rashoda.

U Pismu se nadalje naglašava odlučnost za pronalaženje "brzog i konačnog" rješenja Hrvatske poštanske banke. Pri pronalaženju rješenja Vlada kao većinski vlasnik rukovodit će se načelom najmanjeg troška, što prema tekućim pokazateljima upućuje na prodaju banke. Svaki trošak bit će uključen u planirani proračunski manjak konsolidirane središnje države za 2002. od 4,25% BDP-a.

U odnosu na kriterije izvršenja zapisane u DMEFP-u, Vlada i središnja banka predložili su modifikaciju strukturnog kriterija smanjenja zaposlenosti u javnom sektoru kao i kvantitativnog kriterija ograničenja rasta neto domaće aktive središnje banke. Zbog kašnjenja u smanjivanju zaposlenosti u javnom sektoru, dogovoreno smanjenje od 10 000 zaposlenih bit će dosegnuto do kraja ožujka 2002. (DMEFP točka 14). Rast neto domaće aktive HNB-a bit će premašen zbog promjene propisa o izdvajanju obvezne pričuve. Povećanje dijela izdvajanja devizne obvezne pričuve u kunama sa 10% na 20% u listopadu te uključivanje podređenih i hibridnih instrumenata u osnovicu u studenome utječu na povećanje primarnog novca, a time i na povećanje neto domaće aktive kako je definirana u Dodatku VIII. DMEFP-a. Kako taj rast primarnog novca odražava isključivo promjenu propisa bez monetarne ekspanzije, dogovorena je primjena automatske formule koja povećava postojeću gornju granicu NDA za učinke promjena propisa.

Konačno, Pismo završava prijedlogom odgode sljedećeg (drugog) preispitivanja kriterija za kraj veljače 2002., kao i produženja programa za jedno tromjesečje, tj. do kraja ožujka 2002. godine. Izražava se također i interes za sljedećim programom, koji bi se nastavio nakon završetka postojećeg programa u okviru stand-by aranžmana, a koji bi se odnosio na razdoblje od 2002. do 2003. godine.

Okvir 3. Razvoj repo tržišta u Hrvatskoj u 2001.

U prvih deset mjeseci ove godine zabilježen je znatan porast trgovanja na sekundarnom tržištu bezrizičnih vrijednosnica. Povećanje trgovanja pratio je i porast udjela trgovanja novčanih fondova, koji su i generirali velik dio ostvarenog rasta prometa na ovome tržištu. Osim činjenica vezanih uz porast krajnje kupoprodaje vrijednosnica na sekundarnom tržištu, zanimljivi su i podaci o kretanjima na repo tržištu gdje su blagajnički zapisi HNB-a i trezorski zapisi MF-a upotrebljeni kao kolateral. Do sada se uglavnom nisu sustavno pratila kretanja na sekundarnom tržištu bezrizičnih vrijednosnica, pa ni repo trgovanje.

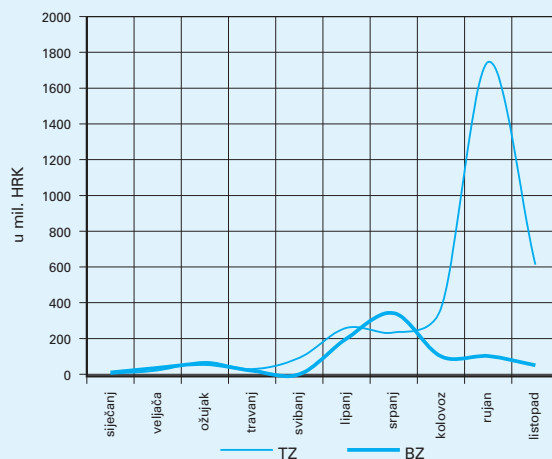
Definicija ugovora o povratnoj kupnji (engl. REPO – Repurchase Agreement)

Ugovor o povratnoj kupnji vrlo je likvidan instrument novčanog tržišta koji se sastoji od dvije, uvjetno gledano, odvojene transakcije. U prvom koraku prodavatelj kupcu prodaje određenu vrijednosnicu po ugovorenoj kupovnoj cijeni i obvezuje se na ponovnu kupnju te vrijednosnice (reotkup), na ugovoreni datum po ugovorenoj reotkupnoj cijeni. U drugom koraku, s dospijanjem reotkupa, prodavatelj od kupca iskupljuje vrijednosnicu koja je predmet ugovora, po reotkupnoj cijeni u kojoj je sadržan prinos na repo transakciju. Jednostavno, repo transakcija je poput kolateraliziranog zajma u kojem se vrijednosnica upotrebljava kao kolateral. Ugovori o reotkupu traju ponekad i nekoliko mjeseci, a najčešće samo 24 sata. Tim se financijskim instrumentom može koristiti širi krug sudionika na tržištu. Primjerice, osim financijskih institucija i korporacije koje raspolažu viškovima novčanih sredstava, mogu ih plasirati repo transakcijama i ostvariti prinos veći od kamata za novčana sredstva koja drže na računima. Uobičajeno je da su repo stope niže od kamatnih stopa na međubankovnom tržištu zato što je repo, kao i kolateralizirani zajam (engl. *Collateral – Backed Loan*), sigurniji plasman. Repo stopa temelji se na

prinosima vrijednosnica na novčanom tržištu, ali i na tržištu obveznica. Na repo stopu utječe i likvidnost vrijednosnice u kolateralu, tako da je repo stopa uvijek niža ako je u kolateralu likvidnija vrijednosnica. Isto tako različite opcije repo transakcija, npr. zamjena vrijednosnica u kolateralu, utječu na povećanje reotkupne cijene. Snažan razvoj financijskih tržišta utjecao je na stvaranje različitih varijacija repo poslova kao što su *Equity*, *Flex*, *Option* ili *Cross currency* repo. Ovakva evolucija repo trgovanja karakteristika je razvijenih financijskih tržišta, a za slabo razvijena financijska tržišta, poput našeg, razvoj repo tržišta značajan je napredak i svaki pomak na tom dijelu tržišta bit će poticaj razvoju i procesu produblivanja financijskog tržišta.

Slika 43.

TRGOVANJE NA REPO TRŽIŠTU U 2001. uz kolateral blagajničkih i trezorskih zapisa

Napomena: U volumen prometa na repo tržištu uključena su oba koraka u repo aranžmanu. repo intervencije HNB-a nisu uključene u promet na repo tržištu.

Izvor: HNB

Kretanja na hrvatskom repo tržištu

Prema sadašnjoj metodologiji praćenja sekundarnog tržišta blagajničkih zapisa HNB-a i trezorskih zapisa MF-a, u promet na sekundarnom tržištu bezrizičnih vrijednosnica, uz konačnu kupnju i prodaju tih vrijednosnica, uključuju se i repo transakcije na podlozi tih zapisa. Takvo metodološko rješenje nije u potpunosti ispravno jer repo transakcija nisu krajnja kupnja ili prodaja vrijednosnice.

Prema podacima za razdoblje od siječnja do listopada ove godine evidentno je da se 44,4% ukupnog trgovanja bezrizičnim vrijednosnicama ili 4,4 mlrd. kuna odnosilo na promet repo tržišta. U sklopu repo trgovanja udjel repo transakcija u kojima su korišteni blagajnički zapisi HNB-a, iznosio je 0,95 mlrd. kuna. Repo transakcije koje su u podlozi koristile trezorske zapise MF-a, imale su vrijednost od 3,45 mlrd. kuna i činile su gotovo 47% od ukupnog trgovanja trezorskim

zapisima MF-a na sekundarnom tržištu, dok se 53% prometa trezorskih zapisa MF-a na sekundarnom tržištu bezrizičnih vrijednosnica odnosilo na konačne kupnje i prodaje tih zapisa. Najintenzivnije je trgovanje na repo tržištu bilo u drugom polugodištu, a prije svega u srpnju kada je ukupni promet trgovanja blagajničkim zapisima HNB-a iznosio 0,3 mlrd. kuna. Treba napomenuti da je, uz ubrzanje rasta, na repo tržištu došlo i do kvalitativnih pomaka koji se odnose na povećane aktivnosti pojedinih sudionika. Ponajprije se to odnosi na novčane fondove koji kao kupci u repo transakcijama sudjeluju s približno 1 mlrd. kuna, dok je u prethodnom razdoblju njihov udio bio vrlo nizak. Zatim, pojačana je i aktivnost poduzeća na ovom tržištu na kojem se pojavljuju u ulozi kupca u repo aranžmanima (0,8 mlrd. kuna), što govori o unapređenju upravljanja likvidnošću većih kvalitetnih poduzeća.

Tržište novca

Kamatne se stope, nakon razdoblja rasta tijekom rujna, ponovno spuštaju. Upisani iznosi trezorskih zapisa i blagajničkih zapisa povećavaju se pod utjecajem poboljšane likvidnosti. Aktivne su kamatne stope poslovnih banaka, usprkos rastu kredita (i plasmana) i niskoj inflaciji, lagano povećane u usporedbi s ljetnim razinama. S druge strane, štedni i oročeni depoziti (ponajprije devizni) rastu, dok pasivne kamatne stope u bankovnom sustavu padaju. Kamatne stope nisu se dakle pokazale kao presudni faktor u priljevu deviznih depozita u bankovni sustav, nego su na taj priljev utjecali učinci turističke sezone, devizne liberalizacije i posljednje faze uvođenja eura.

Kamatne stope na tržištu novca

U kolovozu su prosječne dnevne kamatne stope na TNZ-u bile povećane s razina ispod 1% na razine preko 8%. Odmah potom, a prije svega zbog smanjivanja plasmana banaka u blagajničke zapise HNB-a, rujna je donio smirivanje potražnje na tržištu novca, pad kamatnih stopa (na razine između 3 i 5%) i

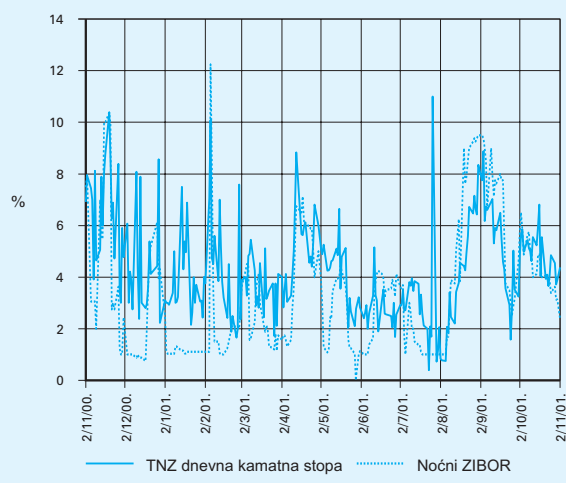
kao posljedicu toga smanjivanje prosječnog prometa. Odluka o izdvajanju dijela devizne obvezne pričuve u kunama utjecala je na kunsku likvidnost krajem rujna i u listopadu. Kamatne su stope u tom razdoblju opet porasle na razine više od 6%. Konačno, ubrzo nakon izdvajanja obvezne pričuve i nekoliko deviznih intervencija i repo aukcija HNB-a situacija se na novčanom tržištu smirila, a kamatne su stope pale na razine oko 4%.

Prosječni je dnevni promet, nakon rekordnih iznosa u kolovozu, smanjen u rujnu i listopadu (razine oko 60 mil. kuna), dok se noćni promet znatno povećao i ponovno dostigao prosječne razine oko 180 mil. kuna (posljednji je put bio tako visok u prosincu 2000.). Do ljeta ove godine bilo je uobičajeno da kod visoke likvidnosti sustava promet i u noćnoj i u dnevnoj trgovini opada. No, nakon kolovoza ove godine promet je oživio i ostao visok i u danima vrlo visoke likvidnosti sustava. Razlog za tu pojavu vjerojatno leži u opredjeljenju banaka da potraže dodatne izvore zarade u kratkoročnim plasmanima na deviznom tržištu i tržištu kratkoročnih državnih vrijednosnica, što su financirale spomenutim jeftinim izvorima sredstava s tržišta novca.

Tijekom prve polovice 2001. postojao je trend smanjivanja udjela ukupnoga noćnog prometa u ukupnom prometu na novčanom tržištu. Udio je dnevnog prometa (a i apsolutni iz-

Slika 44.

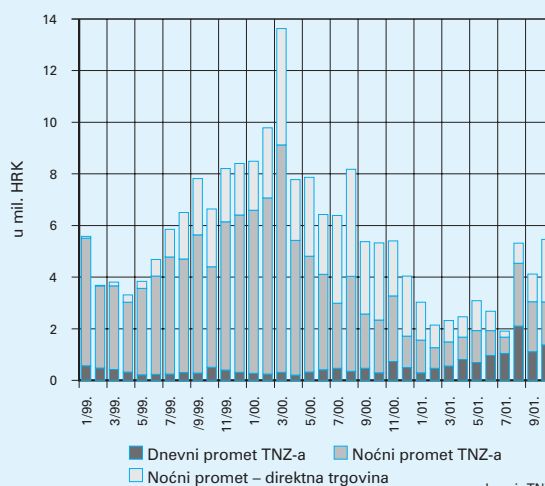
PROSJEČNA DNEVNA KAMATNA STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA ZAGREB I NOĆNI ZIBOR

Izvor: TNZ

Slika 45.

PROMET NA NOVČANOM TRŽIŠTU

Izvori: TNZ i HNB

nosi) rastao i počeo nadmašivati udio noćnog prometa (tijekom lipnja i srpnja). To se obično događa u situaciji dobre likvidnosti. Dnevni promet uključuje i rokove duže od jednodnevnih ili noćnih pozajmica. Kad je likvidnost dobra, trgovina na duže rokove postaje prihvatljivija, a time se povećava i ponder dnevne trgovine. No nakon ljeta ponovno dominira noćna trgovina. U listopadu je bila trostruko veća od dnevne trgovine.

Tijekom 1999. i 2000. u ukupnoj je noćnoj trgovini postojao trend povećanja udjela direktne međubankovne trgovine (bez posredovanja TNZ-a). Dostignuti udio iznosio je preko 65%. Od prosinca 2000. taj je trend preokrenut i navedeni se udio smanjivao sve do kolovoza kada je iznosio tek nešto više od 24%. U sljedeća dva mjeseca taj udio ponovno raste i u listopadu dostiže gotovo 60%. Razloge za takva kretanja udjela neposredovane trgovine u ukupnoj noćnoj trgovini možemo tražiti ponajprije u većem zanimanju visoko likvidnih banaka za trgovinu preko TNZ-a u razdobljima visoke likvidnosti sustava, i obrnuto.

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnica

Velika potražnja za kunkskim sredstvima radi kupnje deviza, potaknuta deprecijacijskim očekivanjima, dovela je do pada upisanog iznosa blagajničkih zapisa u kunama i trezorskih zapisa u kolovozu, rujnu i listopadu. Ni znatan porast kamatnih stopa na te vrijednosnice na njihovom primarnom tržištu nije mogao zaustaviti smanjivanje upisanih iznosa. No zbog izbjegavanja plasmana u kunske kratkoročne vrijednosnice, znatno su rasli upisani iznosi blagajničkih zapisa u stranim valutama, usprkos padu kamatnih stopa na te plasmane (posljedica pada kamatnih stopa na svjetskim novčanim tržištima).

Kamatne stope na blagajničke zapise, nakon što su se u kolovozu spustile na najniže zabilježene razine otkad postoji ovaj instrument (ovisno o dospeljeću između 4,00 i 5,35%), porasle su za 1 postotni bod na sljedećoj redovnoj aukciji u rujnu, a zatim su još malo rastle i u listopadu. Usprkos tome upisani je iznos pao (ne računajući izvanredne aukcije s rokovima dospeljeća od 3 i 11 dana koje su bile održane radi lakšeg izdvajanja di-

jela devizne obvezne rezerve u kunama) na razine koje su ostvarene u prvom tromjesečju 2000.

Kamatne su stope na trezorske zapise, nakon iznimno niske razine tijekom ljeta (između 4,2 i 6,0% ovisno o roku dospeljeća, što je također povijesni minimum), počele rasti zbog reakcije na smanjivanje upisa. Upisani je iznos pao gotovo 31%, a kamatne su stope porasle između 1,25 i 2 postotna boda. Zatim se upisani iznos počeo oporavljati, a i kamatne su se stope počele lagano spuštati.

Kamatne stope na blagajničke zapise u stranim valutama imaju već jako dugo trend pada zbog kretanja na svjetskim novčanim tržištima. Budući da su kamatne stope na dolarska sredstva znatno pale zbog recesijskih kretanja u gospodarstvu SAD-a, a kamatne stope Feda spuštene su na povijesno niske razine nakon terorističkog napada na SAD, znatno je naglašeniji pad kamatnih stopa na blagajničke zapise u američkim dolarima. Kamatne stope na te zapise trenutačno se nalaze na razini 60% vrijednosti kamatnih stopa na blagajničke zapise u eurima, odnosno prema posljednjim podacima pale su i ispod razine od 2% (kamatna stopa Feda iznosi 2%). Usprkos tome, razina upisanog iznosa tih vrijednosnica iznosila je gotovo 3,6 mlrd. kuna, a rast je počeo krajem srpnja. Zbog nestabilnosti američkog dolara i nižih kamatnih stopa znatno je povećan upis blagajničkih zapisa u eurima, pa oni trenutačno dominiraju upisom tih vrijednosnica (70% udjela). U istom razdoblju, od početka srpnja do kraja listopada ove godine, stanje zapisa u eurima povećano je 4,9 puta, a stanje iznosa zapisa u američkim dolarima 2,2 puta.

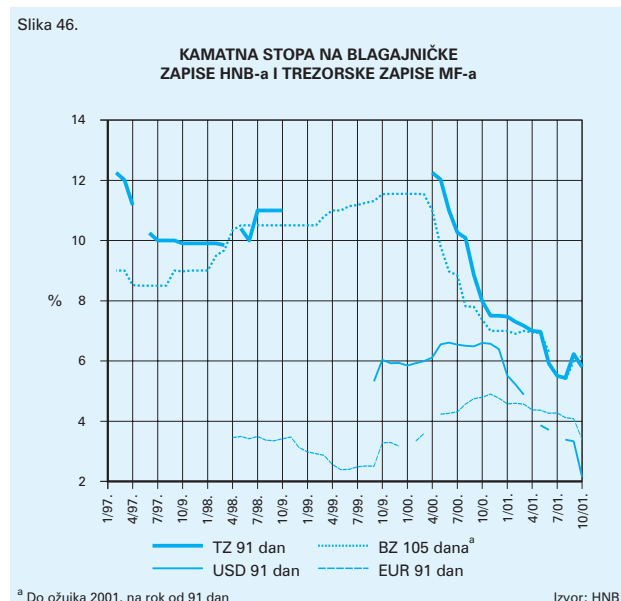
Na sekundarnom tržištu vrijednosnica Ministarstva financija i HNB-a više se trguje trezorskim zapisima. U rujnu je ukupna trgovina dosegla 58% nominalnog upisa tih vrijednosnica. Razina trgovine blagajničkim zapisima u kunama bila je na razini od 5% nominalnog upisa (dosad najviše 17%). Kod trezorskih zapisa dominira sekundarna trgovina s rokovima dospeljeća od 182 dana, dok kod blagajničkih zapisa prednost imaju vrijednosnice s najkraćim rokovima dospeljeća (35 dana). Blagajničkim zapisima u stranim valutama gotovo se i ne trguje na sekundarnom tržištu.

Kamatne stope poslovnih banaka

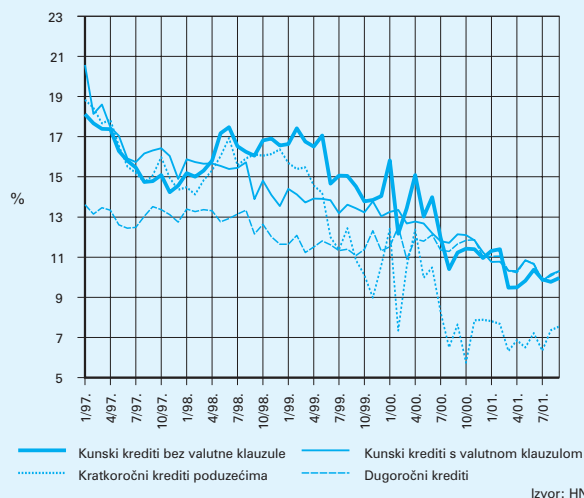
Nakon dugog razdoblja pada aktivnih kamatnih stopa, u posljednjih je nekoliko mjeseci, prema podacima do rujna, taj pad zaustavljen. Dapače, kamatne su stope lagano povećane. Pasivne kamatne stope i dalje se smanjuju, pa se kao posljedica toga povećava razlika aktivnih i pasivnih kamatnih stopa poslovnih banaka. Na ovakvo kretanje kamatnih stopa banaka djelovale su mjere HNB-a namijenjene zaustavljanju deprecijacije kune.

Kretanje aktivnih kamatnih stopa imalo je padajući trend sve do drugog tromjesečja ove godine. Tada je zaustavljen pad kamatnih stopa na kratkoročne kredite poduzećima i preokrenut u lagani rast. Ubrzo nakon toga promijenjen je i trend pada prosječne kamatne stope na ukupne kunske kredite bez valutne klauzule i ona je počela rasti. Prosječna kamatna stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom bez obzira na povremene skokove zadržava trend pada. Lagani porast većine prosječnih kamatnih stopa na kunske kredite praćen je visokim ras-

Slika 46.

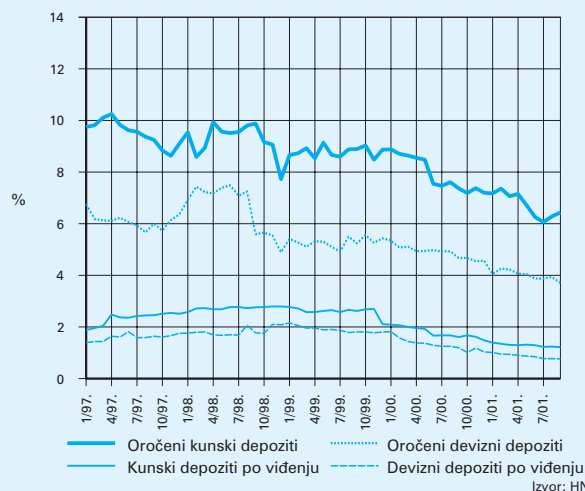

Slika 47.

**PROSJEČNE AKTIVNE KAMATNE
STOPE POSLOVNIH BANAKA**

Izvor: HNB

Slika 48.

**PROSJEČNE PASIVNE KAMATNE
STOPE POSLOVNIH BANAKA**

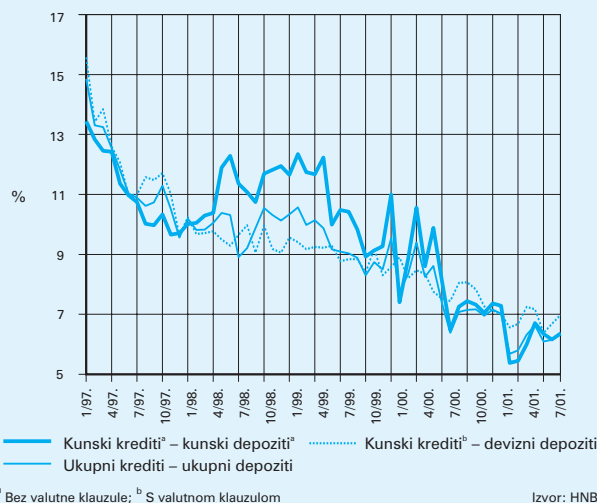
Izvor: HNB

tom kunskih kredita poduzećima, ali i još jačim rastom kunskih kredita stanovništvu. Devizni se krediti poduzećima stalno povećavaju, a taj je rast (povećane su i ponuda i potražnja zbog devizne liberalizacije) praćen prosječnom kamatnom stopom od 6%.

S druge strane, dok depoziti, pogotovo devizni, imaju visoke stope rasta, kamatne se stope na sve depozite smanjuju i taj se trend bilježi već vrlo dugo (od sredine 1998.). Prosječne su kamatne stope na devizne oročene depozite već davno pale ispod razine od 4%, a na ukupne devizne depozite na razine ispod 3%. Prosječne kamatne stope na kunske depozite spustile su se blizu razina od 3%, no pritom su kamatne stope na oročene kunske depozite još iznad 6%. Razlika prosječnih kamatnih stopa na oročene kunske i devizne depozite približno pokazuje kolika je premija valutnog rizika (tj. rizika da domaća valuta deprecira).

Najveći su pad doživjele prosječne kamatne stope na depozite po viđenju (tekući računi i žiroračuni, štedne knjižice). Prosječna je kamatna stopa na kunsku i na deviznu komponentu tih

Slika 49.

**RAZLIKE PROSJEČNIH KAMATNIH STOPA
POSLOVNIH BANAKA NA KREDITE I DEPOZITE**

* Bez valutne klauzule; * S valutnom klauzulom

Izvor: HNB

Tablica 3. Usporedba kamatnih stopa u odabranim zemljama

	DE	EMU	CZ	PL	HU	SI	SK	HR
	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.	XII.00.
Kredit	9,12	7,16	6,51	20,90	12,80	16,30	10,74	7,38
Oročeni depoziti	4,19	3,96	3,95	14,10	9,90	10,90	6,84	6,89
Stopa inflacije (CPI) ^a	2,20	2,60	3,90	8,50	10,10	10,60	8,40	7,40
	VI.01.	VI.01.	VI.01.	VI.01.	VI.01.	VI.01.	VI.01.	VI.01.
Kredit	8,79	6,96	5,97	18,70	12,10	16,70	9,09	6,72
Oročeni depoziti	3,84	3,65	3,82	11,80	9,20	11,40	6,32	6,02
Stopa inflacije (CPI) ^a	3,10	3,00	5,50	6,20	10,50	9,50	8,00	4,40
	IX.01.	IX.01.	IX.01.	IX.01.	IX.01.	IX.01.	IX.01.	IX.01.
Kredit	8,79	6,94	6,21	17,60	12,20	15,30	9,02	7,05
Oročeni depoziti	3,76	3,66	3,82	10,10	9,40	10,10	6,29	6,85
Stopa inflacije (CPI) ^a	2,60	2,80	4,70	4,30	8,00	7,90	7,40	3,80

^a Engl. CPI, Consumer Price Index = cijene na malo, međugodišnja stopa promjene

Napomena: Podaci su uzeti iz mjesečnih publikacija središnjih banaka i odnose se na kratkoročne kredite poduzećima i kratkoročne oročene depozite (do 3 mjeseca) stanovništva, obje kategorije u domicilnoj valuti.

depozita vrlo niska (vrlo blizu 1% na kunske depozite po viđenju, a znatno ispod te razine na devizne depozite po viđenju). Na taj način banke nastoje potaknuti klijente na otvaranje računa s trajnijim oblicima štednih uloga (oročena štednja s poznatim rokom dospijanja), čime se olakšava planiranje likvidnosti.

Kamatne stope u okruženju pokazuju da se aktivne kamatne stope snižuju, a Hrvatska se prema razini kamatnih stopa nalazi vrlo blizu razvijenih europskih zemalja. Naravno, treba imati na umu i koliki su iznosi odobrenih kredita u Hrvatskoj i u okruženju. Niska realna razina aktivnih kamatnih stopa u Hrvatskoj može biti opasna ukoliko dođe do pretjeranog rasta kredita s obzirom na razinu ekonomske aktivnosti.

Tržište kapitala

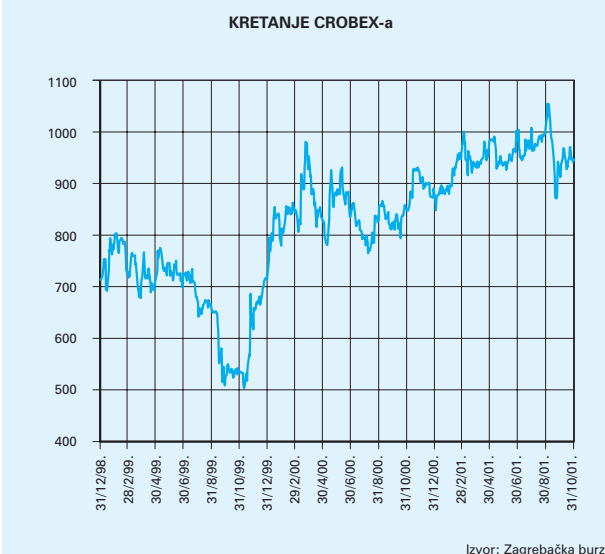
Domaće tržište

Promet dionicama na Zagrebačkoj burzi u deset mjeseci ove godine nije ohrabrujući. Međutim, u rujnu i listopadu znatno je povećan u usporedbi s prethodnim mjesecima. Promet od 220,6 mil. kuna čini gotovo 40% prometa ostvarenog u prvih osam mjeseci ove godine. Uz takav porast, promet dionicama dostigao je 785 mil. kuna ili 51% ukupnoga prošlogodišnjeg prometa dionicama. Zabilježeno je također povećanje broja uvrštenih dionica i povećanje broja dionica kojima se aktivnije trguje na Burzi, a posebice u trećem tromjesečju.

Ukupna tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi iznosila je na kraju listopada ove godine 23,7 mlrd. kuna što je oko 15% prošlogodišnjeg BDP-a. Tržišna je kapitalizacija u prvoj polovici rujna dosegla razinu višu od 25,5 mlrd. kuna, ali je uslijedio pad vrijednosti zbog različitih razloga (događanja na svjetskim tržištima, afera "Baxter" i sl.), koji su utjecali ponajprije na dvije dionice hrvatskog tržišta kojima se najaktivnije trgovalo i kojima se trguje na svjetskim tržištima (Pliva i Zagrebačka banka). Na te dvije dionice i na preostale dvije iz I. kotacije Zagrebačke burze (Podravka i Viktor Lenac) otpada oko 56% tržišne kapitalizacije dionica i 72% ukupnog prometa dionicama ove godine.

Kretanje CROBEX-a tijekom 2001. pokazuje da je svjetska kriza utjecala i na domaće tržište. Ove je godine nakon dugo vremena CROBEX dostigao vrijednosti i preko 1.000 bodova (4. rujna iznosio je 1.054,5 bodova što je najveća vrijednost od

Slika 50.

siječnja 1998.), a zatim je pao na malo nižu razinu.

Promet je obveznicama, za razliku od prometa dionicama, u proteklih deset mjeseci ove godine premašio ukupni prošlogodišnji promet (I. – X. 2001.: 493,0 mil. kuna prema I. – XII. 2000.: 460,8 mil. kuna). Zasad se trguje sa četiri obveznice iako ih je na listi Zagrebačke burze mnogo više, a prije svega onih koje se odnose na udjele Globalne obveznice Fonda za naknadu oduzete imovine, no njima se zasada ne trguje. U sljedećem se razdoblju očekuju nova izdanja obveznica RH vezana uz provođenje mirovinske reforme. Trenutačna je tržišna kapitalizacija obveznica kojima se trguje 5,9 mlrd. kuna.

Varaždinsko tržište vrijednosnica – VTV (OTC tržište) doživljava ove godine veliki rast. U prvih sedam mjeseci 2001. ukupni je promet nadmašio cjelokupni prošlogodišnji promet (ne računajući javne dražbe), a u deset mjeseci ostvarena su rekordna 798,2 mil. kuna. Taj je promet 90% veći od cjelokupnoga prošlogodišnjeg prometa (bez javnih dražbi). Na trgovanje dionicama s Liste ponude i potražnje odnosi se 53% prometa, na trgovinu dionicama s PIF kotacije 36% prometa, a 11% na trgovinu na Kotaciji prava (dionice iz portfelja Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo).

Tržišna je kapitalizacija vrijednosnica na VTV-u oko 7 mlrd. kuna. Indeks VTV-a VIN pokazivao je rast tijekom cijele godine

Tablica 4. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Rujan 2001.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. USD)	7,6	21,4	6,3	12,8	22,8	0,6
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. USD)	23,1	1,6	0,4	145,1	1,0	0,4
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina	9,8	11,0	8,9	5,6	3,4	0,7
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina	29,5	0,8	0,6	63,3	0,2	0,5
Brzina prometa ^d	51,2	59,9	45,9	34,7	26,8	5,0
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. USD), kraj mjeseca	3.575,0	8.548,8	3.278,0	8.411,7	20.404,9	2.884,0
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. USD), kraj mjeseca	6.212,8	11.258,5	1.315,3	8.441,3	14.162,0	712,4
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , kraj mjeseca (%)	19,1	18,3	19,4	16,1	12,6	15,1
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , kraj mjeseca (%)	33,1	24,2	7,8	16,1	2,1	3,7
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	29,5	-21,3	10,0	-30,6	-33,4	5,3
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	6,4	-2,9	0,7	-8,8	-7,1	-7,1

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2000.; ^d Mjesečni promet dionicama/tržišna kapitalizacija dionica
Izvor: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE, Zagrebačke burze i FIBV Statistics (www.fibv.org)

i dostigao svoje najviše vrijednosti krajem kolovoza (647,5 bodova), a zatim je malo pao. Krajem listopada opet se povećao na razine oko 600 bodova.

Državne obveznice na inozemnim tržištima

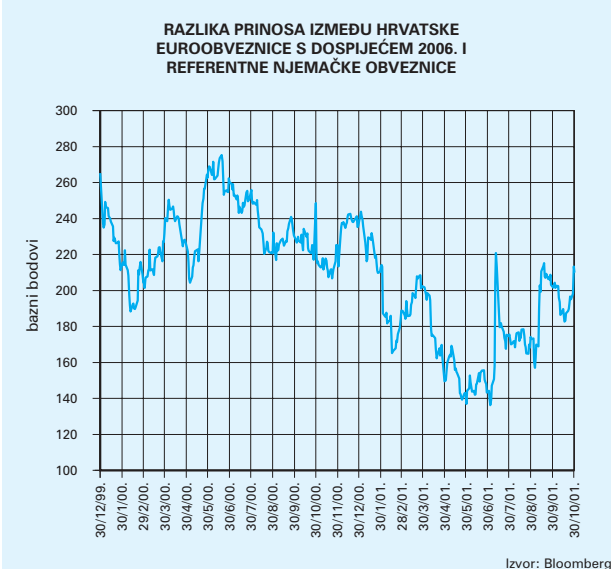
Kretanje razlike prinosa hrvatskih obveznica na svjetskim tržištima pod velikim je utjecajem događanja u svijetu, a pogotovo onih na tržištima u nastajanju (engl. *emerging markets*). Do sredine ove godine razlika prinosa padala je uz povremene skokove prouzročene događanjima u Argentini i Turskoj, a u srpnju je zabilježen velik rast razlike prinosa. Naime, u tom su se mjesecu pojavile poteškoće u Argentini (neuspjeli plasman državnih obveznica na domaćem tržištu), Turskoj (prekidanje aranžmana s MMF-om zbog neuspjelog restrukturiranja Telekoma) i Poljskoj (visoki proračunski deficit). Složeni je indeks obveznica tržišta u nastajanju EMBI+ (izračun na temelju razlike prinosa tih obveznica) skočio za 26,2% tijekom srpnja, dok je razlika prinosa hrvatskih obveznica povećana za 22,6% tijekom istog razdoblja.

Nakon smirivanja i ponovnog smanjivanja tih indikatora za tržišta u nastajanju i Hrvatsku, novi je šok uslijedio zbog događanja u SAD-u. Kad su se okolnosti ustalile, uslijedio je, poslije mjesec dana, novi rast zbog neuspjelih poteza argentinske vlade i objavljivanja podataka o padu industrijske proizvodnje u toj zemlji, ali i podataka o pogoršanim gospodarskim kretanjima u Poljskoj (što je posebno utjecalo na visoki rast razlika prinosa poljskih obveznica).

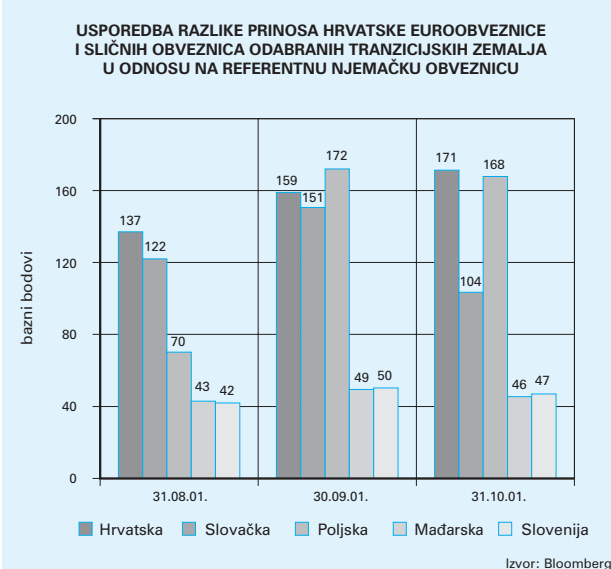
Promatrajući kretanje razlika prinosa svih hrvatskih obveznica, može se utvrditi da je bitno pogoršana razlika prinosa izdanja obveznica u eurima, i to zbog dva razloga. Prvi je razlog opće pogoršanje razlika prinosa svih obveznica koje su izdale zemlje čija su tržišta u nastajanju. Drugi je razlog porast cijene euroobveznica (poteškoće u SAD-u uzrokovale su pad cijena američkih obveznica, odnosno povećale premiju rizika i prinos na obveznice u dolarima). To je kretanje vidljivo iz činjenice da razlika prinosa hrvatskih euroobveznica prema referentnim euroobveznicama raste, dok je istodobno razlika prinosa hrvatskih dolarskih prema referentnim dolarskim obveznicama rasla do terorističkog napada na SAD, a od tada pada.

Hrvatske su obveznice puno osjetljivije na svjetska događanja od obveznica nekih tranzicijskih zemalja (npr. Slovenije i Mađarske). Međutim, očigledno je da Hrvatska nije iznimka jer većina zemalja s tržišta u nastajanju doživljava iste učinke na

Slika 51.

Slika 52.

razlikama prinosa svojih obveznica kad se u bilo kojoj grupaciji te skupine zemalja jave poteškoće. Slabije reagiraju, odnosno stabilnije su, samo razlike prinosa u zemljama višega kreditnog rejtinga.

Tablica 5. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

Obveznica	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju ^a	Razlika prinosa ^b 30. 9. 2001.	Razlika prinosa ^b 31. 10. 2001.
Londonski klub serije A	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		212	209
Londonski klub serije B	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		234	231
Eurodolarske obveznice, 2002.	USD	300.000.000	7%		146	112
Euromarkine obveznice, 2004.	DEM	300.000.000	6,125%		158	171
Euroobveznice, 2006.	EUR	300.000.000	7,375%	7,449%	203	210
Samurajske obveznice, 2004.	JPY	25.000.000.000	4%	
Euroobveznice, 2005.	EUR	500.000.000	7%	7,06%	188	185
Samurajske obveznice, 2007.	JPY	40.000.000.000	3%		159 ^c	159 ^c
Samurajske obveznice, 2006.	JPY	25.000.000.000	2,5%		160 ^c	160 ^c
Euroobveznice, 2011.	EUR	750.000.000	6,75%	6,90%	218	234

^a Ako postoji podatak; ^b Prema usporedivoj obveznici; ^c Prilikom izdavanja
Izvor: Bloomberg

Međunarodne transakcije

Račun tekućih transakcija

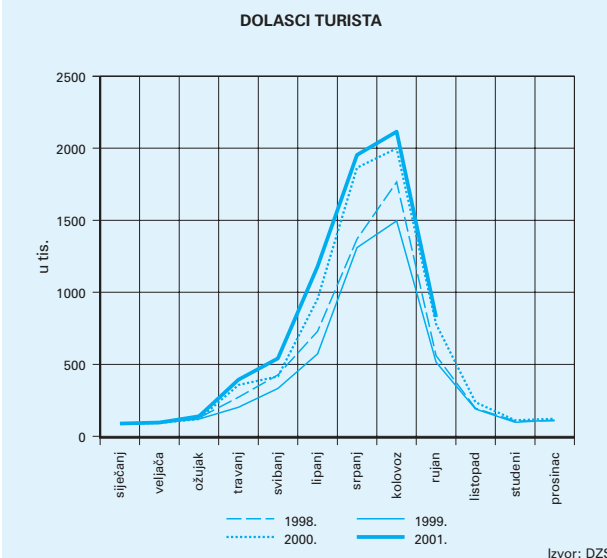
U trećem tromjesečju 2001. tekuće su transakcije bile prema preliminarnim podacima u suficitu od oko 1,2 mlrd. USD, što je uglavnom posljedica sezonskih utjecaja ekonomskih aktivnosti s inozemstvom, osobito turističkih djelatnosti. Taj je suficit bio (u omjeru prema BDP-u) nešto veći od suficita ostvarenih u trećem tromjesečju 1999. i 2000., ali nedovoljan da pokrije deficite iz prvih dvaju tromjesečja (koji su bili nešto veći nego u 1999. i 2000.), tako da je kumulativni rezultat za prva tri tromjesečja ostao negativan, na razini od oko 200 mil. USD (oko 1% BDP-a).

U trećem tromjesečju nastavilo se pogoršanje salda robe (u američkim dolarima) zbog i dalje stagnantnog izvoza i nastavka rasta uvoza. Međutim, kao što će u poglavlju o robnoj razmjeni biti detaljnije objašnjeno, trend rasta uvoza usporava se u usporedbi s prva dva tromjesečja, uglavnom zbog smanjenja uvoza automobila.

U trećem tromjesečju tradicionalno naglašen sezonski utjecaj na računu usluga, što znači da je račun uvijek u to doba pozitivan, ponajviše zbog deviznih prihoda od turističke sezone. Preliminarni podaci pokazuju kako bi prihod od turizma mogao biti nešto veći od 2,1 mlrd. USD, a to bi neto efekt turizma (izvoz minus uvoz turističkih usluga) u trećem tromjesečju moglo dovesti do 2 mlrd. USD. Takav bi razvoj događaja mogao, uz prihode i rashode od turizma u četvrtom tromjesečju na razini prošlogodišnjih, ukupni godišnji devizni prihod od turizma učiniti većim od prije "nedostižne" granice od 3 mlrd. USD, odnosno u neto izrazu od 2,7 mlrd. USD.

To bi bilo povećanje deviznih prihoda od turizma od 20% u američkim dolarima u usporedbi sa 2000. Iako su fizički pokazatelji obujma turističkih usluga, mjereni dolascima i noćenjima stranih turista, u prvoj polovici godine pokazivali rast od oko 20%, ukupni devizni prihod od turizma zabilježen u bilanci međunarodnih transakcija za prvu polovicu godine pokaziva-

Slika 54.

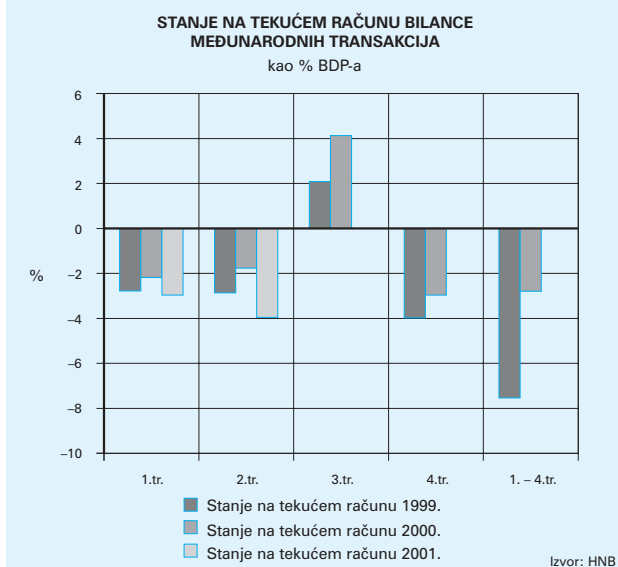
Izvor: DZS

vao je pad od 2% u američkim dolarima. Kumulativni podaci za prvih osam mjeseci ove godine pokazuju porast dolazaka i noćenja od 11% u usporedbi s prvih osam mjeseci 2000., dok je u prva tri tromjesečja zabilježen porast prihoda od turizma od 20%.

Kakav će biti ostatak godine? O tome možemo zaključivati ako pogledamo je li promijenjena distribucija dolazaka, tj. je li "proširena" sezona. Usporedimo li nove podatke za dolaske (u koje su uključeni i dolasci u nautičkom turizmu za 1998., 1999., 2000. i prvih devet mjeseci 2001.), vidjet ćemo da je sezona doista produljena na lipanj u 2000. i 2001. Na temelju strukture gostiju prema državljanstvu možemo zaključiti da su to "proširenje" sezone uglavnom uzrokovali strani gosti.

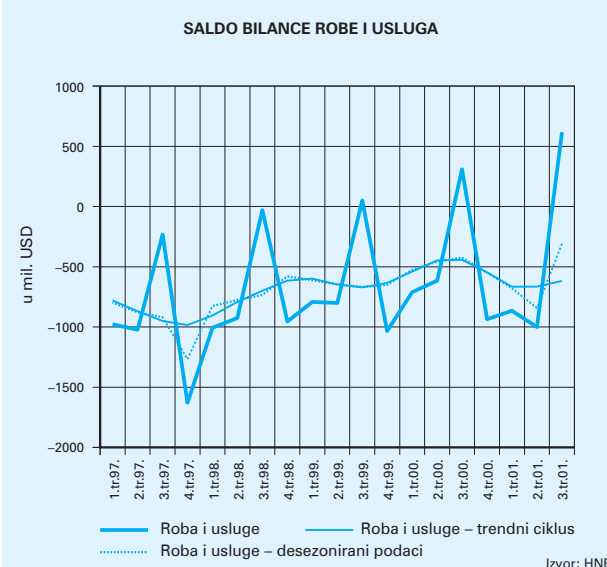
Dobar rezultat izvoza turističkih usluga u trećem tromjesečju popravio je i saldo vanjske trgovine (saldo trgovine robom i uslugama). Taj je saldo bio u trećem tromjesečju oko 1 mlrd. USD, tako da rezultat iz prvog tromjesečja u obliku deficita od oko 460 mil. USD obilježava kumulativno zbivanje u tr-

Slika 53.

Izvor: HNB

Slika 55.

Izvor: HNB

govini robom i uslugama u prva tri tromjesečja.

Pri tome treba napomenuti da je u trećem tromjesečju promijenjen tečaj američkog dolara. Nakon terorističkog napada na New York i Washington 11. rujna euro je aprecirao prema američkom dolaru za 7%. Kako je visok udio izvoza i uvoza (robe i usluga) iskazan u eurima, vrijednosti izvoza i uvoza veće su nego što bi bile da se vanjska trgovina iskazuje u eurima. Budući da je u prvoj polovici godine euro deprecirao prema američkom dolaru za 8%, uzevši cijelo razdoblje u obzir, tečaj eura prema američkom dolaru krajem devetog mjeseca bio je na razini početka godine, tako da kumulativna kretanja izvoza robe i usluga uglavnom predstavljaju njihova stvarna kretanja bez utjecaja međuvalutnih odnosa.

Robna razmjena

Tijekom prvih devet mjeseci 2001. deficit robne razmjene dosegao je 3,4 mlrd. USD (realno 25,8 mlrd. kuna), što je u usporedbi s istim razdobljem prošle godine povećanje od 41% (odnosno 38% u realnim kunskim iznosima).

Pogoršavanje trenda robnog deficita u 2001. posljedica je relativne stagnacije izvoza uz istodobni znatni rast uvoza, koji je posebno naglašen u segmentu kapitalnih dobara. Izvoz robe ostvaren od siječnja do rujna 2001. veći je za 97 mil. USD (3%) nego u istom razdoblju 2000., dok je promatrano u realnim kunskim iznosima izvoz smanjen za 50 mil. kuna odnosno za 0,2%. Nasuprot tome, robni uvoz zabilježio je porast od 1,1 mlrd. USD (19%), odnosno realni porast od 7 mlrd. kuna (16%).

Struktura uvoza prema ekonomskoj namjeni za prvih devet mjeseci 2001. pokazuje rast uvoza u svim segmentima. U povećanju vrijednosti uvoza najviše su sudjelovali kapitalni proizvodi, sa 33% (uvezeno je kapitalnih proizvoda u vrijednosti 2 mlrd. USD, čime je u usporedbi s istim razdobljem 2000. ostvaren porast od 22%), te intermedijarni proizvodi, sa 32% od ukupnog porasta uvoza (vrijednost uvoza intermedijarnih proizvoda iznosila je 2,3 mlrd. USD, za 18% više nego u istom razdoblju 2000.). Uvoz energije zabilježen od siječnja do rujna

veći je za 18% od uvoza u istom razdoblju prošle godine.

Dok je prva polovica 2001. bila obilježena visokim stopama rasta uvoza, ponajprije zbog iznimno povećanog uvoza cestovnih vozila i strojeva (prema SMTK), u posljednja se tri mjeseca rast trenda robnog uvoza zaustavlja. Uvoz automobila, koji je u prvoj polovici godine snažno rastao jer je bilo najavljeno ukidanje povlastice na uvoz automobila, u trećem je tromjesečju naglo smanjen. Tako su cestovna vozila u ukupnom povećanju uvoza u usporedbi s prvih devet mjeseci 2000. sudjelovala sa 16%. Za razliku od toga, rast uvoza strojeva prisutan je u svim mjesecima 2001. Vrijednost strojeva uvezenih od siječnja do rujna dosegla je 1,3 mlrd. USD, čime je ukupnom povećanju uvoza u prvih devet mjeseci 2001. pridonijela 29%.

Nastavak uvoza opreme u trećem tromjesečju potiče na zaključak da se nastavlja restrukturiranje gospodarstva i njegovih kapaciteta. Iako se prije pretpostavljalo da bi do kraja godine uvoz opreme i restrukturiranje trebali polako jenjavati, ima naznaka da se gospodarstvo priprema za oštriju međunarodnu tržišnu utakmicu, posebno nakon potpisivanja raznih ugovora o slobodnoj trgovini i otvaranju stranih tržišta, osobito zemalja CEFTA-e.

Zaustavljanje rasta uvoza popravilo je u trećem tromjesečju pokrivenost uvoza izvozom, koja je prijašnjih godina bila oko 55%, a zbog snažnog porasta uvoza u prvoj polovici godine pala je na otprilike 46%. U prvih devet mjeseci pokrivenost uvoza izvozom porasla je na približno 50%, ispravljajući se prema dugogodišnjem prosjeku.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Zbog velikoga sezonskog suficita na tekućem računu u trećem je tromjesečju došlo do velike akumulacije neto inozemne aktive na kapitalnom i financijskom računu, usprkos obvezama u vezi s otplatom akumuliranoga inozemnog duga.

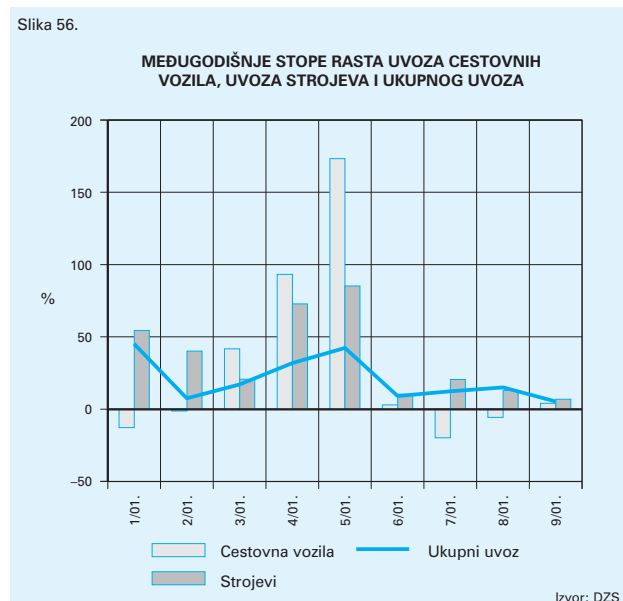
Posljednja je faza privatizacije HT-a odgođena za posljednje tromjesečje, pa je država otplatu druge polugodišnje rate javnoga inozemnog duga morala financirati plasiranjem dodatnih euroobveznica u visini 200 mil. EUR.

Kako je omjer inozemnoga i domaćega kamatnjaka rastao od sredine 2000. (vidite poglavlje o međunarodnoj likvidnosti), te u srpnju dosegnuo razinu od 1,7 standardnih devijacija (prosječnog odstupanja) iznad prosjeka, a istodobno se povećala likvidnost na domaćem financijskom tržištu (smanjivanje stope obvezne pričuve), ulaganje u inozemstvu postaje sve povoljnije od ulaganja na domaćem tržištu. Banke su u trećem tromjesečju, uočivši taj trend, promijenile svoj portfelj. Naime, počele su ulagati u inozemstvo jačajući svoju deviznu poziciju. Što zbog toga, što zbog povećanog priljeva devizne štednje u banke od ostalih sektora (jer žele bez naknade zamijeniti svoje zalihe valuta koje i efektivno postaju euro početkom 2002.), neto devizna pozicija banaka povećala se za više od 500 mil. USD.

Inozemni dug

Suficit na tekućem računu i poboljšano stanje međunarodne likvidnosti, o čemu će biti više riječi u nastavku, smanjili su potrebu za inozemnim financiranjem u trećem tromjesečju,

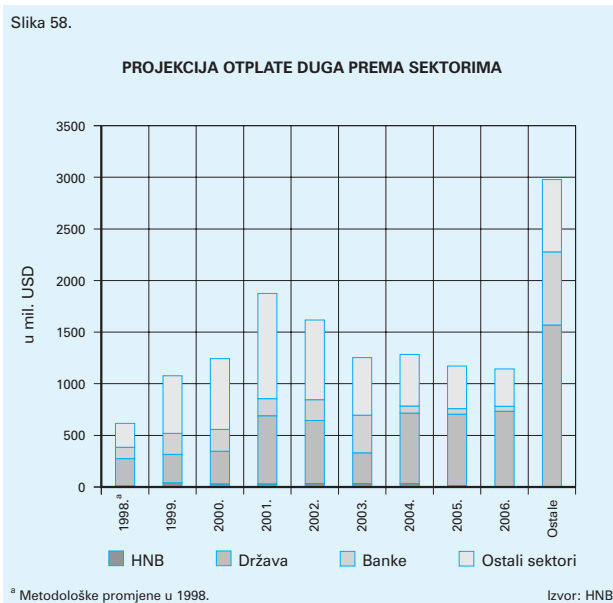
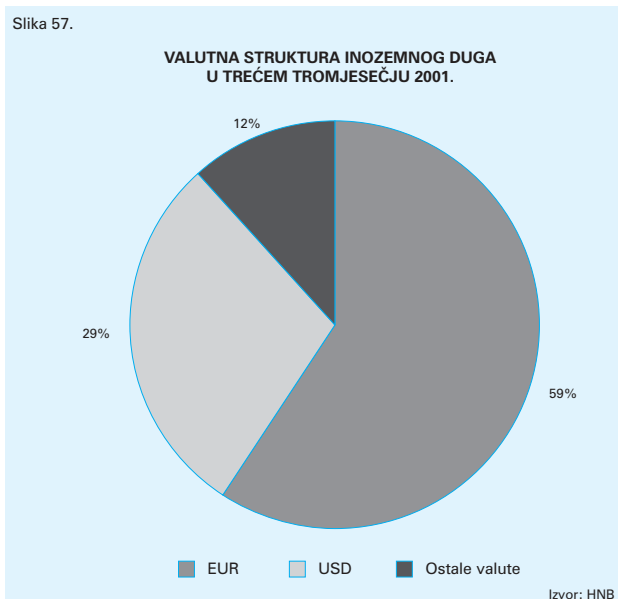
Slika 56.

Tablica 6. Inozemni dug prema sektoru dužnika, u milijunima USD i postocima

	1998.	1999.	2000.	Struktura 2000.	Rast 2000./1999.	III. 2001.	VI. 2001.	IX. 2001.	Struktura IX. 2001.	IX. 2001./2000.
Monetarni sektor	234	197	159	1,46	-19,29	152	136	138	1,18	-9,21
Država	3.395	3.973	4.797	44,07	20,74	5.201	5.130	5.418	46,51	4,17
od čega: Londonski klub	1.405	1.381	1.255	11,53	-9,12	1.181	1.181	1.106	9,49	-6,35
Banke	2.266	1.954	1.596	14,66	-18,32	1.601	1.595	1.775	15,24	10,87
od čega: Valuta i depoziti	615	538	433	3,98	-19,52	510	557	555	4,76	8,82
Ostali sektori (poduzeća)	3.215	3.208	3.269	30,03	1,90	3.135	3.036	3.206	27,52	2,26
Izravna ulaganja	477	540	1.064	9,78	97,04	1.063	1.239	1.112	9,55	4,61
Ukupno	9.586	9.872	10.884	100,00	10,25	11.152	11.136	11.649	100,00	4,46

Izvor: HNB

unatoč odgodi privatizacije HT-a (za četvrto tromjesečje), slabim inozemnim izravnim ulaganjima i dospelim obvezama otplate. Međutim, zbog nagomilanih obveza po inozemnom dugu i rasporeda otplate za javni inozemni dug koja dospijeva u srpnju, ukupno se stanje inozemnog duga u trećem tromjesečju povećalo za oko 500 mil. USD, čime je ukupna inozemna zaduženost dosegla 11,6 mlrd. USD. Država je nastavila izdavati obveznice (dodatno je izdano euroobveznica u vrijednosti 200 mil. EUR, što je nastavak izdanja iz prvog tromjesečja) i zadržala visoki udjel u ukupnom inozemnom dugu (povećavši ga nominalno za oko 290 mil. USD). Banke i ostali sektori također su povećali svoj inozemni dug po 200 mil. USD.

U trećem je tromjesečju tečaj dolara prema euru deprecirao za 7% zbog događaja od 11. rujna, pa porast duga u dolarima bolje upućuje na stvarno kretanje inozemnog duga, stoga što je velik dio duga iskazan upravo u eurima. Ispravke vrijednosti inozemnog duga radi promjene nominalne vrijednosti u trećem su tromjesečju bile puno manje nego u prvih šest mjeseci, kada je dolar prema euru aprecirao za 8%. Ukupno uzevši, u prva se tri tromjesečja tečaj američkog dolara prema euru nije puno promijenio, tako da ukupna vrijednost inozemnog duga na kraju rujna ocrtava njegovo pravo stanje, bez utjecaja međuvalutnih promjena.

Treba naglasiti kako se valutna struktura inozemnog duga novim zaduživanjem u euru dodatno promijenila u korist eura, pa je ukupni udio eura u valutnoj strukturi porastao na 60%,

dok je udio američkog dolara pao na 30%, a udio ostalih valuta ostao je nepromijenjen, na približno 12%. Time se valutna struktura inozemnog duga gotovo izjednačila s valutnom strukturom vanjske trgovine u kojoj euro sudjeluje s nešto više od 60%.

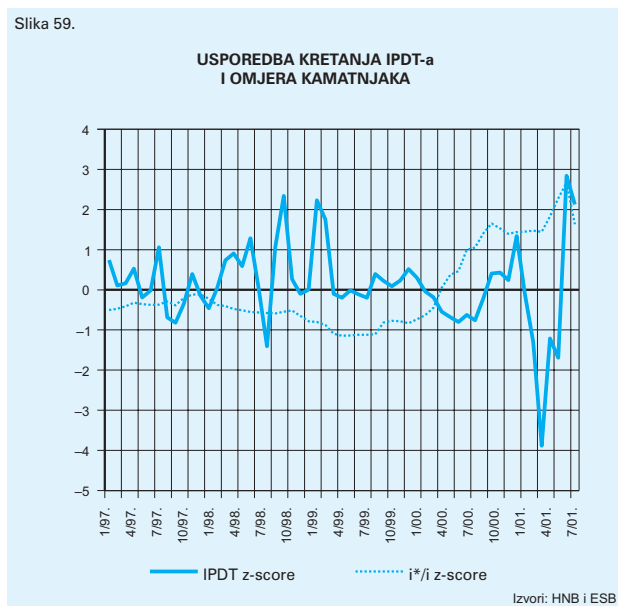
Država izdavanjem međunarodnih obveznica nastavlja zamjenjivati stari dug za novi, čime se nastavlja razdvajanje distribucije otplata (glavnice) na dva moda (posljednje velike otplate starih dugova do 2002. i dospijevanje prvih obnovljenih dugova prosječnog roka dospijeaća od tri godine s početkom 2004.).

Međunarodna likvidnost

Treće tromjesečje tradicionalno donosi poboljšanje međunarodne likvidnosti zemlje, zbog sezonskog utjecaja ekonomske aktivnosti s inozemstvom i visokih deviznih priljeva (uglavnom od turističkih usluga).

Međutim, početkom srpnja nekoliko je događaja prouzročilo veće promjene tečaja (o čemu je više riječi u poglavlju o monetarnoj politici i poglavlju o financijskim tržištima). Nakon kratkog razdoblja aprecijacijskih pritisaka u travnju i svibnju (zbog unovčavanja deviza od prodaje državnih obveznica), kada je indeks pao ispod razine od minus tri standardne devijacije, promjene omjera domaćeg i inozemnog kamatnjaka (o tome smo pisali u listopadskom broju) stvorile su deprecijacijske

Slika 59.

pritiske na valutu, koje smo otkrili na temelju porasta indeksa pritiska na deviznom tržištu iznad dvije standardne devijacije u srpnju i kolovozu.

Kretanja međunarodne likvidnosti ovaj put pratimo na osnovi kretanja indeksa pritiska na devizno tržište (ponderirani prosjek stope deprecijacije tečaja prema euru i stope smanjenja razine bruto pričuva, uz standardne devijacije kao ponder), koji smo prilagodili za odstupanja od sredine i podijelili sa standardnom devijacijom (tako smo dobili takozvanu z-score varijablu IPDT), te na osnovi prosječnih kamatnjaka u eurozoni i u hrvatskim bankama, koje smo također prilagodili za odstupanja od sredine i podijelili sa standardnom devijacijom, da bismo ih lakše uspoređivali.

Omjer inozemnoga i domaćega kamatnjaka kao indikator pritiska intuitivno slijedi iz teorije kamatnog pariteta koja kaže da će racionalni investitori ulagati u onu zemlju (ako pretpostavimo da se tečaj i tečajni rizik ne mijenjaju) koja ima relativno povoljniji kamatnjak. Omjer inozemnih i domaćih kamatnjaka počeo je iznadprosječno rasti već od sredine 2000., gotovo godinu dana prije nego što će doći do deprecijacije i porasta indeksa pritiska na deviznom tržištu iznad dvije standardne devijacije. Od svibnja ponovo raste trend omjera kamatnjaka, dakle dva mjeseca prije porasta IPDT-a u srpnju do granice od plus tri standardne devijacije. Na taj način ovaj pokazatelj potvrđuje racionalno ponašanje banaka u promjeni njihove neto pozicije u razdoblju 2000. – 2001., te može poslužiti kao prethodni pokazatelj sličnih kretanja u budućnosti.

Državne financije

Proračunska obilježja trećeg tromjesečja 2001.

U trećem tromjesečju ove godine nastavljena je fiskalna kontrakcija i daljnje smanjenje ukupnog deficita konsolidiranog proračuna središnje države. Ukoliko Vlada bude poštovala Dodatni memorandum o ekonomskoj i financijskoj politici (DMEFP), prema kojem se, između ostalog, obvezala isplatiti

nepodmirene dospjele obveze u iznosu od 1,38 mlrd. kuna, deficit konsolidiranoga središnjeg proračuna u četvrtom tromjesečju 2001. neće smjeti biti veći od 3,95 mlrd. kuna. Nameće se, stoga, zaključak da manjak tijekom četvrtog tromjesečja, prema gotovinskom načelu, ne bi trebao biti veći od 2,57 mlrd. kuna. Bez obzira na potpuno ostvarenje planiranog manjka već sada je jasno da su donošenjem jedanaest “socijalnih” zakona u drugoj polovici listopada ove godine postavljeni temelji za trajno smanjenje proračunskog manjka, a time i za potencijalnu održivost javnih financija.

Vlada je namjeravala svoj glavni fiskalni cilj – ukupni deficit konsolidiranoga središnjeg proračuna (bez privatizacijskih prihoda) u vrijednosti od 5,3% BDP-a u 2001. godini – ostvariti smanjenjem rashoda, i to kombinacijom trajnih ušteda, koje će se postići strukturnim reformama, i diskrecijskih mjera štednje, koje su redovito privremene. Strukturne reforme na području socijalne politike i državne administracije trebale su donijeti uštede od oko 1,0 mlrd. kuna, dok su diskrecijske mjere štednje planirane u vrijednosti od 650 mil. kuna do kraja 2001. Zbog usporenog provođenja reformi Vlada je bila prisiljena promijeniti financijsku strukturu ušteda i u njima znatno povećati udio diskrecijske štednje, koja ja bila zasnovana na racionalizaciji kapitalnih rashoda.

U listopadu ove godine u Saboru je donesen rebalans državnog proračuna, koji se u segmentu prihoda nije znatnije razlikovao od tehničkog rebalansa izglasanog sredinom godine. Ukupni su prihodi državnog proračuna dodatno smanjeni za 1,1 mlrd. kuna privatizacijskih prihoda, koji su novim rebalansom procijenjeni na 5,4 mlrd. kuna. Na rashodnoj strani nije došlo do promjene ukupnih rashoda zbog ciljanog deficita Vlade, već je izvršena preraspodjela rashoda po pojedinim stavkama. Iz dijela ostalih kupovina dobara i usluga, subvencija i kapitalnih rashoda preraspodijeljeno je u plaće, transfere i izdatke za mirovine ukupno 2,2 mlrd. kuna. Zbog usporene i nepotpune reforme javne službe masa je plaća bila veća od planirane za oko 900 mil. kuna, dok je odstupanje transfera i mirovina od planiranih iznosilo ukupno 1,3 mlrd. kuna. Navedeno je povećanje omogućeno smanjenjem rashoda na pozicijama ostalih kupovina dobara i usluga od 700 mil. kuna, subvencija od 400 mil. kuna, kapitalnih rashoda od 1,0 mlrd. kuna i posudbi umanjene za otplate u vrijednosti od 100 mil. kuna.

Tijekom listopada ostvaren je priljev od 500 mil. EUR na temelju privatizacije 16% Hrvatskog telekoma (HT). Nejasna ostaje politika privatizacije do kraja godine. Postoje naznake da

Tablica 7. Struktura rashoda, u milijunima kuna

	Tehnički rebalans	Revidirani proračun	Promjena
	1	2	2 – 1
1. Tekući rashodi	52.012	53.130	1.118
1.1. Plaće	13.707	14.640	933
1.2. Ostale kupovine dobara i usluga	7.679	7.002	-677
1.3. Transferi i subvencije	27.295	28.158	863
– subvencije	3.807	3.385	-422
– transferi	6.587	7.122	535
– izdaci za mirovine	16.900	17.650	750
2. Kapitalni rashodi	5.296	4.281	-1.015
3. Posudbe umanjene za otplate	830	725	-105

Izvor: MF

bi se tijekom četvrtog tromjesečja mogle privatizirati banke u državnom vlasništvu. Isto se tako očekuje skorašnja privatizacija Croatia osiguranja. Do sredine prosinca ove godine trebala bi uslijediti emisija domaćih obveznica u iznosu od 200 mil. EUR s dospijecom od sedam godina.

Ostvarenje konsolidiranog proračuna središnje države

Ukupni i tekući manjak konsolidiranog proračuna središnje države

Ukupni je nominalni manjak konsolidiranog proračuna središnje države bez kapitalnih prihoda¹⁰ za prva tri tromjesečja ove godine iznosio 5,7 mlrd. kuna, a samo je u trećem tromjesečju nastao nominalni manjak od 1,4 mlrd. kuna. U usporedbi s prethodnom godinom realna je vrijednost navedenoga tromjesečnog deficita za 2,7 mlrd. kuna manja, što čini pad od 67,0%. Smanjenje deficita konsolidiranog proračuna središnje države tijekom posljednjih godinu dana prati pad trenda tekućih proračunskih prihoda započet u listopadu prošle godine. Trendna je vrijednost tog deficita u prva tri tromjesečja ove godine 26% manja u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem, a pri tome je otplaćeno oko 5,0 mlrd. kuna nepodmirenih dospjelih obveza države.

Drugim riječima, Vladini reformski zahvati od početka ove godine na području državne administracije (politika plaća i smanjenje broja zaposlenih u javnoj službi), socijalnih transfera (poglavito dječji doplatka) i regionalne politike (zakon o decentralizaciji), kao i diskrecijske mjere štednje, rezultirali su padajućim trendom i tekućih prihoda i ukupnih rashoda. Pri tome je smanjenje rashoda bilo znatno brže od smanjenja prihoda. Pad trenda realnih tekućih prihoda konsolidiranog proračuna središnje države iznosio je 5,2% tijekom devet mjeseci 2001., dok je smanjenje trenda ukupnih rashoda u devet mjeseci 2001. iznosilo 6,5% u usporedbi s istim razdobljem u 2000. Strukturalno gledano, smanjenje ukupnih rashoda postignuto je

smanjenjem kupovine dobara i usluga, kapitalnih rashoda i subvencija, dok su ukupni realni transferi rasli i u trećem tromjesečju (desezonirano).

Restriktivne Vladine mjere jače su utjecale na ukupni manjak konsolidiranog proračuna središnje države nego na njegov tekući saldo, tako da je ove godine nedovoljno sužen jaz između tekućih prihoda i tekućih rashoda.

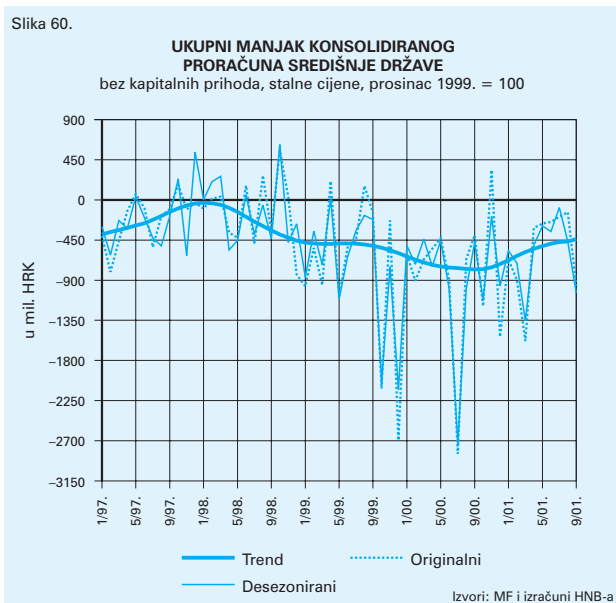
Prihodi konsolidiranog proračuna središnje države

Nominalni ukupni prihodi konsolidiranog proračuna središnje države bez kapitalnih prihoda iznosili su kumulativno na kraju trećeg tromjesečja ove godine 47,5 mlrd. kuna, odnosno bili su 2,2% viši nego u istom prošlogodišnjem razdoblju. Tijekom trećeg tromjesečja 2001., unatoč dobrim fizičkim pokazateljima turističke sezone, realni priljev poreznih prihoda na desezoniranoj osnovi stagnira prema drugom tromjesečju, dok je smanjenje u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem iznosilo 2,8%. Prava slika fiskalnih rezultata turističke sezone vidjet će se tek u podacima za listopad.

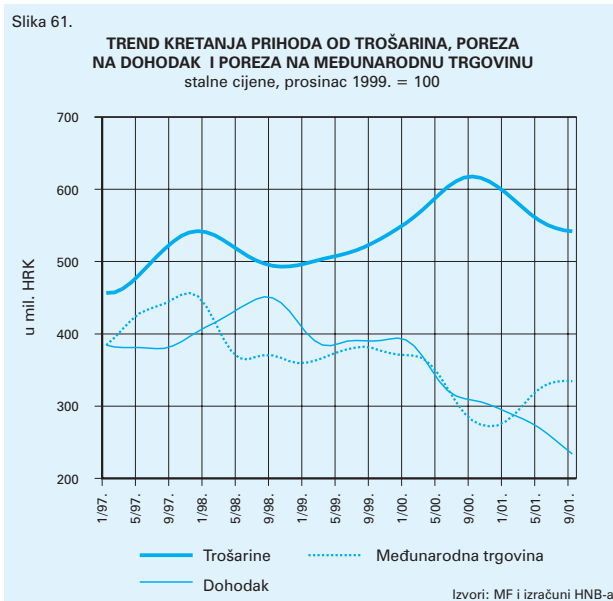
Porez na dohodak i međunarodnu trgovinu

Trend smanjenja poreznih priljeva najvećim je dijelom rezultat snažnog pada trenda prihoda od poreza na dohodak. Priljevi od poreza na dohodak realno su u prvih devet mjeseci 2001. za 716 mil. kuna niži (desezonirano) u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem, što je učinak povećanja neoporezive osnovice u prošloj godini i provedbe decentralizacije države čime se povećavaju odljevi ovog poreza u proračune lokalne samouprave. Osim toga, na pad prihoda od poreza na dohodak djelomično je utjecalo i smanjenje mase plaća zaposlenih u javnim službama. Ta je masa plaća za prvih devet mjeseci ove godine bila 292 mil. kuna manja nego u istom razdoblju prošle godine. Procjenjuje se da do kraja godine prihodi od poreza na dohodak neće premašiti 3,5 mlrd. kuna.

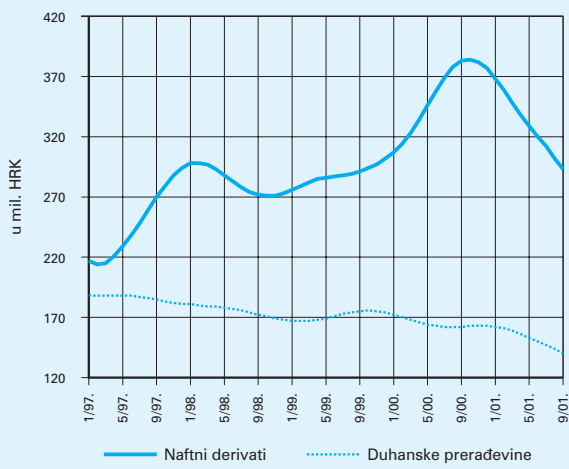
Trend prihoda od carina dosegno je krajem prošle godine svoju najnižu razinu do sada, a nakon toga započeo je zbog po-

¹⁰ Sredstva od privatizacije promatraju se kao stavka financiranja jer nisu izvor redovnih prihoda kao što je ostatak tekućih prihoda.

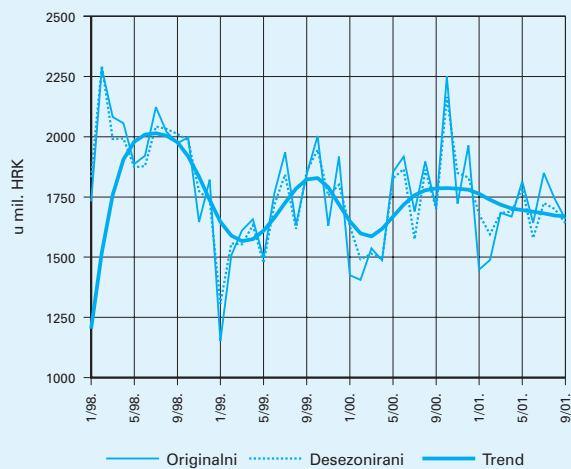

Slika 62.

**TREND KRETANJA PRIHODA OD TROŠARINA NA NAFTNE
DERIVATE I DUHANSKE PRERAĐEVINE**
 stalne cijene, prosinac 1999. = 100

Izvori: MF i izračuni HNB-a

Slika 63.

PRIHODI OD POREZA NA DODANU VRIJEDNOST
 stalne cijene, prosinac 1999. = 100

Izvori: MF i izračuni HNB-a

većanog uvoza poglavito kapitalnih i intermedijarnih proizvoda postupni oporavak. Porast uvoza, bez cestovnih vozila¹¹, u prva tri tromjesečja 2001. u usporedbi s istim razdobljem 2000. iznosio je 14,3%, pa se trend rasta carinskih prihoda nastavlja, a u trećem je tromjesečju iznosio 3,7%. Procjenjuje se da će prihod od carina do kraja godine biti oko 4,0 mlrd. kuna.

Porezi na robu i usluge

Trend prihoda od trošarina od kraja 2000. bilježi kontinuirani pad. Realni desezonirani prihod od trošarina u prvih devet mjeseci 2001. bio je 299 mil. kuna ili 5,6% manji od priljeva u istom razdoblju prošle godine. Tijekom trećeg tromjesečja ove godine pad se trenda usporio, zbog povećane agregatne potrošnje turista u Hrvatskoj, te je u usporedbi s drugim tromjesečjem bio za 2,5% niži. Najviše je na pad prihoda od trošarina utjecalo smanjenje priljeva od trošarina na naftne derivate, koji čine 58% ukupnog priljeva od trošarina. Tijekom prvih devet mjeseci 2001. njihov udio u ukupnim trošarinama smanjio se za oko 2 postotna boda u usporedbi s istim razdobljem prošle godine, a povećao se udio priljeva od trošarina na alkohol, pivo i kavu.

Pad prihoda od trošarina na naftne derivate djelomično bi se mogao objasniti pretpostavkom da je zbog povećanja tih

trošarina za potrebe kapitalnih ulaganja (Hrvatske autoceste) i održavanje cesta (Hrvatske ceste) u visini od 0,40 kuna po litri naftnog derivata smanjena potrošnja naftnih derivata premda je riječ o proizvodu niske elastičnosti. Navedeni su prihodi za devet mjeseci ove godine na nominalnoj razini bili 425 mil. kuna niži u usporedbi s istim prošlogodišnjim razdobljem unatoč potrošnji inozemnih turista tijekom ljetne sezone. Općenito gledano, s obzirom na to da se na ulje za loženje ne plaća navedena trošarina, čini se da bi se smanjenje utška djelomice moglo pripisati i učinku supstitucije dizelskoga goriva, kao i razvijenom sivom tržištu za prodaju goriva. Iduće bi se godine prihod od trošarina na naftne derivate dodatno trebao smanjiti za oko 1 mlrd. kuna zbog smanjenja trošarina na naftne derivate u iznosu od 0,50 kuna po litri. Istodobno će se uvesti davanja od 0,70 kuna¹² po litri naftnih derivata, koja će se usmjeravati neposredno u Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste, a neće kao do sada biti transferirana iz državnog proračuna.

Prosječni je prihod od trošarina na duhanske preradevine tijekom ove godine iznosio mjesečno 152 mil. kuna (realno). Kao i prihodi od trošarina na naftne derivate i ova vrsta prihoda od trošarina nastavlja u trećem tromjesečju s padom (desezonirano) koji iznosi 9,4% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Kumulativni je priljev tijekom prva tri tromjesečja 2001. tako 150 mil. kuna manji u usporedbi s istim prošlogodišnjim raz-

Tablica 8. Struktura trošarina, nominalno u milijunima kuna i postocima

	I. – IX. 2001.		I. – IX. 2000.		I. – IX. 1999.	
	Stanje	Struktura	Stanje	Struktura	Stanje	Struktura
Ukupno trošarine	5.231,4	100,0	5.536,4	100,0	4.383,6	100,0
Naftni derivati	3.033,8	58,0	3.318,5	59,9	2.502,9	57,1
Duhanske preradevine	1.496,1	28,6	1.571,3	28,4	1.439,7	32,8
Pivo	329,1	6,3	317,1	5,7	212,2	4,8
Alkohol	218,9	4,2	185,6	3,4	111,3	2,5
Bezalkoholna pića	60,2	1,2	69,8	1,3	61,6	1,4
Kava	81,6	1,6	64,5	1,2	55,8	1,3
Luksuzni proizvodi	11,7	0,2	9,5	0,2	–	–

Napomena: Trošarine od uvoza automobila razvrstavaju se u stavku poreznog prihoda od međunarodne trgovine.
Izvor: MF

11 Velik je dio uvezen na povlasticu.

12 Vidite poglavlje o cijenama.

dobljem, opet unatoč boljim fizičkim pokazateljima turističke sezone. Ministarstvo financija u svojim je ciljevima za 2002. najavilo i odlučne mjere za suzbijanje neslužbenoga gospodarstva u Hrvatskoj, čime bi se, ukoliko mjere budu učinkovite, zasigurno poboljšala naplata trošarina na naftne derivate i duhanske prerađevine. Napomenimo da je jedna od mogućih interpretacija ostvarenih kretanja trošarina i ta da je možda bilo kompenzacija s ekonomskim subjektima, a to se ne može utvrditi iz podataka koje je Ministarstvo objavilo.

U ovoj se godini očekuje da će ukupni prihodi od trošarina iznositi oko 5,5 mlrd. kuna.

Mjesečni prihodi od PDV-a dosegili su svoj vrhunac u listopadu 2000. s realnim priljevom od 2,2 mlrd. kuna. Od tada trend realnog prihoda od PDV-a počinje blago padati po prosječnoj tromjesečnoj stopi od 2,5%, a pad se uspoređuje tijekom trećeg tromjesečja 2001. kada se prosječna tromjesečna stopa smanjila za 1,2% u usporedbi s drugim tromjesečjem ove godine. Na kumulativnoj razini, u prva tri tromjesečja, trend realnih prihoda od PDV-a porastao je 1,1% u usporedbi s istim razdobljem prošle godine.

Kretanje prihoda od PDV-a ove godine bilježi promjene u usporedbi sa 2000. i 1999. U ovoj godini nije bilo snažnijeg porasta priljeva tih poreznih prihoda s približavanjem vrhunca turističke sezone. Štoviše, kako smo opisali, trend je realnog priljeva nastavio s padom, između ostaloga, i zbog uvođenja nulte stope PDV-a za organizirani inozemni turistički promet. Međutim, primjećujemo da su oscilacije prihoda od PDV-a ublažene. Naime, nakon završetka sezone u 2000. prihodi od PDV-a nisu se u prvom tromjesečju ove godine, promatrano na temelju trendnih vrijednosti, vratili na prosječnu mjesečnu razinu od oko 1,6 mlrd. kuna kako je to bilo uobičajeno, već je njihov mjesečni prosjek iznosio oko 150 mil. kuna više. Procjenjuje se da će do kraja godine ukupni prihodi od PDV-a biti na razini od oko 22,4 mlrd. kuna.

Ostali porezni prihodi

Prihodi od poreza na dobit tijekom prvih devet mjeseci 2001. realno su veći 6,2% u usporedbi s istim razdobljem u 2000., iako trendna vrijednost iskazuje blagi pad od 3,7%. Procjenjuje se da će ove godine ukupni prihodi od poreza na dobit iznositi oko 2,0 mlrd. kuna. Prihodi od poreza na imovinu, koji su ove godine oko 60 mil. kuna tromjesečno, iskazuju kumulativno za devet mjeseci realni porast od 6,2%, dok je porast trenda 2,8%. Prihode od doprinosa socijalnog osiguranja komentiramo u sklopu rashoda izvanproračunskih fondova.

Rashodi konsolidiranog proračuna središnje države

Racionalizacija sustava socijalnih transfera koja će biti realizirana primjenom jedanaest zakona¹³ donesenih u Saboru zak-

ljučno sa 19. listopada 2001., neće, kao što se očekivalo, imati većeg utjecaja na proračun u ovoj godini. Produljena saborska rasprava o zakonima odgodila je njihovu provedbu, pa se stoga procjenjuje da će racionalizacija izdataka koji se definiraju navedenim zakonima biti 660 mil. kuna manja od one koja je planirana do kraja ove godine.

Plaće

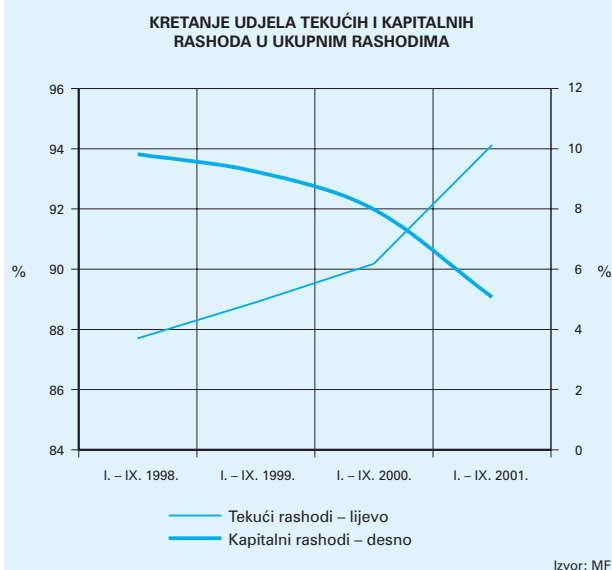
Izdaci za bruto plaće revidirani su rebalansom proračuna sa 13,7 mlrd. kuna na 14,6 mlrd. kuna zato što nije u potpunosti ostvareno planirano smanjenje broja zaposlenih, nisu sasvim bili primijenjeni novi koeficijenti, no smanjena je osnovica plaće zaposlenih u javnim službama, ali su povećani koeficijenti za plaće u znanosti i školstvu. Kako Vlada nije uspjela ostvariti predviđeno smanjenje mase bruto plaća na 14,1 mlrd. kuna, izdaci za ovu stavku mogli bi u 2001. biti za približno 1,0 mlrd. (6,0%), umjesto za 1,5 mlrd. kuna, manji u usporedbi sa 2000.

Tekući transferi i subvencije

U 2001. godini u ukupnim rashodima konsolidiranog proračuna središnje države nastaju strukturne promjene. Prema podacima za 2001., utvrđenima na gotovinskom načelu¹⁴, prvi put u posljednje četiri godine dolazi do povećanja razine tekućih rashoda koja nadilazi kapitalne rashode. Drugim riječima, promijenjeni su prioriteti unutar proračuna, pa su zbog toga preraspodijeljeni i izdaci od kapitalnih investicija u tekuću potrošnju.

Porast tekuće državne potrošnje u strukturi ukupnih rashoda najvećim se dijelom koncentrirala u socijalnim transferima. Masa plaća smanjila se od 1999. u strukturi za gotovo 2 postotna boda, te ima tendenciju daljnjeg pada. Isto su tako i kupovine ostalih dobara i usluga smanjene i njihov je udio u tekućim rashodima konsolidiranog proračuna središnje države niži od

Slika 64.

¹³ To su Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Zakon o socijalnoj skrbi, Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida iz Domovinskog rata, Zakon o pravima bivših političkih zatvorenika, Zakon o mirovinskom osiguranju, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o dječjem doplatku, Zakon o porodiljnom dopustu samozaposlenih i nezaposlenih majki, Zakon o porezu na osobni dohodak i Zakon o jedinstvenoj osnovici za plaćanje obveznih doprinosa za socijalno osiguranje.

Tablica 9. Struktura tekućih rashoda, u postocima

	I. – IX. 2001.	I. – IX. 2000.	I. – IX. 1999.	I. – IX. 1998.
1. Tekući rashodi	100,0	100,0	100,0	100,0
1.1. Dobra i usluge	45,7	51,6	50,4	50,6
– plaće	26,3	27,3	28,2	23,4
– ostalo	19,4	24,2	22,3	27,2
1.2. Plaćanje kamata	5,5	4,5	3,9	4,1
1.3. Subvencije i ostali tekući transferi	48,7	43,9	45,7	45,3
– subvencije	5,2	5,0	4,6	5,7
– transferi	43,5	39,0	41,1	39,6
od čega: mirovine	33,5	29,1	31,2	26,1
od čega: zdravstvo	2,6	4,3	3,2	4,8
od čega: dječji doplatk	3,6	1,7	1,9	1,7

Izvor: MF

20%; također pokazuju tendenciju daljnjeg pada do kraja godine, zbog diskrecijskih mjera štednje koje smo već spomenuli. Izdaci za subvencije uravnoteženi su u protekle četiri godine, dok transferi iskazuju znatan porast, od 2,5 postotna boda u usporedbi sa 1999. Pri tome se udio transfera za dječji doplatk udvostručio, dok je udio transfera zdravstvu smanjen, no ne iskazuje nepodmirene dospelje obveze države po toj osnovi u iznosu od 1 mlrd. kuna (2,0% tekućih rashoda države ostvarenih tijekom prva tri tromjesečja ove godine).

Subvencije

Realni sezonski izdaci za subvencije nastavili su sa snažnim padom tijekom trećeg tromjesečja 2001. – smanjili su se za 13,8% u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Međutim, na realnoj kumulativnoj razini tijekom dosadašnja tri tromjesečja subvencijski su izdaci viši 1,8% od onih u istom razdoblju prošle godine. Planovi Vlade izneseni u DMEFP-u o smanjenju subvencija i potpora za približno 370 mil. kuna ipak su revidirani na 30 mil. kuna. Stoga se ne može pretpostaviti da će se promijeniti trend u isplati subvencija do kraja ove godine.

Izvanproračunski fondovi

Od srpnja 2001. doprinosi za mirovinsko osiguranje, kao i isplate mirovina, vode se preko jedinstvenog računa državnog proračuna. Od 1. siječnja 2002. doprinosi i izdaci za zdrav-

stveno osiguranje i doprinosi za zapošljavanje isto će se početi voditi preko jedinstvenog računa. Zbog produbljivanja jaza između priljeva doprinosa i odljeva sredstava neophodno je promijeniti koncepciju poslovanja i financijski ustroj izvanproračunskih fondova te zakonsku regulativu u vezi s njima. U prva tri tromjesečja ove godine priljev socijalnih doprinosa iznosio je realno 16,5 mlrd. kuna, pri čemu je realni trend 2,4% manji u usporedbi s istim razdobljem 2000. Istodobno su trendne vrijednosti realnih socijalnih transfera ostvarile rast od 7,1%. Izdaci za mirovine porasli su tijekom dosadašnja tri tromjesečja 10,1% i dosegli 15,3 mlrd. kuna, dok su transferi za zdravstvo smanjeni za 31,3%, na 1,3 mlrd. kuna. Uračunaju li se nagomilane dospelje nepodmirene obveze HZZO-a u 2001., obveze države po osnovi transfera za zdravstvo realno se povećavaju na približno 2,1 mlrd. kuna. Realni trend dječjeg doplatka porastao je u 2001. godini 104,0% u usporedbi s prvih devet mjeseci prošle godine¹⁵.

Tendencije rasta na području transfera iz konsolidiranog proračuna središnje države privatnom sektoru nisu bili održive pa je Sabor donio jedanaest novih zakona, koji će prouzročiti i preraspodjele unutar samih transfera i njihovu racionalizaciju.

Financiranje

Ukupni dug konsolidirane središnje države iznosio je krajem rujna 2001. godine 68,2 mlrd. kuna. U trećem je tromjesečju navedeni dug povećan za 1,5 mlrd. kuna. Potencijalni dugovi u obliku izdanih državnih jamstava iznose oko 20,2 mlrd. kuna.

Unutarnji dug središnje države prema bankama

Stanje ukupnih neto potraživanja bankarskog sektora od konsolidirane središnje države iznosilo je krajem rujna ove godine 24,0 mlrd. kuna, što je porast zaduženja od 1,2 mlrd. kuna tijekom trećeg tromjesečja. Prihodi od emisije obveznica u trećem tromjesečju 2001. u vrijednosti od 1,3 mlrd. kuna omogućili su središnjoj državi neto otplatu trezorskih zapisa u iznosu od 1,1 mlrd. kuna. Na taj je način vrijednost izdanih trezorskih zapisa povećana tijekom devet mjeseci ove godine sa 2,6 mlrd. kuna na 4,5 mlrd. kuna. Na ime republičkih fondova

Tablica 10. Unutarnji dug središnje države, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena		
	XII. 2000.	VI. 2001.	IX. 2001.	IV. – VI. 2001.	VII. – IX. 2001.	I. – IX. 2001.
1. Unutarnji dug središnje države	21.344,7	22.832,8	24.002,7	281,2	1.169,9	2.658,0
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	18.509,7	20.080,7	20.329,2	485,4	248,5	1.819,5
Trezorski zapisi	2.564,6	5.579,7	4.454,2	1.161,7	-1.125,5	1.889,5
Instrumenti tržišta novca	14,2	10,6	1,5	-1,3	-9,1	-12,7
Obveznice	14.082,5	13.070,0	14.397,6	-561,2	1.327,6	315,1
Krediti Hrvatske narodne banke	0,0	0,0	-	0,0	-	-
Krediti banaka	1.848,4	1.420,5	1.475,9	-113,7	55,5	-372,5
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	2.835,0	2.752,1	3.673,5	-204,3	921,4	838,5
Instrumenti tržišta novca	20,5	20,8	96,6	-0,2	75,9	76,1
Obveznice	1.686,8	1.625,2	1.674,3	-79,9	49,1	-12,5
Krediti banaka	1.127,6	1.106,1	1.902,5	-124,1	796,4	774,9

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

¹⁵ Socijalni transferi približno su jednaki transferima za mirovine, zdravstvo i dječji doplatk.

Tablica 11. Inozemni dug središnje države, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena		
	XII. 2000.	VI. 2001.	IX. 2001.	IV. – VI. 2001.	VII. – IX. 2001.	I. – IX. 2001.
1. Inozemni dug središnje države	38.648	43.906	44.150	-969	244	5.502
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	36.562	41.175	41.741	-884	566	5.179
Obveznice	25.231	29.703	30.642	-639	939	5.411
Krediti	11.331	11.473	11.099	-246	-373	-232
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.086	2.731	2.409	-84	-322	323
Obveznice	387	705	701	-21	-5	314
Krediti	1.699	2.026	1.708	-63	-317	9

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica 13

država se tijekom trećeg tromjesečja dodatno zadužila za 0,9 mlrd. kuna, najvećim dijelom putem neto kredita poslovnih banaka (0,8 mlrd. kuna). Općenito možemo reći da je neto financiranje konsolidiranog proračuna središnje države od poslovnih banaka u trećem tromjesečju ove godine iznosilo 0,9 mlrd. kuna. Do sredine prosinca ove godine očekuje se emisija domaćih obveznica u iznosu od 200 mil. EUR s dospijanjem od sedam godina.

Inozemni dug središnje države

Stanje inozemnog duga konsolidirane središnje države na kraju rujna 2001. iznosilo je 44,2 mlrd. kuna, a u odnosu na prosinac 2000. inozemni se dug povećao za 5,5 mlrd. kuna. Tijekom trećeg tromjesečja konsolidirana središnja država dodatno se zadužila 0,2 mlrd. kuna u inozemstvu, što je rezultat neto otplate kredita bankama u iznosu od 0,7 mlrd. kuna i priljeva od emitiranih obveznica u iznosu od 0,9 mlrd. kuna.

Početkom iduće godine uz dospjeće naplata inozemnog duga u visini od 542 mil. USD formirat će se dodatni troškovi mirovinske reforme. Te financijske obveze države dospjet će

kada ukupni proračunski prihodi budu sezonski niski, dok su prihodi od privatizacije planirani tek za kraj 2002., a potencijalni dug po osnovi državnih jamstava za prvo tromjesečje iznosi 78,1 mil. USD, te za drugo tromjesečje 100,8 mil. USD.

Privatizacija

U trećem tromjesečju ove godine Vlada je predstavila rebalans proračuna za 2001. u kojem su prihodi od privatizacije dodatno smanjeni za 1,1 mlrd. kuna, na 5,4 mlrd. kuna. Očekivani prihodi od privatizacije revizijama su smanjeni za ukupno 3,1 mlrd. kuna, između ostaloga i zbog šokova na financijskim tržištima poslije terorističkog napada na SAD. Time su odgođene i namjere Vlade da prodajom dionica smanji svoj udio u pojedinim tvrtkama. Tijekom listopada ostvaren je privatizacijom 16% HT-a priljev od 500 mil. EUR. Politika privatizacije nije u potpunosti jasna. Ima naznaka da bi se tijekom četvrtog tromjesečja mogle privatizirati banke u državnom vlasništvu. Isto se tako uskoro očekuje privatizacija Croatia osiguranja. Prema prijedlogu proračuna za 2002. prihodi od privatizacije u idućoj bi godini trebali iznositi 2,5 mlrd. kuna.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U poslovne banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Ostale financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. osiguravateljska društva,

mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatsku upravu za ceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i Hrvatsku garancijsku agenciju, te sljedeće republičke fondove: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, kao i javno poduzeće Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak. Ostali domaći sektori su organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije koje pružaju usluge stanovništvu. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta						
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	
1993.	prosinac	2.248,9	3.134,4	3.759,2	10.061,1	12.005,7	20.287,9	-	-	-	-	-	-	-
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45	
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88	
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61	
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96	
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25	
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58	
2000.	lipanj	10.259,7	15.032,6	15.180,5	62.031,3	39.958,3	56.508,3	3,89	8,48	8,34	3,39	3,52	0,24	
	srpanj	11.330,0	17.215,5	17.546,8	65.561,7	39.561,1	57.400,5	10,43	14,52	15,59	5,84	-0,99	1,58	
	kolovoz	11.681,8	17.837,6	18.163,6	68.215,5	39.576,9	57.448,2	3,10	3,61	3,52	3,91	0,04	0,08	
	rujan	11.746,9	17.244,0	17.485,9	68.958,6	40.187,2	57.826,4	0,56	-3,33	-3,73	1,09	1,54	0,66	
	listopad	11.255,3	16.702,1	16.921,9	69.809,9	39.270,1	58.535,4	-4,18	-3,14	-3,23	1,23	-2,28	1,23	
	studenj	10.918,1	16.384,7	16.612,8	70.483,9	39.873,5	59.287,9	-3,00	-1,90	-1,83	0,97	1,54	1,29	
	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.863,3	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66	
2001.	siječanj	10.541,8	16.717,2	16.870,2	74.062,5	46.937,0	61.896,7	-10,03	-7,28	-7,59	1,37	6,57	1,70	
	veljača	11.454,1	16.970,6	17.057,9	75.524,2	46.900,1	62.858,4	8,65	1,52	1,11	1,97	-0,08	1,55	
	ožujak	11.346,1	17.395,2	17.493,8	77.504,6	46.387,0	64.723,8	-0,94	2,50	2,56	2,62	-1,09	2,97	
	travanj	12.097,2	18.252,7	18.368,7	77.651,4	48.017,0	65.530,9	6,62	4,93	5,00	0,19	3,51	1,25	
	svibanj	13.000,3	18.845,0	18.948,1	77.827,6	48.787,0	65.784,4	7,47	3,25	3,15	0,23	1,60	0,39	
	lipanj	12.553,5	19.065,1	19.207,5	79.689,9	49.328,4	67.573,7	-3,44	1,17	1,37	2,39	1,11	2,72	
	srpanj	14.717,4	20.530,8	20.725,9	81.992,6	51.373,4	68.443,7	17,24	7,69	7,91	2,89	4,15	1,29	
	kolovoz	12.206,9	19.838,2	20.121,7	87.747,7	53.164,5	71.626,3	-17,06	-3,37	-2,92	7,02	3,49	4,65	
	rujan	13.627,4	20.284,5	20.557,6	88.343,7	53.913,1	71.442,3	11,64	2,25	2,17	0,68	1,41	-0,26	
	listopad	16.075,1	20.064,9	20.420,6	90.102,4	54.147,3	72.863,2	17,96	-1,08	-0,67	1,99	0,43	1,99	

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod poslovnih banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva (neto)	11.740,7	16.913,0	12.713,5	16.655,5	29.017,2	31.117,6	30.361,5	34.430,6	35.955,1
2. Plasmani	48.464,9	56.194,9	66.923,1	65.938,6	72.051,4	75.817,2	78.690,4	84.336,8	84.494,6
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	14.633,7	7.331,4	7.131,1	10.062,8	11.188,2	11.093,4	11.116,7	12.894,5	11.631,4
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	33.691,0	48.616,6	59.597,7	55.676,4	60.653,4	64.485,0	67.228,2	71.164,1	72.563,0
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	0,4	45,4	48,2	77,2	97,1	71,5	62,3
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	140,2	246,8	193,9	154,0	161,7	161,6	248,3	206,7	237,9
Ukupno (1+2)	60.205,6	73.107,8	79.636,5	82.594,1	101.068,7	106.934,8	109.051,9	118.767,4	120.449,7
PASIVA									
1. Novčana masa	11.368,9	13.731,4	13.531,4	13.858,9	18.030,3	17.395,2	19.065,1	20.284,5	20.064,9
2. Štedni i oročeni depoziti	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	8.951,0	8.920,3	8.879,1	9.444,9
3. Devizni depoziti	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	50.706,4	51.210,3	58.662,4	60.063,6
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	128,1	133,6	154,1	436,8	478,5	451,9	494,2	517,7	529,0
5. Ograničeni i blokirani depoziti	8.305,4	5.953,4	4.315,2	3.814,7	2.864,5	2.580,2	2.495,0	2.402,5	2.053,8
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	976,7
6. Ostalo (neto)	15.199,2	16.412,5	17.981,1	22.120,0	25.143,1	26.850,0	26.867,0	28.021,1	28.293,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	60.205,6	73.107,8	79.636,5	82.594,1	101.068,7	106.934,8	109.051,9	118.767,4	120.449,7

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku aktive "2.1. Potraživanja od središnje države (neto)".

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa zbog je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod

poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 4.296,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se bilančne stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Ostalo (neto) povećaju za 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993.	prosinac	43	16	12	7	4	2	2	0	0	0	0
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	lipanj	52	5	20	8	8	9	2	30	5	21	4
	srpanj	50	5	18	9	7	9	2	30	5	21	4
	kolovoz	50	4	18	10	6	10	2	30	5	21	4
	rujan	47	3	17	9	6	10	2	30	5	20	5
	listopad	45	2	16	9	6	10	2	29	5	19	5
	studeni	45	2	16	9	6	10	2	29	5	19	5
	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	siječanj	45	3	15	9	6	10	2	27	5	17	5
	veljača	45	3	15	9	5	11	2	27	5	17	5
	ožujak	45	3	15	8	6	11	2	27	5	17	5
	travanj	45	3	15	8	6	11	2	26	5	16	5
	svibanj	45	3	15	8	6	11	2	26	5	16	5
	lipanj	45	3	15	8	6	11	2	26	4	17	5
	srpanj	45	3	15	8	6	11	2	25	4	16	5
	kolovoz	45	3	15	8	6	11	2	25	4	16	5
	rujan	45	3	15	8	6	10	3	24	4	15	5
	listopad	45	3	15	8	5	11	3	23	4	14	5

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale

Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. U skladu sa Zakonom o bankama, štedionice su dužne do 31. prosinca 2001. uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog zakona ili će biti proveden postupak njihove likvidacije.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva	12.818,9	16.005,6	17.592,5	23.135,7	28.747,4	30.652,0	32.843,9	36.351,8	37.035,0
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	993,8	–	–
1.2. Specijalna prava vučenja	695,5	927,0	1.444,4	1.449,2	1.204,2	1.216,9	1.073,9	1.027,3	910,0
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	0,3	0,7	1,0	1,6	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u inozemnim bankama	165,9	510,6	342,0	1.109,6	7,4	7,6	6,8	6,8	7,3
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	11.009,8	12.169,5	11.696,6	17.702,4	20.986,9	20.594,7	20.156,6	24.713,3	25.145,8
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	947,3	2.396,5	4.107,2	2.871,6	6.545,7	8.829,7	10.609,6	10.601,4	10.968,8
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
2. Potraživanja od središnje države	218,8	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	–
2.1. Potraživanja u kunama	206,4	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	–
Kreditni za premošćivanje	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kreditni po posebnim propisima	206,4	–	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	–	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	–
2.2. Potraživanja u devizama	12,4	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,1	24,4	1,0	276,8	289,5	275,2	269,7	264,3	255,8
4. Potraživanja od banaka	213,9	33,5	1.053,8	1.138,7	329,9	22,7	225,6	17,5	54,8
4.1. Krediti poslovnim bankama	212,3	31,0	1.044,4	1.125,3	313,6	6,5	209,8	–	36,6
Kreditni za refinanciranje	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kreditni na temelju vrijednosnih papira	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lombardni krediti	211,3	30,0	252,3	176,7	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	–	929,0	–	–	–	–	–
Ostali krediti	1,0	1,0	333,0	19,7	14,0	6,5	1,7	–	–
Reotkup blagajničkih zapisa	–	–	459,2	–	299,6	–	208,0	–	36,6
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	1,4	2,5	9,3	13,4	15,2	16,1	15,8	16,7	16,5
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	0,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,1	–	0,8	1,6
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	13.252,6	16.063,5	18.647,3	24.575,3	29.366,8	30.950,0	33.339,3	36.633,6	37.345,6
PASIVA									
1. Primarni novac	8.770,4	10.346,1	9.954,2	10.310,0	11.717,3	11.346,1	12.553,5	13.627,4	16.075,1
1.1. Gotov novac izvan banaka	4.361,3	5.307,5	5.718,8	5.958,9	6.636,7	6.411,7	7.266,3	7.474,7	7.181,9
1.2. Blagajna banaka	152,2	216,9	251,4	382,1	532,3	373,9	485,9	436,4	449,8
1.3. Depoziti banaka	4.256,7	4.821,6	3.980,2	3.960,4	4.540,7	4.545,5	4.777,4	5.698,3	8.425,0
Računi za namirenje banaka	913,5	866,6	467,5	247,9	459,5	1.153,7	1.229,4	911,0	2.354,3
Izdvojena obvezna pričuva	3.343,2	3.955,0	3.512,7	3.712,5	4.081,2	3.391,8	3.548,0	4.787,3	6.070,6
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	–	–	2,4	8,5	7,5	4,7	10,1	4,8	4,6
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora	0,1	0,1	1,3	–	0,0	10,2	13,8	13,2	13,8
2. Ograničeni i blokirani depoziti	243,2	101,1	1.787,6	5.016,8	5.805,5	5.937,6	6.806,0	7.162,1	6.641,0
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	–	–	1.668,4	4.636,2	5.490,5	5.676,1	6.510,8	6.719,4	6.364,0
2.2. Ograničeni depoziti	78,7	101,1	119,1	380,6	315,0	261,4	295,2	442,7	277,0
2.3. Blokirani devizni depoziti	164,4	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	1.160,4	1.471,4	1.465,4	1.671,2	1.630,8	1.335,1	1.347,2	1.486,7	1.459,3
3.1. Krediti MMF-a	1.158,5	1.468,4	1.461,3	1.501,7	1.290,3	1.323,5	1.179,7	1.139,1	1.021,6
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	1,8	3,0	4,1	6,8	9,5	11,6	12,1	11,5	11,5
3.3. Obveze prema inozemnim bankama	–	–	–	162,7	331,0	0,0	155,4	336,0	426,2 ^a
4. Depoziti središnje države	557,6	1.032,7	434,8	397,2	1.157,4	2.341,2	2.672,2	1.852,9	2.089,6
4.1. Depozitni novac	424,6	805,7	390,2	394,2	1.008,5	1.339,8	1.711,9	1.757,8	1.728,3
Depozitni novac Republike Hrvatske	342,0	625,7	291,0	388,0	980,8	1.262,2	1.539,3	1.715,8	1.701,1
Depozitni novac republičkih fondova	82,6	180,1	99,3	6,2	27,7	77,6	172,6	42,1	27,2
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	147,6	–	0,0	–	768,2	740,9	–	361,2
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	133,0	79,4	44,6	2,9	148,8	233,3	219,4	95,0	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	665,7	722,0	2.242,9	2.887,2	4.207,3	4.517,9	4.267,8	6.531,1	5.277,1
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	665,7	722,0	830,7	1.252,5	2.394,6	2.580,8	3.157,8	3.453,2	1.705,4
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	–	–	1.412,2	1.634,7	1.812,7	1.937,1	1.110,0	3.077,9	3.571,7
6. Kapitalski računi	1.900,1	2.361,8	2.898,2	4.535,5	5.216,6	5.914,6	6.143,4	6.452,3	6.265,4
7. Ostalo (neto)	–44,7	28,5	–135,8	–242,4	–368,1	–442,6	–450,8	–478,9	–461,9
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	13.252,6	16.063,5	18.647,3	24.575,3	29.366,8	30.950,0	33.339,3	36.633,6	37.345,6

^a Obveze prema inozemnim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, specijalna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u blagajni, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod inozemnih banaka, plasmana u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunska krediti državnom proračunu bili su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na temelju posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i inozemnim bankama. Devizni krediti državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji. Prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. Krediti za refinanciranje uključuju kredite odobravane u okviru opće i namjenskih kvota do kraja 1993. godine te avanse poslovnim bankama za obavljanje mjenjačkih poslova. Krediti za refinanciranje odobravani u okviru opće i namjenskih kvota u cijelosti su naplaćeni do kraja travnja 1994. godine, a formalno su ukinuti u srpnju 1994. godine. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani u ranijim godinama (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održava-

nju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i štedionice na određene devizne depozite izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na račune HNB-a. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i inozemnim bankama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajna banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija. Od svibnja 1999. uključena su i sredstva na računima banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	X.	
AKTIVA										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	4.409,6	5.045,6	5.908,1	8.987,9	10.588,9	10.625,5	11.796,5	12.985,7	15.274,4	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	4.409,6	5.045,6	4.239,7	4.352,6	5.098,4	4.949,5	5.285,6	6.266,3	8.910,4	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	–	–	1.668,4	4.635,3	5.490,5	5.676,1	6.510,8	6.719,4	6.364,0	
2. Inozemna aktiva	12.549,6	16.185,8	12.763,1	12.400,1	19.710,4	20.416,7	18.258,3	20.644,3	21.513,4	
3. Potraživanja od središnje države	16.693,4	15.238,8	14.864,2	16.264,4	19.076,0	19.676,4	19.313,7	20.305,3	19.529,7	
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	8.291,1	6.714,4	5.802,3	5.419,9	4.484,4	4.036,4	3.847,7	3.472,7	3.440,2	
3.2. Velike obveznice	2.438,5	2.291,9	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.712,4	1.696,6	1.683,8	1.685,6	
3.3. Ostala potraživanja	5.963,8	6.232,5	6.958,8	9.522,8	13.115,8	13.927,6	13.769,4	15.148,8	14.403,9	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	33.689,9	48.592,2	59.596,7	55.399,7	60.363,9	64.209,8	66.958,5	70.899,8	72.307,2	
4.1. Potraživanja od lokalne države	145,4	308,8	654,0	905,6	1.174,9	1.186,8	1.163,9	1.224,7	1.227,7	
4.2. Potraživanja od poduzeća	26.929,3	35.487,2	41.225,5	35.244,3	35.890,7	37.892,8	38.972,6	40.622,5	41.578,0	
4.3. Potraživanja od stanovništva	6.615,2	12.796,2	17.717,2	19.249,8	23.298,3	25.130,1	26.822,0	29.052,5	29.501,5	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	0,4	45,4	48,2	77,2	97,1	71,5	62,3	
6. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	140,2	246,8	193,9	154,0	161,7	161,6	248,3	206,7	237,9	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	67.482,7	85.309,3	93.326,4	93.251,5	109.949,1	115.167,2	116.672,4	125.113,3	128.924,8	
PASIVA										
1. Depozitni novac	7.007,5	8.423,8	7.808,9	7.891,5	11.386,0	10.968,6	11.774,9	12.791,8	12.864,6	
2. Štedni i oročeni depoziti	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	8.951,0	8.920,3	8.879,1	9.444,9	
3. Devizni depoziti	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	50.706,4	51.210,3	58.662,4	60.063,6	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	128,1	133,6	154,1	436,8	478,2	451,9	494,2	517,7	529,0	
5. Inozemna pasiva	12.467,4	13.807,1	16.176,8	17.209,1	17.809,7	18.616,0	19.393,6	21.078,8	21.134,1	
6. Depoziti središnje države	1.720,9	6.874,7	7.298,3	5.828,6	6.730,5	6.241,8	5.524,8	5.557,9	5.808,7	
7. Krediti primljeni od središnje banke	267,8	33,7	1.049,2	1.138,7	328,8	22,6	225,6	16,7	53,1	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	8.223,6	5.852,3	4.196,0	3.434,2	2.549,6	2.318,8	2.199,7	1.959,8	1.776,8	
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	976,7	
9. Kapitalni računi	15.440,8	17.027,0	19.785,6	21.975,4	24.953,1	25.329,2	24.667,2	25.448,2	25.601,4	
10. Ostalo (neto)	-2.977,4	-3.719,9	-6.797,2	-7.026,4	-8.839,4	-8.439,2	-7.738,2	-9.799,1	-8.351,3	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	67.482,7	85.309,3	93.326,4	93.251,5	109.949,1	115.167,2	116.672,4	125.113,3	128.924,8	

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "4.2. Potraživanja od poduzeća". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku pasive "6. Depoziti središnje države".

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajni, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće obli-

ke kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani dužnički i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaćaju sljedeće oblike deviznih i kunskih ob-

veza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani dužnički i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze poslovnih banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 5.701,4 mil. kuna. Pritom su najveći udio u aktivi imale sljedeće stavke: potraživanja od poduzeća 4.378,7 mil. kuna i potraživanja od stanovništva 701,4 mil. kuna. U pasivi najveće se smanjenje odnosilo na sljedeće stavke: devizni depoziti 3.443,7 mil. kuna; inozemna pasiva 1.024,6 mil. kuna i kapitalski računi 854,6 mil. kuna. Od srpnja 1999. godine cjelokupni se iznos posebnih pričuva za identificirane gubitke iskazuje u stavci Kapitalski računi. Podaci za lipanj 1999. godine bit će uspoređivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Kapitalski računi povećaju za 3.513,5 mil. kuna. Ostale stavke korigirane su za male iznose.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna aktiva	12.525,5	16.167,9	12.743,4	12.352,8	19.619,2	20.362,4	18.198,1	20.595,2	21.466,9
1.1. Potraživanja od inozemnih banaka	11.397,8	15.425,6	11.980,5	11.598,5	19.154,9	19.721,6	16.959,6	19.643,7	20.516,9
Efektivni strani novac	663,6	850,4	586,9	886,7	1.002,8	771,9	1.008,7	1.137,2	1.324,1
Tekući računi	5.915,6	6.938,5	6.228,6	1.498,5	995,0	985,0	1.177,6	1.165,7	1.377,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4.482,7	7.010,9	4.637,1	8.509,4	16.286,7	16.778,9	14.003,2	16.561,5	17.001,7
Vrijednosni papiri	72,7	88,6	51,1	–	454,9	760,1	490,0	467,9	501,3
Kreditni	179,7	408,7	343,4	569,8	370,9	380,4	240,8	270,9	272,7
Dionice inozemnih banaka	83,6	128,4	133,5	134,1	44,6	45,3	39,4	40,6	40,1
1.2. Potraživanja od stranaca	1.127,7	742,4	762,9	754,3	464,3	640,7	1.238,4	951,5	950,0
Potraživanja od stranih država	–	–	–	399,9	137,8	244,6	603,0	528,4	522,5
Potraživanja od stranih osoba	846,2	580,4	583,9	350,4	322,4	392,0	633,8	421,4	425,8
Vrijednosni papiri	492,5	17,7	3,7	4,5	–	–	251,3	–	–
Kreditni	353,7	562,7	580,2	345,9	322,4	392,0	382,5	421,4	425,8
Dionice stranih osoba	281,4	162,0	179,0	4,0	4,1	4,2	1,6	1,7	1,7
2. Kunska inozemna aktiva	24,2	17,9	19,7	47,3	91,2	54,3	60,3	49,2	46,5
2.1. Potraživanja od inozemnih banaka	5,7	3,6	3,1	16,6	66,1	40,8	46,7	35,8	33,3
2.2. Potraživanja od stranaca	18,5	14,3	16,6	30,6	25,1	13,5	13,6	13,3	13,2
U tome: Kreditni	18,5	14,3	16,6	29,6	23,3	11,6	11,7	12,4	12,2
Ukupno (1+2)	12.549,6	16.185,8	12.763,1	12.400,1	19.710,4	20.416,7	18.258,3	20.644,3	21.513,4

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od inozemnih ba-

naka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna aktiva tih banaka iznosila je 402,3 mil. kuna. Do lipnja 1999. godine u stavku Tekući računi uključen je i dio depozita s osnove devizne štednje stanovništva.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	8.291,1	6.714,4	5.802,3	5.419,9	4.484,4	4.036,4	3.847,7	3.472,7	3.440,2
2. Velike obveznice	2.438,5	2.291,9	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.712,4	1.696,6	1.683,8	1.685,6
3. Ostala potraživanja	5.963,8	6.232,5	6.958,8	9.522,8	13.115,8	13.927,6	13.769,4	15.148,8	14.403,9
3.1. Kunska potraživanja	4.121,2	4.261,8	5.066,1	8.564,0	11.432,5	12.335,9	12.348,6	12.674,6	12.249,5
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	4.100,2	4.191,8	4.614,1	7.831,3	9.812,6	10.679,2	10.833,0	10.947,6	10.584,3
Vrijednosni papiri	4.071,6	4.171,7	4.426,9	6.897,3	8.587,8	9.795,6	10.035,9	10.144,4	9.736,2
Krediti	28,6	20,1	187,2	934,0	1.224,9	883,6	797,1	803,1	848,0
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	21,0	70,0	452,0	732,7	1.619,9	1.656,7	1.515,7	1.727,0	1.665,2
Vrijednosni papiri	21,0	–	–	–	647,8	622,1	591,5	669,8	662,5
Krediti	0,0	70,0	452,0	732,7	972,1	1.034,6	924,2	1.057,3	1.002,7
3.2. Devizna potraživanja	1.842,6	1.970,7	1.892,7	958,8	1.683,3	1.591,7	1.420,8	2.474,2	2.154,4
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.828,5	1.966,7	1.879,5	921,4	1.492,7	1.317,4	1.162,0	1.551,5	1.259,3
Obveznice	1.396,9	1.172,5	1.182,2	518,1	869,2	666,8	538,7	878,6	918,9
Krediti	431,7	794,2	697,3	403,3	623,5	650,6	623,4	672,8	340,4
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	14,1	4,0	13,2	37,4	190,6	274,3	258,8	922,7	895,1
Vrijednosni papiri	11,8	2,8	0,2	27,6	35,0	78,7	76,9	77,5	77,0
Krediti	2,3	1,3	13,0	9,8	155,5	195,6	181,9	845,3	818,1
Ukupno (1+2+3)	16.693,4	15.238,8	14.864,2	16.264,4	19.076,0	19.676,4	19.313,7	20.305,3	19.529,7

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izdava-

nju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od središnje države iznosila su 17,8 mil. kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	25.602,5	40.149,5	50.509,7	48.336,4	53.739,5	57.600,1	60.484,1	64.138,2	65.203,4
1.1. Instrumenti tržišta novca	42,1	81,5	101,8	365,7	231,9	237,8	402,4	491,3	450,3
1.2. Obveznice	2,1	1,7	0,7	0,0	1,0	1,0	2,3	8,3	7,6
1.3. Krediti	21.759,1	35.971,2	45.956,0	44.505,1	49.566,8	53.820,2	56.561,0	60.170,1	61.168,7
1.4. Dionice	3.799,2	4.095,2	4.451,3	3.465,5	3.939,8	3.541,1	3.518,4	3.468,4	3.576,8
2. Devizna potraživanja	8.087,4	8.442,7	9.087,0	7.063,3	6.624,3	6.609,7	6.474,4	6.761,6	7.103,7
2.1. Vrijednosni papiri	2,9	0,6	0,6	74,9	112,4	32,6	63,1	61,6	133,5
2.2. Krediti	8.084,5	8.442,1	9.086,3	6.988,5	6.512,0	6.577,0	6.411,2	6.700,1	6.970,2
Ukupno (1+2)	33.689,9	48.592,2	59.596,7	55.399,7	60.363,9	64.209,8	66.958,5	70.899,8	72.307,2

^a Devizni krediti jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime a za račun krajnjega korisnika kredita. U svibnju 1999.

godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od ostalih domaćih sektora iznosila su 5.088,0 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se u sklopu kunskih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 2.904,3 mil. kuna, a stavka Dionice umanjuje za iznos od 520,3 mil. kuna te ako se u sklopu deviznih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 1.129,4 mil. kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	X.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	11,5	74,6	633,2	1.666,6	2.196,9	1.918,2	1.721,3	1.860,4	1.850,7
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	11,5	4,6	181,9	934,0	1.224,9	883,6	797,1	803,1	848,0
1.2. Krediti republičkim fondovima	0,0	70,0	451,3	732,7	972,1	1.034,6	924,2	1.057,3	1.002,7
2. Krediti lokalnoj državi	125,1	293,2	623,5	785,7	996,8	1.006,9	981,0	1.015,3	1.012,0
3. Krediti poduzećima	15.029,5	22.925,8	27.660,0	24.533,4	25.328,0	27.735,6	28.810,2	30.154,7	30.708,1
4. Krediti stanovništvu	6.604,5	12.752,2	17.672,5	19.186,1	23.242,1	25.077,7	26.769,9	29.000,1	29.448,7
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	0,4	31,3	33,5	32,0	32,8	38,5	37,4
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	89,0	166,6	114,2	138,6	105,5	138,7	220,3	165,1	196,1
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	21.859,7	36.212,4	46.703,7	46.341,6	51.902,8	55.909,1	58.535,3	62.234,1	63.252,9
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	190,2	679,9	637,4	413,1	779,1	846,2	805,3	1.518,1	1.158,5
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	187,9	678,6	624,5	403,3	623,5	650,6	623,4	672,8	340,4
1.2. Krediti republičkim fondovima	2,3	1,3	13,0	9,8	155,5	195,6	181,9	845,3	818,1
2. Krediti lokalnoj državi	18,9	13,1	30,5	118,7	171,6	172,9	164,5	190,2	186,8
3. Krediti poduzećima	8.054,3	8.382,3	9.009,8	6.806,1	6.284,0	6.351,6	6.194,6	6.457,4	6.730,7
4. Krediti stanovništvu	11,3	46,8	46,0	63,7	56,3	52,5	52,1	52,4	52,8
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	–	–	–	1,7	–	–	–	–	–
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	8.274,7	9.122,0	9.723,8	7.403,2	7.291,0	7.423,2	7.216,6	8.218,1	8.128,7
UKUPNO (A+B)	30.134,4	45.334,4	56.427,5	53.744,9	59.193,9	63.332,3	65.751,9	70.452,2	71.381,7

^a Devizni krediti javnim poduzećima jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. krediti tih banaka iznosili su 4.463,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se ukupni kuskni krediti povećaju za iznos od 2.972,6 mil. kuna, a ukupni devizni krediti za iznos od 840,9 mil. kuna.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Lokalna država	683,8	484,2	514,3	314,7	573,6	590,0	547,1	856,1	922,0
2. Poduzeća	4.489,2	5.692,8	4.794,2	4.695,6	7.087,1	6.407,6	6.652,2	7.245,0	7.320,9
3. Stanovništvo	1.661,3	2.235,7	2.492,2	2.686,5	3.499,7	3.741,8	4.171,2	4.358,8	4.287,9
4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	6,9	11,6	11,1	12,1	14,0	26,5
5. Ostale financijske institucije	208,2	203,8	190,0	190,0	221,7	223,0	397,0	322,8	311,5
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	–35,0	–192,6	–181,8	–2,2	–7,6	–4,8	–4,7	–5,0	–4,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7.007,5	8.423,8	7.808,9	7.891,5	11.386,0	10.968,6	11.774,9	12.791,8	12.864,6

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija umanjena za novčana sredstva u plat-

nom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depozitni novac kod tih banaka iznosio je 259,3 mil. kuna.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	719,3	1.115,7	1.117,5	1.371,4	1.676,1	1.642,6	1.729,1	1.825,0	1.776,3
1.1. Lokalna država	–	–	–	91,7	137,6	94,0	100,3	123,6	122,0
1.2. Poduzeća	–	–	–	92,1	142,4	115,4	109,0	80,8	61,1
1.3. Stanovništvo	719,3	1.115,7	1.117,5	1.167,3	1.348,3	1.413,3	1.495,8	1.592,0	1.580,6
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	2,6	0,6	0,6	7,8	6,2	0,0
1.5. Ostale financijske institucije	–	–	–	17,8	47,2	19,3	16,1	22,4	12,7
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.667,3	4.483,2	4.566,3	4.026,2	5.975,0	7.308,4	7.191,3	7.054,0	7.668,5
2.1. Lokalna država	89,7	102,6	185,3	176,1	230,7	286,3	306,2	339,9	350,4
2.2. Poduzeća	1.054,7	1.785,0	1.569,2	1.417,0	2.871,4	3.800,9	3.407,4	3.101,1	3.425,4
2.3. Stanovništvo	1.124,3	1.962,1	1.998,7	1.531,7	1.789,8	2.085,6	2.225,2	2.238,4	2.335,9
2.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	33,5	20,8	27,0	33,9	40,9	21,9
2.5. Ostale financijske institucije	398,6	633,6	813,1	867,8	1.062,2	1.108,6	1.218,6	1.333,8	1.534,9
Ukupno (1+2)	3.386,6	5.598,9	5.683,8	5.397,5	7.651,1	8.951,0	8.920,3	8.879,1	9.444,9

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko

banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. štedni i oročeni depoziti kod tih banaka iznosili su 323,7 mil. kuna. U srpnju 1999. godine određeni su depoziti sektora lokalna država, poduzeća, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije preklasificirani iz štednih u oročene depozite.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	9.242,8	10.750,3	12.140,3	12.228,1	14.566,3	14.895,1	15.265,7	17.542,7	17.853,1
1.1. Lokalna država	10,5	111,7	19,5	29,5	16,8	15,8	19,3	22,6	15,9
1.2. Poduzeća	1.762,8	1.969,4	2.091,9	1.842,6	2.408,0	2.450,7	2.777,0	3.131,0	3.227,4
1.3. Stanovništvo	7.419,9	8.616,2	9.976,4	10.256,6	12.041,5	12.319,5	12.261,4	14.237,3	14.476,4
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	6,4	10,3	11,1	13,1	22,6	22,4
1.5. Ostale financijske institucije	49,5	52,9	52,5	93,0	89,8	98,1	194,9	129,2	110,9
2. Oročeni depoziti	12.574,7	20.527,8	25.830,6	24.737,9	32.335,3	35.811,3	35.944,6	41.119,7	42.210,5
2.1. Lokalna država	–	–	–	15,5	8,2	4,7	3,0	1,4	1,4
2.2. Poduzeća	1.160,1	1.457,2	1.579,4	1.442,3	2.753,1	2.936,9	3.053,8	4.710,8	4.963,2
2.3. Stanovništvo	11.209,1	18.849,8	23.994,7	22.957,7	29.097,2	32.266,8	32.321,6	35.660,5	36.498,7
2.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	2,5	4,2	9,3	4,3	5,8	5,1
2.5. Ostale financijske institucije	205,5	220,8	256,5	320,0	472,7	593,6	561,9	741,3	742,1
Ukupno (1+2)	21.817,5	31.278,1	37.970,9	36.966,0	46.901,6	50.706,4	51.210,3	58.662,4	60.063,6

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni de-

poziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. devizni depoziti kod tih banaka iznosili su 3.443,7 mil. kuna.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	0,9	7,0	4,5	1,4	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	55,6	19,1	24,1	348,1	353,5	310,8	281,4	279,9	273,4
3. Priljubljeni krediti	71,6	107,5	125,6	51,2	124,7	141,1	212,8	237,8	255,6
3.1. Lokalna država	7,3	0,0	0,0	–	–	–	–	–	–
3.2. Poduzeća	8,3	29,9	22,5	13,7	15,2	47,2	45,0	82,4	132,0
3.3. Ostale bankarske institucije	–	–	54,2	15,7	1,3	2,4	4,5	8,5	6,3
3.4. Ostale financijske institucije	55,9	77,6	48,9	21,8	108,2	91,5	163,3	146,9	117,3
Ukupno (1+2+3)	128,1	133,6	154,1	436,8	478,2	451,9	494,2	517,7	529,0

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i izdanih ostalih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te ostalih dužničkih i

hibridnih instrumenata, osim onih upisanih od strane inozemnih investitora.

Priljubljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. obveznice i instrumenti tržišta novca tih banaka iznosili su 9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine izdani dužnički i hibridni instrumenti reklasificirani su iz stavke Oročeni depoziti u stavku Obveznice (neto) u iznosu od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna pasiva	12.380,7	13.540,1	15.878,2	17.066,0	17.669,8	18.465,1	19.159,0	20.904,1	20.893,9
1.1. Obveze prema stranim bankama	9.365,4	8.979,3	10.557,0	11.525,4	11.957,6	13.643,2	14.474,3	15.947,1	15.955,0
Tekući računi	206,3	300,9	242,3	157,1	176,3	121,0	124,1	132,2	112,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	979,6	2.365,5	411,5	1.267,0	345,9	981,1	1.335,9	848,6	772,9
Kredit	8.179,4	6.313,0	9.903,2	10.101,2	11.435,4	12.541,1	13.014,4	14.966,3	15.070,0
1.2. Obveze prema strancima	3.015,3	4.560,8	5.321,2	5.540,7	5.712,2	4.821,9	4.684,8	4.957,0	4.938,9
Štedni i oročeni depoziti	1.496,8	2.056,8	2.892,6	2.545,9	2.868,1	3.195,2	3.131,7	3.416,1	3.414,0
Depoziti po viđenju	667,6	608,4	620,5	754,0	745,5	821,6	759,5	813,5	820,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	829,2	1.448,4	2.272,1	1.791,9	2.122,6	2.373,6	2.372,2	2.602,6	2.593,3
Kredit	1.518,5	2.504,0	2.428,6	2.994,8	2.844,1	1.626,7	1.553,1	1.540,9	1.524,9
2. Kunska inozemna pasiva	86,7	266,9	298,6	143,1	140,0	150,9	234,5	174,7	240,2
2.1. Obveze prema stranim bankama	30,9	187,1	156,3	65,0	37,0	41,2	116,0	67,9	144,8
Depozitni novac	27,0	52,3	70,5	52,6	14,4	13,1	37,5	44,0	125,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	3,9	128,4	85,8	11,7	22,0	23,6	71,9	20,0	12,7
Kredit	–	6,4	–	0,7	0,7	4,6	6,6	3,9	7,1
2.2. Obveze prema strancima	55,8	79,9	142,3	78,1	103,0	109,6	118,5	106,8	95,4
Depozitni novac	22,1	42,0	41,0	42,1	50,8	57,1	70,8	59,8	49,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	29,4	33,1	96,1	35,9	52,2	52,5	47,7	47,0	46,0
Kredit	4,3	4,8	5,2	0,1	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	12.467,4	13.807,1	16.176,8	17.209,1	17.809,7	18.616,0	19.393,6	21.078,8	21.134,1

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su

prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). U stavci Devizna inozemna pasiva, stavke Krediti obuhvaćaju i izdane dužničke i hibridne instrumente upisane od strane inozemnih investitora.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna pasiva tih banaka iznosila je 1.024,6 mil. kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Kunski depoziti	1.585,3	2.386,3	3.033,3	3.269,6	3.073,3	3.049,6	2.941,0	3.180,3	3.490,0
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	131,2	82,1	130,1	330,9	430,0	469,8	366,0	286,6	290,7
Depozitni novac	23,3	31,7	4,5	74,7	116,7	87,2	21,7	22,6	28,7
Štedni depoziti	–	–	–	15,9	26,1	43,4	35,1	41,8	41,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	77,4	21,7	100,4	202,3	259,5	311,4	281,2	194,2	192,1
Krediti	30,5	28,7	25,2	38,1	27,7	27,9	28,0	28,0	28,1
1.2. Depoziti republičkih fondova	1.454,1	2.304,2	2.903,2	2.938,8	2.643,3	2.579,8	2.574,9	2.893,7	3.199,3
Depozitni novac	102,8	85,7	83,0	40,6	116,9	26,3	144,6	268,5	345,3
Štedni depoziti	–	–	–	4,5	15,2	6,5	6,8	5,0	6,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	38,0	19,4	33,9	57,2	32,6	78,6	96,0	126,1	221,3
Krediti	1.313,3	2.199,1	2.786,4	2.836,5	2.478,6	2.468,5	2.327,6	2.494,2	2.625,9
2. Devizni depoziti	135,7	4.488,4	4.265,0	2.559,0	3.657,1	3.192,2	2.583,9	2.377,5	2.318,8
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	54,2	4.483,7	4.249,5	2.497,6	3.622,6	3.171,8	2.538,7	2.331,6	2.267,1
Štedni depoziti	48,8	160,1	83,2	59,1	1.256,1	460,4	381,2	404,9	347,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5,3	0,1	0,1	10,5	27,0	591,8	56,4	60,2	59,6
Refinancirani krediti	–	4.323,5	4.166,2	2.428,0	2.339,4	2.119,6	2.101,2	1.866,4	1.859,9
2.2. Depoziti republičkih fondova	81,5	4,7	15,5	61,4	34,6	20,4	45,2	45,9	51,6
Štedni depoziti	58,2	4,7	8,0	55,2	25,0	14,4	38,1	39,9	34,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	23,4	–	7,5	6,1	9,5	6,0	7,1	6,0	17,4
Ukupno (1+2)	1.720,9	6.874,7	7.298,3	5.828,6	6.730,5	6.241,8	5.524,8	5.557,9	5.808,7

^a Refinancirani krediti su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, kunske oročene depozite i kunske depozite s

otkaznim rokom te kunske kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju, štedne depozite, te oročene devizne depozite i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depoziti središnje države kod tih banaka iznosili su 193,5 mil. kuna.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
1. Ograničeni depoziti	891,8	1.199,4	700,6	691,4	854,4	853,3	828,8	944,4	800,1
1.1. Kunski depoziti	251,0	260,9	202,5	81,8	131,6	100,1	105,2	86,3	121,6
1.2. Devizni depoziti	640,8	938,5	498,0	609,7	722,8	753,2	723,6	858,1	678,4
2. Blokirani devizni depoziti	7.331,8	4.652,9	3.495,5	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	976,7
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	66,8	69,9	74,0	–	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti poduzeća	94,5	9,1	2,4	–	–	–	–	–	–
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	7.170,6	4.573,8	3.419,1	2.742,7	1.695,1	1.465,5	1.371,0	1.015,4	976,7
Ukupno (1+2)	8.223,6	5.852,3	4.196,0	3.434,2	2.549,6	2.318,8	2.199,7	1.959,8	1.776,8

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

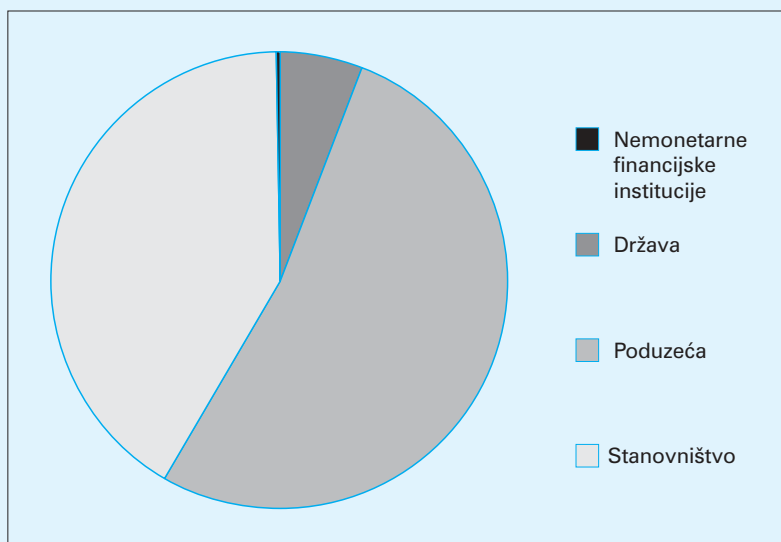
Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. ograničeni i blokirani depoziti kod tih banaka iznosili su 39,9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine revidirani su podaci o blokiranom depozitima Republike Hrvatske i poduzeća.

Slika D1.

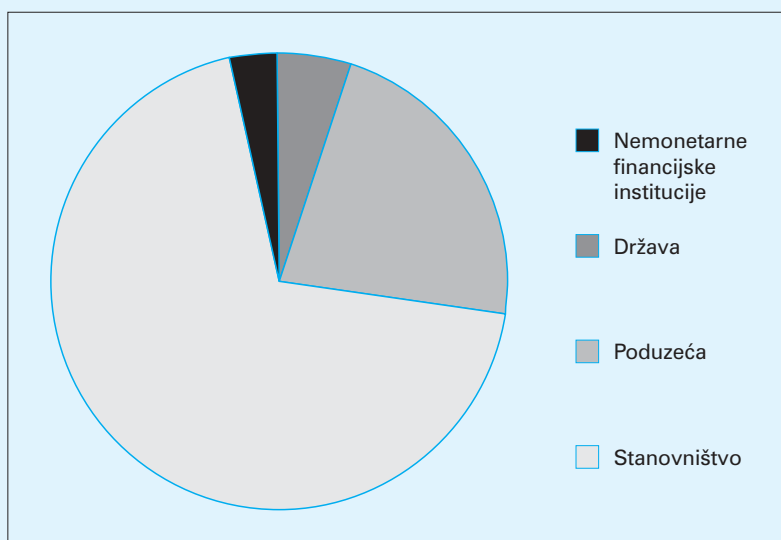
**DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

listopad 2001. godine

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

listopad 2001. godine

Napomena:

Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.				2001.			
	XII	XII.	III.	VI.	IX.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA										
1. Pričuve kod središnje banke	2,4	8,6	3,4	11,8	2,0	7,6	4,7	10,1	4,8	4,6
2. Potraživanja od središnje države	49,7	81,4	136,0	204,0	330,0	497,6	621,1	706,0	889,4	927,7
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	–	5,3	1,3	–	–	1,1	3,0	5,5	8,3	9,3
U tome: Potraživanja od stanovništva	–	–	–	–	–	0,6	3,0	5,5	8,3	9,3
4. Potraživanja od banaka	54,2	57,0	46,0	46,8	20,2	7,6	10,4	14,5	26,4	26,5
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	0,2	0,2
Ukupno (1+2+3+4+5)	106,3	152,3	186,7	262,6	352,2	513,8	639,2	736,1	929,1	968,3
PASIVA										
1. Oročeni depoziti	8,7	87,6	129,3	189,0	263,7	437,8	539,9	624,2	822,3	863,5
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	0,4	–	–	–	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
3. Kapitalski računi	108,3	117,4	130,5	124,2	118,5	112,5	113,6	125,5	121,2	118,9
4. Ostalo (neto)	–11,0	–52,7	–73,1	–50,6	–40,0	–46,5	–24,2	–23,6	–24,4	–24,1
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	152,3	186,7	262,6	352,2	513,8	639,2	736,1	929,1	968,3

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih stambenih štedionica. Sva potraživanja i obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su kunska novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju u prvom redu kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapital-ske pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1992.	prosinac	1.889,39	2.840,09	–	6.881,51	–	4.191,93	6.881,51	4.191,93
1993.	prosinac	34,49	46,78	–	289,60	–	101,22	289,60	166,17
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	lipanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	srpanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	kolovoz	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	rujan	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	listopad	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	studeni	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
2001.	siječanj	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	veljača	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
	ožujak	5,90	9,50 ^b	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	travanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	svibanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	lipanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	srpanj	5,90	9,50	18,00	–	10,50	–	18,00	18,00
	kolovoz	5,90	9,50	–	–	10,50	–	18,00	18,00
	rujan	5,90	10,50 ^c	–	–	11,50	–	18,00	18,00
	listopad	5,90	10,50	–	–	11,50	–	18,00	18,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 14. ožujka 2001.; ^c Od 15. rujna 2001.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u koloni 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa

HNB-a založenih za tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje unutar jednoga dana.

Podaci iskazani u koloni 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u koloni 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u koloni 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u koloni 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila 21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u koloni 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja			
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dan	Od 105 dana	Od 63 dana	Od 91 dan	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1992.	prosinac	367,60	556,66	1.057,67	1.889,39	–	–	–	–	–	–
1993.	prosinac	0,00	–	67,84	63,08	97,38	–	–	–	–	–
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	4,83	3,56	–	–
2000.	lipanj	5,90	–	–	7,96	8,97	10,00	5,54	5,26	6,73	7,00
	srpanj	5,90	–	–	7,84	8,84	9,74	5,09	5,94	6,01	–
	kolovoz	5,90	–	–	6,85	7,81	9,12	6,00	5,05	–	–
	rujan	5,90	–	–	6,78	7,80	9,02	4,90	5,14	–	–
	listopad	5,90	–	–	6,70	7,37	7,79	5,93	6,19	–	–
	studen	4,50 ^b	–	–	6,65	7,00	7,70	6,22	5,15	–	–
	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	5,51	4,83	–	–
2001.	siječanj	4,50	–	–	6,64	6,99	7,70	4,96	5,22	–	–
	veljača	4,50	–	–	6,63	6,90	–	4,95	5,18	–	–
	ožujak	3,70 ^c	–	–	6,61	6,80	7,00	4,68	4,77	–	–
	travanj	3,70	–	–	6,36	6,73	6,95	4,52	4,38	–	–
	svibanj	3,70	–	–	6,34	6,72	6,93	4,26	4,26	–	–
	lipanj	3,70	–	–	5,48	5,87	6,30	3,98	4,17	–	–
	srpanj	3,50 ^d	–	–	–	–	–	3,98	4,27	–	–
	kolovoz	3,50	–	–	4,06	4,80	5,34	3,91	4,12	–	–
	rujan	2,00 ^e	–	–	5,00	5,50	6,00	3,47	4,08	–	–
	listopad	2,00	–	–	4,99	5,92	6,16	3,05	3,09	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 8. studenog 2000.; ^c Od 14. ožujka 2001.; ^d Od 9. srpnja 2001.; ^e Od 15. rujna 2001.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po videnju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunava i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine

kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 91 dan (kolona 7), odnosno 182 dana (kolona 8).

Od travnja 1998. godine u kolonama 9, 10 i 11 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u nemačkim markama i američkim dolarima) s rokom dospelja od 63, 91, 182 i 365 dana. Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Obračunata obvezna pričuva	Vagana prosječna stopa OP-a	Izdvojena obvezna pričuva	Prosječna stopa izdvajanja OP-a	Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Ukupno imobilizirana sredstva	Prosječna stopa ukupnih obveza	Prosječna stopa remuneracije	Korištenje imobiliziranih sredstava
1	2	3	4	5	6=[5/3]*100	7	8=3+7	9	10	11
1993.	prosinac	894,9	25,32	804,0	89,84	19,8	914,7	25,88	1,97	143,6
1994.	prosinac	1.826,0	26,20	1.779,2	97,44	188,3	2.014,3	28,90	5,63	3,5
1995.	prosinac	2.431,8	30,90	2.215,9	91,12	826,5	3.258,4	41,40	7,93	45,9
1996.	prosinac	3.652,9	35,91	3.312,0	90,67	–	3.652,9	35,91	4,99 [†]	0,1
1997.	prosinac	4.348,8	32,02	3.914,2	90,01	–	4.348,8	32,02	4,05 [†]	0,5
1998.	prosinac	3.967,2	29,57	3.469,8	87,46	57,4	4.024,7	30,00	5,28	9,6
1999.	prosinac	4.210,1	30,50	3.695,1	87,77	37,3	4.247,4	30,77	5,62	0,9
2000.	lipanj	3.997,9	28,50	3.513,1	87,87	31,2	4.029,1	28,72	5,66	1,4
	srpanj	4.292,8	28,50	3.764,6	87,70	29,5	4.322,3	28,70	5,69	1,4
	kolovoz	4.782,5	28,50	4.188,4	87,58	25,2	4.807,7	28,65	5,59	1,4
	rujan	5.210,1	28,50	4.559,4	87,51	24,3	5.234,4	28,63	5,67	1,4
	listopad	5.407,9	28,50	4.737,6	87,61	21,9	5.429,8	28,62	5,56	1,3
	studen	5.151,2	26,97	4.622,3	89,73	21,7	5.172,9	27,08	4,44	1,3
	prosinac	4.646,8	24,17	4.191,6	90,21	5,0	4.651,8	24,20	4,05	1,1
2001.	siječanj	4.561,9	23,50	4.030,3	88,35	0,0	4.562,0	23,50	3,98	1,1
	veljača	4.666,4	23,50	3.928,1	84,18	0,2	4.666,6	23,50	3,79	0,4
	ožujak	4.688,1	23,50	3.503,8	74,74	0,7	4.688,8	23,50	3,82	0,2
	travanj	4.825,4	23,50	3.469,0	71,89	0,7	4.826,1	23,50	3,59	0,1
	svibanj	5.030,1	23,50	3.525,8	70,09	0,7	5.030,8	23,50	3,61	–
	lipanj	5.108,8	23,50	3.542,8	69,35	0,7	5.109,5	23,50	3,59	–
	srpanj	4.904,7	22,38	3.467,4	70,69	–	4.904,7	22,38	3,51 [†]	–
	kolovoz	4.944,5	22,00	3.486,5	70,51	–	4.944,5	22,00	3,32	–
	rujan	6.268,1	26,84	4.400,5	70,20	–	6.268,1	26,84	2,56	7,7
	listopad	8.137,3	34,94	5.779,4	71,02	–	8.137,3	34,94	1,94	3,9

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Obračunata obvezna pričuva (kolona 3) je propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni. Taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve od siječnja 1995. godine, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanjem minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke).

U koloni 4 iskazana je vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve (kolona 3) u osnovici za obračun obvezne pričuve. Od rujna 2001. godine kolona 3 obuhvaća i devizni dio obvezne pričuve koji se izdvaja/održava u kunama.

U koloni 5 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne

banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U koloni 6 iskazan je postotni udio izdvojene obvezne pričuve u ukupno obračunatoj obveznoj pričuvi.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), te obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

U koloni 8 iskazuju se ukupno imobilizirana sredstva, kao zbroj ukupno obračunate obvezne pričuve i ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke, a u koloni 9 iskazuje se postotni udjel ukupno imobiliziranih sredstava u osnovici za obračun obvezne pričuve.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava.

U koloni 11 iskazuje se ukupno korištenje imobiliziranih sredstava, koje obuhvaća korištenje izdvojenih sredstava obvezne pričuve (dopušteno i nedopušteno), neizdvojenu obveznu pričuvu, neodržavanje propisane minimalne likvidnosti, odnosno (od siječnja 1995. godine) neodržavanje minimalnoga prosječnog stanja na računima za namirenje i u blagajni (utvrđenog prema obračunu obvezne pričuve), neupisani iznos obveznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke, neizdvojenu posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), te neizdvojenu obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva	Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti
1	2	3	4	5	6	6
1993.	prosinac	-18,5	-0,52	188,0	1,9	-
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	-
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	-
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	-
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	-
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.348,7	1.507,6
2000.	lipanj	289,7	2,06	436,2	1.944,9	1.842,1
	srpanj	413,9	2,75	303,6	2.392,3	1.601,3
	kolovoz	215,1	1,28	281,7	2.445,2	1.849,2
	rujan	250,1	1,37	231,0	2.318,4	1.954,8
	listopad	334,2	1,76	182,6	2.378,8	1.705,8
	studenj	310,3	1,62	165,0	2.531,6	1.710,9
	prosinac	638,8	3,32	80,1	2.496,0	1.692,7
2001.	siječanj	580,2	2,99	12,1	2.649,2	1.813,6
	veljača	565,6	2,85	39,8	2.309,1	1.774,3
	ožujak	642,8	3,22	8,9	2.197,9	1.917,1
	travanj	436,8	2,13	20,3	2.492,0	1.815,5
	svibanj	728,5	3,40	3,9	2.245,1	1.433,1
	lipanj	530,8	2,44	16,2	2.945,6	1.223,8
	srpanj	1.245,2	5,68	6,6	2.787,9	1.013,8
	kolovoz	540,7	2,41	388,4	4.105,9	1.177,1
	rujan	271,8	1,16	353,6	2.580,3	2.449,9
	listopad	343,4	1,47	3,3	2.052,8	3.509,7

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine, a serija podataka nije revidirana unatrag.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računima za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računima za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine zahtjevom za održavanjem minimalne likvidnosti banaka, a od siječnja 1995. godine odlukom o obveznoj pričuvi).

U koloni 4 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 5 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredit za

održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiroračunu banke (do listopada 1994. godine), izvanredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardni kredit (od prosinca 1994. godine), interventni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročni kredit za likvidnost (od veljače 1999. godine) te dospjele neplaćene obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U koloni 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca		Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule			Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne kredite		
		Na dnevnom tržištu	Na noćnom tržištu	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1992.	prosinac	2.182,26	2.182,26	2.332,92	2.384,89	1.166,29	20,41	9,90	21,41
1993.	prosinac	86,90	34,49	59,00	59,00	78,97	21,84	19,00	23,14
1994.	prosinac	17,76	8,50	15,39	15,43	13,82	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	27,15	27,26	22,32	2,56	13,48	19,56	21,62	14,33	15,73	16,56	12,27
1996.	prosinac	10,41	9,66	18,46	19,35	11,51	18,97	22,56	12,12	19,28	21,11	10,95
1997.	prosinac	9,41	8,46	14,06	14,12	13,24	14,40	16,92	12,25	13,56	14,58	10,05
1998.	prosinac	15,81	10,00	16,06	16,22	11,73	13,04	14,28	11,15	6,96	8,29	5,92
1999.	prosinac	12,72	10,00	13,54	13,52	15,14	12,53	13,66	10,81	6,89	7,27	6,57
2000.	lipanj	8,93	6,67	13,48	13,50	11,54	11,69	11,76	11,61	7,35	7,47	7,12
	srpanj	8,34	5,02	11,46	11,48	8,39	11,30	11,87	10,85	6,36	6,14	7,25
	kolovoz	6,57	3,28	9,90	9,90	13,28	11,21	11,71	10,79	6,45	6,11	7,22
	rujan	5,63	3,51	10,73	10,73	11,53	11,64	12,38	11,16	6,85	6,56	8,09
	listopad	4,59	2,97	10,92	10,94	8,66	11,60	11,93	11,33	6,92	6,75	7,84
	studenj	6,64	5,06	10,90	10,90	11,65	11,34	11,32	11,36	6,96	6,68	8,04
	prosinac	4,46	2,39	10,45	10,45	9,90	10,74	11,17	10,52	7,47	7,15	8,20
2001.	siječanj	3,81	2,24	10,81	10,82	10,72	10,26	9,99	10,53	7,40	7,22	7,76
	veljača	4,49	3,31	10,89	10,89	10,84	10,27	9,99	10,55	6,63	6,31	7,66
	ožujak	3,61	2,71	8,98	8,97	9,99	9,82	9,82	9,83	6,94	6,77	7,50
	travanj	5,04	3,60	8,99	8,97	10,46	9,81	9,99	9,72	6,38	6,11	7,05
	svibanj	4,13	2,96	9,32	9,31	10,43	10,34	10,33	10,35	6,68	6,35	7,48
	lipanj	2,79	2,69	9,88	9,89	9,64	10,15	10,09	10,18	5,47	5,27	6,11
	srpanj	3,04	3,55	9,39	9,33	11,70	9,31	9,27	9,34	6,15	6,22	5,97
	kolovoz	4,04	3,88	9,27	9,25	11,17	9,64	9,76	9,56	5,77	5,36	6,78
	rujan	5,38	4,75	9,46	9,44	11,26	9,81	9,81	9,81	5,98	6,07	5,55
	listopad	4,81	4,04	8,53	8,52	12,06	9,37	9,24	9,45	5,55	5,25	5,98
Relativna važnost ^a		9,59	11,63	55,99	55,71 ^b	0,28	18,63	6,66	11,97	4,16	2,47	1,69

^a Relativna važnost predstavlja postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici); ^b Udio okvirnih kredita iznosi 15,04 postotna boda.

Tablica G1: Aktivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske i devizne kredite, iskazani na godišnjoj razini.

U kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom dnevnom i noćnom tržištu novca, prema podacima dobivenim od Tržišta novca Zagreb.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka na kunske i devizne kredite dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

U koloni 5 iskazuju se kamatne stope na ukupne (kratkoročne i dugoročne) kunske kredite bez valutne klauzule, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kunske kredite (iskazane u koloni 6) obuhvaćaju i ka-

matne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira (bez valutne klauzule), vagane na temelju njihove nominalne vrijednosti.

U kolonama 8, 9, 10 iskazuju se kamatne stope na ukupne, kratkoročne i dugoročne kunske kredite s valutnom klauzulom, analogno uključujući i kamatne stope na diskont kratkoročnih vrijednosnih papira s valutnom klauzulom.

Kamatne stope na devizne kredite (kolone 11, 12 i 13) odnose se na kredite puštene u tečaj u njemačkoj marki ili američkom dolaru u izvještajnom mjesecu, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite			Kamatne stope na štedne i oroč. dep. s val. klauzulom	Kamatne stope na devizne depozite		
		Ukupni prosjeak	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite		Ukupni prosjeak	Na depozite po viđenju	Na štedne i oročene depozite
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1992.	prosinac	434,47	184,69	1.867,18	6,04
1993.	prosinac	27,42	18,16	52,16	5,91
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65	6,95
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	12,69	4,57	2,82	6,83
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	9,46	5,09	1,44	7,77
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	7,63	4,77	1,75	6,36
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,47	3,98	2,09	4,89
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	6,62	4,23	1,80	5,43
2000.	lipanj	3,59	1,89	7,54	6,75	3,83	1,29	4,98
	srpanj	3,34	1,75	7,47	6,40	3,78	1,25	4,92
	kolovoz	3,42	1,77	7,61	6,43	3,77	1,25	4,94
	rujan	3,47	1,71	7,37	6,67	3,59	1,20	4,67
	listopad	3,48	1,62	7,18	5,77	3,53	1,01	4,67
	studenj	3,57	1,64	7,38	5,64	3,51	1,19	4,55
	prosinac	3,40	1,64	7,20	5,54	3,47	1,03	4,57
2001.	siječanj	3,45	1,52	7,17	5,19	3,13	1,01	4,05
	veljača	3,60	1,60	7,36	5,22	3,27	0,95	4,26
	ožujak	3,60	1,59	7,07	5,64	3,26	0,93	4,23
	travanj	3,54	1,57	7,15	5,40	3,13	0,90	4,07
	svibanj	3,32	1,53	6,72	5,94	3,09	0,87	4,04
	lipanj	3,18	1,54	6,26	5,69	2,98	0,85	3,88
	srpanj	3,04	1,46	6,07	5,29	2,93	0,77	3,87
	kolovoz	3,11	1,49	6,28	4,63	2,96	0,77	3,94
	rujan	3,10	1,50	6,44	4,98	2,83	0,76	3,71
	listopad	3,06	1,43	6,24	4,58	2,75	0,73	3,61

Tablica G2: Pasivne kamatne stope poslovnih banaka

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na depozite poslovnih banaka dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite po viđenju, štedne i oročene depozite) bez valutne klauzule, dok se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom iskazuju u koloni 6.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se na depozite primljene u njemačkoj marki ili američkom dolaru, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obraču-

nate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su stanja depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Iznimka su kunski i devizni štedni i oročeni depoziti, za koje se vagani prosjeci (od srpnja 1995. godine) izračunavaju na temelju iznosa depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske odnosno devizne depozite (kolone 3 i 7) sve su komponente vage na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G3: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				
						III.	VI.	IX.	(X.)	(XI.)
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	2.011,2	2.506,4	3.186,0	2.924,9	3.316,4	308,7	377,5	422,3	543,4	612,9
2. Fizičke osobe	2.124,9	2.093,4	2.273,5	2.170,0	2.549,2	197,3	281,1	292,3	318,1	289,9
2.1. Domaće fizičke osobe	1.749,7	1.695,5	1.854,5	1.794,7	2.021,1	180,2	206,5	229,6		
2.2. Strane fizičke osobe	375,2	397,9	419,1	375,3	528,0	17,1	74,6	62,7		
3. Banke	392,7	1.002,3	1.138,2	1.204,4	2.441,4	295,0	410,1	244,7	293,8	247,9
4. Hrvatska narodna banka	61,4	57,1	582,2	934,8	168,2	19,1	–	–		
Ukupno (1+2+3+4)	4.590,2	5.659,1	7.179,9	7.234,0	8.475,2	820,1	1.068,7	959,4	1.155,3	1.150,7
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	3.415,3	4.513,7	4.656,0	4.487,0	5.414,8	615,3	723,9	693,3	819,6	917,4
2. Fizičke osobe	797,8	925,9	1.011,8	893,1	963,6	85,1	97,4	109,3	97,8	83,5
2.1. Domaće fizičke osobe	797,8	925,2	1.011,5	892,7	962,8	85,1	97,2	109,1		
2.2. Strane fizičke osobe	–	0,7	0,3	0,4	0,6	–	0,1	0,2		
3. Banke	391,7	1.002,3	1.138,2	1.204,4	2.441,4	295,0	410,1	244,7	293,8	247,9
4. Hrvatska narodna banka	345,7	257,8	217,0	48,3	284,2	–	–	180,7	49,8	125,1
Ukupno (1+2+3+4)	4.950,5	6.699,7	7.022,9	6.632,8	9.104,1	995,4	1.231,4	1.228,0	1.261,1	1.373,8
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)										
1. Pravne osobe	-1.404,1	-2.007,4	-1.470,1	-1.562,1	-2.098,4	-306,6	-346,5	-271,0	-276,2	-304,5
2. Fizičke osobe	1.327,2	1.167,5	1.261,7	1.276,8	1.585,4	112,1	183,7	183,0	220,3	206,4
2.1. Domaće fizičke osobe	952,0	770,3	843,0	901,9	1.058,2	95,0	109,3	120,5		
2.2. Strane fizičke osobe	375,2	397,3	418,7	374,9	527,3	17,1	74,5	62,5		
3. Hrvatska narodna banka	-284,3	-200,7	365,2	886,5	-116,0	19,1	–	-180,7	-49,8	-125,1
Ukupno (1+2+3)	-361,3	-1.040,6	156,8	601,2	-628,9	-175,4	-162,8	-268,7	-105,7	-223,2
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke										
Kupnja inozemnih sredstava plaćanja	–	–	–	106,5	61,4	–	–	75,0		
Prodaja inozemnih sredstava plaćanja	–	–	171,0	97,7	61,1	–	–	–		

Tablica G3: Trgovanje poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, banke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgo-

ni inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u eurima, prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB-a za izvještajno razdoblje. Ostale se transakcije HNB-a odnose na prodaje i kupnje inozemnih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.*	2000.				2001.		
					1.tr.*	2.tr.*	3.tr.*	4.tr.*	1.tr.*	2.tr.*	3.tr.*
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-1.091,3	-2.325,1	-1.530,6	-1.390,4	-420,3	-284,2	825,1	-553,4	-600,0	-830,6	1.218,1
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-2.113,7	-3.194,5	-2.236,6	-2.022,9	-624,6	-499,7	580,8	-772,4	-822,6	-1.084,8	979,6
1.1. Prihodi	8.112,3	8.578,4	8.963,5	8.370,0	1.667,3	2.105,2	3.256,7	1.968,0	1.796,9	2.164,3	3.887,1
1.2. Rashodi	-10.226,0	-11.772,9	-11.200,1	-10.392,9	-2.291,9	-2.604,9	-2.675,9	-2.740,4	-2.619,6	-3.249,1	-2.907,5
2. Robe i usluge (3+4)	-2.043,8	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-496,3	-383,7	696,1	-751,9	-675,2	-832,8	1.058,5
2.1. Prihodi	7.842,4	8.214,6	8.568,6	8.117,8	1.610,4	2.017,6	3.200,5	1.834,6	1.698,6	2.070,1	3.752,2
2.2. Rashodi	-9.886,2	-11.386,6	-10.641,2	-9.791,1	-2.106,7	-2.401,3	-2.504,4	-2.586,4	-2.373,8	-2.902,9	-2.693,7
3. Robe	-3.623,5	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-548,4	-857,2	-802,4	-995,8	-807,7	-1.285,2	-979,7
3.1. Prihodi	4.545,7	4.210,3	4.604,5	4.394,7	1.093,7	1.122,9	1.213,9	1.136,7	1.111,8	1.163,1	1.219,1
3.2. Rashodi	-8.169,2	-9.406,5	-8.751,9	-7.693,3	-1.642,1	-1.980,0	-2.016,3	-2.132,5	-1.919,4	-2.448,2	-2.198,8
4. Usluge	1.579,7	2.024,2	2.074,8	1.625,2	52,1	473,4	1.498,5	243,9	132,5	452,4	2.038,2
4.1. Prihodi	3.296,7	4.004,3	3.964,1	3.723,0	516,7	894,8	1.986,6	697,9	586,8	907,0	2.533,1
4.2. Rashodi	-1.717,0	-1.980,1	-1.889,3	-2.097,8	-464,7	-421,3	-488,1	-453,9	-454,3	-454,7	-494,8
5. Dohodak	-69,9	-22,4	-164,0	-349,5	-128,2	-116,0	-115,3	-20,5	-147,5	-252,0	-78,9
5.1. Prihodi	269,8	363,8	394,9	252,2	56,9	87,5	56,2	133,5	98,3	94,2	134,9
5.2. Rashodi	-339,7	-386,2	-558,9	-601,7	-185,1	-203,6	-171,5	-154,0	-245,8	-346,1	-213,8
6. Tekući transferi	1.022,4	869,4	706,0	632,5	204,3	215,5	244,4	219,0	222,6	254,1	238,5
6.1. Prihodi	1.173,2	964,0	919,1	967,4	253,2	268,2	298,2	281,5	269,4	297,9	289,8
6.2. Rashodi	-150,8	-94,6	-213,1	-335,0	-48,9	-52,7	-53,8	-62,4	-46,8	-43,8	-51,3
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1.995,3	2.651,6	1.469,0	2.142,7	503,1	-175,0	-33,4	632,3	235,2	728,1	-501,6
B1. Kapitalne transakcije	16,2	21,5	19,1	24,9	6,2	6,4	4,0	4,4	3,4	119,3	-112,8
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	2.512,3	3.058,2	1.601,5	2.496,3	470,2	126,8	258,1	632,3	371,9	995,5	109,3
1. Izravna ulaganja	486,4	346,7	834,9	1.444,6	440,3	334,1	169,4	142,5	73,8	370,3	165,4
1.1. U inozemstvo	-24,4	-186,1	-97,5	-34,4	7,5	8,4	-18,9	-25,8	-10,4	-16,4	-53,1
1.2. U Hrvatsku	510,8	532,9	932,4	1.479,0	432,7	325,6	188,3	168,2	84,2	386,8	218,5
2. Portfeljna ulaganja	628,3	577,0	14,9	574,0	446,6	5,7	303,1	-33,1	575,9	26,7	174,5
2.1. Sredstva	6,2	11,1	-0,1	-0,3	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	3,2	36,0
2.2. Obveze	622,1	565,9	15,1	574,3	446,6	5,7	303,1	-33,1	576,0	23,5	138,5
3. Ostala ulaganja	1.397,6	2.134,4	751,7	477,8	-416,7	-212,9	-214,3	523,8	-277,8	598,5	-230,6
3.1. Sredstva	794,4	171,3	348,8	-328,4	-105,9	-183,1	-678,8	119,4	88,8	198,4	-443,6
3.2. Obveze	603,3	1.963,2	402,9	806,2	-310,8	-29,8	464,4	404,5	-366,6	400,1	213,0
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-533,3	-428,0	-151,5	-378,5	26,8	-308,2	-295,5	-5,3	-140,0	-386,8	-498,1
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-904,0	-326,5	61,7	-752,3	-82,8	459,2	-791,7	-78,9	364,8	102,6	-716,5

* Preliminarni podaci

Tablice H1 – H5: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Skupine izvora podataka za sastavljanje su: izvješća Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u američkim dolarima (USD) i domicilnoj valuti (HRK). Pri sastavljanju platne bilance u obje izvještajne valute koriste se identične skupine izvora podataka, te identična načela obuhvata transakcija i procedure sastavljanja pojedinih stavki. Ovisno o raspoloživim izvorima podataka, preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izvještajne valute obavlja se:

- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na dan transakcije,
- primjenom mjesečnih i tromjesečnih srednjih prosječnih tečajeva Hrvatske narodne banke,
- pri procjeni transakcija koje čine razliku stanja vrednovanih prema tečaju na kraju razdoblja, promjene stanja u originalnim valutama pretvaraju se u dolarske i kunske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta u odnosu prema američkom dolaru.

Platnobilančne stavke Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema fob paritetu. Osnovni izvor podataka za te pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modificiraju se prema prihvaćenoj metodologiji za sastavljanje platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan prema cif paritetu, prilagođava se fob paritetu (prilagodba za klasifikaciju), a obje se stavke (izvoz i uvoz robe) prilagođuju za obuhvat kako bi odgovarale definiciji robe kao platnobilančne kategorije, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod izvoza robe, počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, obuhvat je uvećan za procjenu potrošnje inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama, dobivenu na temelju Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam. Kod uvoza robe, razlika između cif i fob pariteta procjenjuje se na temelju statističkog istraživanja HNB-a na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza (fob) dopunjava se podacima o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom te procjenom individualnih kupovina hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom na temelju statističkog istraživanja HNB-a (od prvog tromjesečja 1999. godine koriste se procjene na temelju Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). U razdoblju od 1993. do 1996. godine uvoz robe iz statistike međuna-

Tablica H2: Platna bilanca – robe i usluge (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.				2001.		
					1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a
1. Robe	-3.623,5	-5.196,2	-4.147,4	-3.298,6	-548,4	-857,2	-802,4	-995,8	-807,7	-1.285,2	-979,7
1.1. Prihodi	4.545,7	4.210,3	4.604,5	4.394,7	1.093,7	1.122,9	1.213,9	1.136,7	1.111,8	1.163,1	1.219,1
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	4.511,8	4.170,7	4.541,1	4.302,5	1.069,3	1.096,3	1.160,4	1.105,6	1.093,6	1.140,4	1.194,5
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	33,9	39,6	63,4	92,2	24,4	26,5	53,5	31,1	18,1	22,7	24,6
1.2. Rashodi	-8.169,2	-9.406,5	-8.751,9	-7.693,3	-1.642,1	-1.980,0	-2.016,3	-2.132,5	-1.919,4	-2.448,2	-2.198,8
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-7.787,9	-9.104,0	-8.383,1	-7.798,6	-1.659,9	-2.010,6	-2.029,6	-2.186,3	-1.989,5	-2.543,8	-2.251,0
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	-934,3	-948,9	-964,0	-448,4	-100,0	-112,1	-130,8	-101,4	-71,2	-85,1	-107,7
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	552,9	646,4	595,2	553,7	117,9	142,8	144,1	155,2	141,3	180,6	159,8
2. Usluge	1.579,7	2.024,2	2.074,8	1.625,2	52,1	473,4	1.498,5	243,9	132,5	452,4	2.038,2
2.1. Prijevoz	310,0	282,5	227,6	83,8	27,1	34,2	58,1	59,3	45,4	38,3	49,5
2.1.1. Prihodi	710,6	681,5	565,7	484,0	109,9	130,7	160,4	156,4	135,2	154,2	160,7
2.1.2. Rashodi	-400,6	-399,0	-338,1	-400,1	-82,8	-96,6	-102,3	-97,1	-89,8	-115,9	-111,2
2.2. Putovanja – turizam	1.503,6	1.993,0	2.133,2	1.742,0	79,9	421,0	1.486,8	202,1	81,3	391,7	1.974,4
2.2.1. Prihodi	2.014,0	2.523,1	2.733,4	2.493,4	234,8	548,8	1.652,3	322,1	237,0	532,2	2.143,0
2.2.2. Rashodi	-510,4	-530,1	-600,3	-751,4	-154,8	-127,8	-165,5	-120,0	-155,7	-140,5	-168,6
2.3. Ostale usluge	-233,9	-251,4	-286,0	-200,6	-55,0	18,3	-46,4	-17,5	5,8	22,3	14,3
2.3.1. Prihodi	572,1	799,6	665,0	745,7	172,1	215,3	173,9	219,4	214,7	220,6	229,3
2.3.2. Rashodi	-806,0	-1.051,0	-951,0	-946,3	-227,0	-197,0	-220,3	-236,9	-208,9	-198,2	-215,0
Ukupno (1+2)	-2.043,8	-3.172,0	-2.072,6	-1.673,4	-496,3	-383,7	696,1	-751,9	-675,2	-832,8	1.058,5

^a Preliminarni podaci

rodne robne razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB-u), dok su od 1997. godine podaci o tom uvozu sadržani u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, prihodi i rashodi vezani uz transportne usluge sastavljaju se korištenjem podataka iz novog istraživanja HNB-a o uslugama u međunarodnom prijevozu, uz dvije iznimke: prvo, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza sastavljaju se korištenjem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, drugo, dio rashoda od transportnih usluga koji se odnosi na prijevoz robe prilikom uvoza u RH temelji se na anketi najvećih hrvatskih uvoznika (a koja se provodi u sklopu prilagodbe podataka o uvozu robe sa cif pariteta na fob paritet).

Prihodi od putovanja – turizam računaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam, a dopunjuju se podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o zdravstvenim uslugama pruženim nerezidentima.

Rashodi za putovanja – turizam izračunavaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, a dopunjuju se podacima o deviznim rashodima HZZO-a.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Tim se kategorijama dodaje i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robu i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o naknadama zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB-a o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfeljnih ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfeljnih ulaganja u službene sektore te procjenu prihoda od faktorskih usluga rezidenata

mirovnim i humanitarnim misijama u Republici Hrvatskoj, izrađenu na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi sektora države uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplatama mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu robe bez obveze plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalih sektora uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu neregistriranih transfera. Ta se procjena bilježila u razdoblju od 1993. do 1998. kao 15% razlike između neobjašnjena deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništvo. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, uključeni su podaci o otkupu inozemnih deviznih čekova od domaćih fizičkih osoba.

Devizni priljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac otkupljen na mjenjačkim mjestima od rezidenata i strani efektivni novac položen na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka uvećan za prihode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih prihoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene prihode od turizma i procijenjenu potrošnju inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam), te za procijenjenu potrošnju pripadnika mirovnih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj na robu i usluge.

Devizni odljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac kupljen na mjenjačkim mjestima i strani efektivni novac podignut s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka uvećan za rashode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacije, doznaka u turizmu te ostalih rashoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene rashode turizma i procijenjenu potrošnju domaćih

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.				2001.		
					1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a
1. Dohodak	-69,9	-22,4	-164,0	-349,5	-128,2	-116,0	-115,3	-20,5	-147,5	-252,0	-78,9
1.1. Naknade zaposlenima	38,9	55,6	69,7	60,3	15,2	15,0	17,9	21,5	28,8	29,6	31,9
1.1.1. Prihodi	46,7	70,2	81,0	75,2	17,7	18,5	21,3	25,2	31,6	32,7	34,7
1.1.2. Rashodi	-7,8	-14,6	-11,4	-14,9	-2,6	-3,4	-3,4	-3,7	-2,9	-3,1	-2,8
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	9,8	-52,0	-100,6	-69,5	-9,5	-91,1	-18,5	-21,5	-29,2	-232,1	-68,5
1.2.1. Prihodi	17,5	16,9	5,3	4,2	0,7	0,9	1,9	3,8	1,9	10,3	3,1
1.2.2. Rashodi	-7,6	-68,9	-105,9	-73,7	-10,3	-92,0	-20,4	-25,3	-31,1	-242,4	-71,6
1.3. Dohodak od portfeljna ulaganja	-2,0	-91,6	-102,6	-129,2	-84,6	-14,2	-73,8	-6,3	-123,7	-23,2	-65,5
1.3.1. Prihodi	0,2	2,6	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Rashodi	-2,2	-94,2	-102,8	-129,3	-84,6	-14,2	-73,8	-6,3	-123,7	-23,2	-65,5
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	-116,6	65,6	-30,5	-211,1	-49,3	-25,8	-40,9	-14,2	-23,3	-26,3	23,2
1.4.1. Prihodi	205,6	274,1	308,3	172,8	38,4	68,2	33,0	104,5	64,8	51,1	97,1
1.4.2. Rashodi	-322,2	-208,6	-338,8	-383,9	-87,7	-94,0	-73,9	-118,7	-88,1	-77,3	-73,9
2. Tekući transferi	1.022,4	869,4	706,0	632,5	204,3	215,5	244,4	219,0	222,6	254,1	238,5
2.1. Država	154,5	32,8	-9,2	-130,3	-2,3	2,8	21,3	-0,1	14,9	22,7	12,5
2.1.1. Prihodi	193,4	55,6	77,6	76,2	20,5	25,1	45,1	27,3	27,7	35,2	29,0
2.1.2. Rashodi	-38,9	-22,8	-86,8	-206,5	-22,8	-22,3	-23,8	-27,4	-12,8	-12,5	-16,5
2.2. Ostali sektori	867,9	836,5	715,2	762,7	206,6	212,7	223,1	219,1	207,7	231,5	226,0
2.2.1. Prihodi	979,7	908,4	841,5	891,2	232,7	243,1	253,1	254,1	241,7	262,7	260,8
2.2.2. Rashodi	-111,9	-71,9	-126,3	-128,5	-26,0	-30,4	-30,0	-35,0	-34,0	-31,3	-34,8
Ukupno (1+2)	952,5	846,9	542,0	283,0	76,0	99,5	129,1	198,5	75,1	2,2	159,6

^a Preliminarni podaci

putnika u inozemstvu ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvu (iz statistike platnog prometa s inozemstvom).

Kapitalni račun sastoji se od podataka o prihodima i rashodima s osnove iseljeničkih transfera (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom).

Inozemna izravna i portfeljna ulaganja uključuju podatke o tim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB-a te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema sljedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Polozicija Sredstva – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i obuhvaća podatke o plaćenim avansima za uvoz robe od strane hrvatskih uvoznika, a od prvog tromjesečja 1999. godine obuhvaća i podatke o kreditima s dospijem do 90 dana koje su hrvatski izvoznici odobrili inozemnim kupcima te podatke o odobrenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Polozicija Sredstva – Krediti sadrži podatke o kreditima odobrenim inozemstvu prema institucionalnim sektorima. Podaci se dobivaju iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Polozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Banke u razdoblju od 1993. do 1998. prikazuje promjenu stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjenu za dio deviznih sredstava koje poslovne banke deponiraju u HNB-u kao dio obvezne pričuve. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, promje-

ne na transakcijskoj osnovi procijenjene su tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta prema američkom dolaru sadržanih u aktivima banaka. Polozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Ostali sektori u razdoblju od 1993. do 1998. obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjena deviznog priljeva preko sektora stanovništvo. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta se polozicija ne procjenjuje.

Polozicija Obveze – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i uključuje podatke o kreditima s dospijem do 90 dana koje hrvatski uvoznici koriste od inozemnih dobavljača. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta polozicija obuhvaća i podatke o primljenim avansima za izvoz robe koje su hrvatski izvoznici primili od inozemnih kupaca, te podatke o primljenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Podaci o kreditima primljenim iz inozemstva i pripadajućim kašnjenjima prikazuju se prema institucionalnim sektorima, a dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Polozicija Obveze – Valuta i depoziti obuhvaća promjene dijelova devizne i kunske inozemne pasive sektora monetarne vlasti (HNB-a) i banke, koji se odnose na tekuće račune, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom, depozite po viđenju te depozitni novac.

Promjene međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke na transakcijskoj osnovi procijenjene su korištenjem računovodstvenih podataka o stanjima deviznih pričuva u pojedinim valutama krajem mjeseca. Procjena transakcija za razdoblje od 1993. do 4. tromjesečja 1998. napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama u odnosu prema američkom dolaru. Počevši od prvog tromjesečja 1999., izvor podataka o promjenama međunarodnih pričuva jest Izvješće o transakcijama deviznim pričuvama, koje sastavlja Direkcija računovodstva Hrvatske narodne banke.

Tablica H4: Platna bilanca – ostala ulaganja (revidirani podaci)

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999. ^a	2000.				2001.		
					1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a	4.tr. ^a	1.tr. ^a	2.tr. ^a	3.tr. ^a
SREDSTVA	794,4	171,3	348,8	-328,4	-105,9	-183,1	-678,8	119,4	88,8	198,4	-443,6
1. Trgovinski krediti	36,3	18,1	-19,5	-293,4	253,1	-237,2	-93,8	170,3	119,9	-112,9	145,8
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	36,3	18,1	-19,5	-293,4	253,1	-237,2	-93,7	170,3	119,9	-112,9	145,8
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-13,8	-1,9	-4,4	1,5	2,3	4,0	4,5	0,3
1.2.2. Kratkoročni krediti	36,3	18,1	-19,5	-279,6	255,0	-232,8	-95,2	167,9	115,9	-117,4	145,5
2. Krediti	0,0	0,0	0,0	-84,3	0,9	-3,6	-1,4	11,5	-1,5	6,5	-5,1
2.1. Država	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	-4,0	0,0	0,0
2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	-4,0	0,0	0,0
2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	-85,4	0,9	-3,6	-1,4	10,3	2,5	6,5	-1,3
2.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-76,1	0,0	-3,1	-0,9	10,5	0,7	3,8	-2,7
2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-9,3	0,9	-0,6	-0,5	-0,1	1,8	2,7	1,4
2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,8
2.3.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,8
2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Valuta i depoziti	758,0	153,2	368,3	49,3	-359,8	57,7	-583,6	-62,4	-29,7	304,8	-584,2
3.1. Država	-33,4	30,7	-22,3	7,9	-12,9	-11,0	1,4	-4,2	-64,3	10,6	53,0
3.2. Banke	-589,2	-371,8	406,1	41,4	-347,0	68,8	-585,0	-58,2	34,6	294,2	-637,2
3.3. Ostali sektori	1.380,6	494,3	-15,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OBVEZE	603,3	1.963,2	402,9	806,2	-310,8	-29,8	464,4	404,5	-366,6	400,1	213,0
1. Trgovinski krediti	390,1	217,9	-466,9	309,6	-99,5	-119,4	413,7	84,9	-443,5	374,7	189,7
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,7	-0,7	-1,5	-0,6	-0,4	0,0	1,1	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-1,0	-0,1	-0,4	0,0	-0,1	0,0	1,1	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	1,6	-0,7	-1,1	-0,5	-0,4	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	390,1	217,9	-466,9	309,0	-98,7	-117,9	414,3	85,3	-443,5	373,6	189,7
1.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-36,7	-10,2	1,3	8,7	-9,7	-13,7	-1,5	-22,1
1.2.2. Kratkoročni krediti	390,1	217,9	-466,9	345,7	-88,5	-119,2	405,5	95,0	-429,8	375,1	211,9
2. Krediti	666,6	1.474,1	1.045,7	460,9	-160,3	49,6	45,2	419,1	0,3	-22,5	24,8
2.1. Hrvatska narodna banka	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	0,0	-14,6	0,0	-14,1	0,0	-13,8	-2,1
2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-4,3	37,3	-8,9	-31,4	0,0	-14,6	0,0	-14,1	0,0	-13,8	-2,1
2.1.1.1. Korištenja	0,0	39,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Otplate	-4,3	-2,2	-8,9	-31,4	0,0	-14,6	0,0	-14,1	0,0	-13,8	-2,1
2.2. Država	268,6	95,7	-61,4	258,3	-29,3	-71,6	14,1	357,0	21,4	-2,7	-43,4
2.2.1. Dugoročni krediti	260,4	104,2	-12,2	229,8	43,9	-71,6	14,1	-3,0	21,4	-2,7	-43,4
2.2.1.1. Korištenja	349,8	180,7	248,0	297,2	65,0	48,2	36,1	85,9	46,8	9,5	36,2
2.2.1.2. Otplate	-89,4	-76,4	-260,2	-67,4	-21,1	-119,8	-22,0	-88,9	-25,4	-12,2	-79,6
2.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	8,2	-8,6	-49,2	28,5	-73,1	0,0	0,0	360,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Banke	200,4	399,2	311,6	-66,9	-69,2	-58,0	12,0	-50,0	-17,4	-7,5	97,0
2.3.1. Dugoročni krediti	64,4	337,3	362,3	-53,9	-61,1	-55,3	14,4	-50,4	-18,7	-7,6	96,8
2.3.1.1. Korištenja	167,5	587,9	517,0	589,4	23,1	49,4	234,0	41,3	27,1	26,0	182,4
2.3.1.2. Otplate	-103,1	-250,6	-154,7	-643,3	-84,3	-104,7	-219,7	-91,7	-45,8	-33,6	-85,6
2.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	135,9	61,9	-50,7	-13,0	-8,1	-2,7	-2,3	0,4	1,4	0,1	0,1
2.4. Ostali sektori	202,1	942,0	804,3	300,9	-61,8	193,8	19,0	126,1	-3,8	1,5	-26,6
2.4.1. Dugoročni krediti	128,8	747,0	668,0	247,2	-38,0	187,1	46,8	140,8	-3,2	28,9	-22,2
2.4.1.1. Korištenja	327,0	1.007,0	969,7	770,9	112,0	288,5	142,1	287,1	85,7	161,7	152,0
2.4.1.2. Otplate	-198,2	-259,9	-301,8	-523,6	-150,1	-101,4	-95,2	-146,3	-88,9	-132,8	-174,2
2.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	73,3	194,9	136,4	53,7	-23,7	6,7	-27,8	-14,7	-0,6	-27,4	-4,4
3. Valuta i depoziti	25,9	271,1	-175,9	35,6	-51,1	40,0	5,6	-99,4	76,7	48,0	-1,5
3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
3.2. Banke	25,9	271,1	-175,9	35,6	-51,1	40,0	5,6	-99,4	76,7	48,0	-2,5
4. Ostale obveze (kratkoročne)	-479,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.1. Država	125,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Banke	-604,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica (revidirani podaci)

U milijunima kuna

	1996.*	1997.*	1998.*	1999.*	2000.				2001.		
					1.tr.*	2.tr.*	3.tr.*	4.tr.*	1.tr.*	2.tr.*	3.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-5.389,4	-14.078,7	-9.726,7	-9.830,5	-3.311,3	-2.353,9	6.890,6	-4.786,1	-5.047,6	-7.048,4	9.990,9
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-11.419,2	-19.421,5	-14.223,5	-14.333,7	-4.910,8	-4.131,3	4.846,5	-6.688,5	-6.899,4	-9.207,1	8.020,5
1.1. Prihodi	44.010,1	53.096,0	57.052,5	59.793,0	13.054,2	17.327,6	27.197,0	17.119,8	14.898,9	18.386,6	32.148,7
1.2. Rashodi	-55.429,3	-72.517,4	-71.276,1	-74.126,8	-17.965,0	-21.459,0	-22.350,5	-23.808,3	-21.798,3	-27.593,7	-24.128,3
2. Robe i usluge (3+4)	-11.030,1	-19.349,8	-13.153,1	-11.852,6	-3.910,0	-3.184,3	5.809,7	-6.509,1	-5.676,4	-7.067,6	8.707,2
2.1. Prihodi	42.544,5	50.830,7	54.546,5	57.995,6	12.608,2	16.596,6	26.726,3	15.967,8	14.084,6	17.585,5	31.031,6
2.2. Rashodi	-53.574,6	-70.180,5	-67.699,6	-69.848,2	-16.518,2	-19.780,9	-20.916,7	-22.477,0	-19.760,9	-24.653,1	-22.324,4
3. Robe	-19.692,1	-32.205,2	-26.422,2	-23.586,6	-4.318,9	-7.056,5	-6.677,4	-8.633,9	-6.760,2	-10.908,3	-8.137,6
3.1. Prihodi	24.693,7	25.758,2	29.278,2	31.369,6	8.581,0	9.251,9	10.170,5	9.906,7	9.232,0	9.882,9	10.088,8
3.2. Rashodi	-44.385,8	-57.963,4	-55.700,4	-54.956,2	-12.899,9	-16.308,5	-16.847,9	-18.540,5	-15.992,2	-20.791,2	-18.226,5
4. Usluge	8.662,0	12.855,4	13.269,1	11.734,0	408,9	3.872,2	12.487,1	2.124,7	1.083,8	3.840,7	16.844,8
4.1. Prihodi	17.850,8	25.072,5	25.268,3	26.626,0	4.027,2	7.344,7	16.555,8	6.061,2	4.852,6	7.702,7	20.942,8
4.2. Rashodi	-9.188,8	-12.217,1	-11.999,2	-14.892,0	-3.618,4	-3.472,4	-4.068,8	-3.936,4	-3.768,8	-3.861,9	-4.097,9
5. Dohodak	-389,1	-71,7	-1.070,4	-2.481,1	-1.000,8	-947,0	-963,2	-179,3	-1.223,0	-2.139,5	-686,7
5.1. Prihodi	1.465,6	2.265,3	2.506,0	1.797,5	446,0	731,0	470,7	1.152,0	814,3	801,0	1.117,1
5.2. Rashodi	-1.854,7	-2.336,9	-3.576,5	-4.278,6	-1.446,8	-1.678,1	-1.433,9	-1.331,3	-2.037,4	-2.940,6	-1.803,8
6. Tekući transferi	6.029,8	5.342,8	4.496,8	4.503,2	1.599,5	1.777,4	2.044,1	1.902,4	1.851,8	2.158,7	1.970,4
6.1. Prihodi	6.387,5	5.925,4	5.846,2	6.898,2	1.982,2	2.211,6	2.493,9	2.443,7	2.239,8	2.530,9	2.394,8
6.2. Rashodi	-357,8	-582,6	-1.349,4	-2.394,9	-382,7	-434,2	-449,8	-541,3	-388,0	-372,3	-424,4
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	13.367,1	16.177,9	9.123,9	14.692,7	3.816,9	-1.453,5	-191,9	5.452,8	1.898,0	6.200,3	-4.544,9
B1. Kapitalne transakcije	87,3	132,4	121,9	178,0	48,3	52,7	33,2	38,0	27,9	1.027,1	-926,8
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	16.160,5	18.730,7	10.056,6	17.506,6	3.614,6	1.044,9	2.146,4	5.456,0	3.077,0	8.451,1	534,4
1. Izravna ulaganja	2.641,9	2.135,2	5.349,3	10.333,9	3.379,1	2.745,9	1.398,4	1.229,5	613,0	3.145,0	1.371,5
1.1. U inozemstvo	-132,8	-1.149,7	-619,7	-250,4	58,1	69,8	-160,3	-220,6	-87,1	-140,2	-442,8
1.2. U Hrvatsku	2.774,7	3.284,8	5.969,1	10.584,3	3.321,0	2.676,1	1.558,7	1.450,1	700,1	3.285,2	1.814,4
2. Portfolio ulaganja	3.349,8	3.523,4	107,9	3.996,9	3.488,2	49,1	2.532,7	-288,1	4.776,5	202,5	1.147,1
2.1. Sredstva	33,7	70,6	-0,9	-2,1	-0,1	-0,5	-0,7	0,0	-0,3	2,7	-0,1
2.2. Obveze	3.316,1	3.452,8	108,8	3.999,1	3.488,3	49,6	2.533,4	-288,1	4.776,8	199,8	1.147,1
3. Ostala ulaganja	10.168,8	13.072,0	4.599,3	3.175,8	-3.252,7	-1.750,1	-1.784,6	4.514,6	-2.312,5	5.103,6	-1.984,1
3.1. Sredstva	4.347,9	750,9	2.139,9	-2.661,3	-827,0	-1.510,3	-5.672,7	1.037,1	738,4	1.700,5	-3.654,0
3.2. Obveze	5.820,9	12.321,1	2.459,4	5.837,1	-2.425,7	-239,8	3.888,0	3.477,5	-3.050,9	3.403,2	1.669,9
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-2.880,7	-2.685,2	-1.054,5	-2.992,0	154,0	-2.551,0	-2.371,6	-41,1	-1.206,8	-3.277,9	-4.152,6
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-7.977,7	-2.099,2	602,9	-4.862,2	-505,6	3.807,4	-6.698,6	-666,7	3.149,6	848,1	-5.446,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke						Devizne pričuve poslovnih banaka ^b	
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Devize Valuta i depoziti		Obveznice i zadužnice
1991.	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	200,9
1992.	prosinac	166,8	–	–	–	166,8	166,8	–	484,0
1993.	prosinac	616,2	3,7	–	–	612,5	612,5	–	689,4
1994.	prosinac	1.405,0	4,5	–	–	1.400,5	1.400,5	–	878,7
1995.	prosinac	1.895,2	139,8	–	–	1.755,4	1.651,0	104,3	1.330,3
1996.	prosinac	2.314,0	125,6	–	–	2.188,4	2.016,6	171,8	1.919,5
1997.	prosinac	2.539,1	147,1	0,1	–	2.391,9	2.011,7	380,2	2.291,3
1998.	prosinac	2.815,7	231,2	0,2	–	2.584,4	1.927,0	657,4	1.885,2
1999.	prosinac	3.025,0	189,5	0,2	–	2.835,3	2.459,8	375,5	1.562,9
2000.	lipanj	3.236,8	168,1	0,2	–	3.068,5	2.339,4	729,1	1.776,9
	srpanj	3.511,3	165,1	0,2	–	3.346,0	2.645,5	700,5	2.039,8
	kolovoz	3.424,9	162,9	0,2	–	3.261,8	2.650,4	611,4	2.249,7
	rujan	3.378,7	161,2	0,2	–	3.217,3	2.583,6	633,7	2.275,6
	listopad	3.374,6	145,7	0,2	–	3.228,7	2.539,2	689,5	2.214,9
	studenj	3.336,9	144,9	0,2	–	3.191,8	2.536,1	655,7	2.301,2
	prosinac	3.524,8	147,7	0,2	–	3.376,9	2.574,3	802,6	2.389,2
2001.	siječanj	3.394,1	146,7	0,2	–	3.247,2	2.347,6	899,7	2.219,3
	veljača	3.466,8	145,0	0,2	–	3.321,6	2.306,6	1.015,0	2.240,4
	ožujak	3.514,1	139,5	0,2	–	3.374,4	2.362,1	1.012,3	2.295,2
	travanj	3.635,9	127,5	0,2	–	3.508,1	2.254,6	1.253,5	2.189,5
	svibanj	3.694,5	125,4	0,2	–	3.568,9	2.405,7	1.163,2	1.981,7
	lipanj	3.798,5	124,2	0,2	114,9	3.559,2	2.332,1	1.227,1	1.963,2
	srpanj	4.175,8	126,7	0,2	114,9	3.934,0	2.770,1	1.163,9	1.961,9
	kolovoz	4.101,3	128,7	0,2	114,9	3.857,5	2.756,7	1.100,8	2.718,3
	rujan	4.416,3	124,8	0,2	–	4.291,3	3.003,3	1.288,0	2.685,7
	listopad	4.504,8	110,7	0,2	–	4.393,9	3.059,7	1.334,3	2.769,7
	studenj ^c	4.614,9	108,9	0,2	–	4.505,7	3.105,9	1.399,9	2.958,7

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Isključen HBOR; ^c Preliminarni podaci

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađe-

nosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od specijalnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve poslovnih banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih poslovnih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)						
A. Službene međunarodne pričuve	2.847,4	3.432,3	3.398,3	3.749,1	4.335,8	4.356,9
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.616,3	2.567,4	2.411,4	2.731,2	2.989,5	3.055,4
(a) Dužnički vrijednosni papiri	375,5	802,6	1.012,3	1.227,1	1.288,0	1.334,3
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu						
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.240,8	1.764,8	1.399,1	1.504,1	1.701,5	1.721,1
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	712,3	545,7	506,4	349,3	412,7	356,5
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava od toga: locirane u inozemstvu						
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	1.528,6	1.219,1	892,6	1.154,8	1.288,8	1.364,6
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
(3) Specijalna prava vučenja (SPV)	189,5	147,7	139,5	123,6	124,1	110,0
(4) Zlato				114,9		
(5) Ostale devizne pričuve	41,4	717,0	847,1	779,2	1.221,9	1.191,3
– obrnuti repo poslovi	41,4	717,0	847,1	779,2	1.221,9	1.191,3
B. Ostale devizne pričuve	177,6	92,5	115,9	49,4	80,5	147,9
– oročeni depoziti	177,6	92,5	115,9	49,4	80,5	147,9
C. Ukupno (A+B)	3.025,0	3.524,8	3.514,1	3.798,5	4.416,3	4.504,8
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)						
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-932,6	-1.210,8	-1.430,9	-1.323,4	-1.586,4	-1.278,2
(a) Hrvatska narodna banka	-258,7	-265,0	-270,7	-171,1	-420,8	-481,6
Do 1 mjesec						
Glavnica	-90,2	-107,6	-119,2	-71,7	-108,3	-260,8
Kamate	-5,0	-4,3	-3,9	-3,6	-3,5	-4,3
Preko 1 do 3 mjeseca						
Glavnica	-123,6	-116,5	-118,5	-60,6	-282,1	-176,4
Kamate	-2,7	-2,8	-2,2	-1,5	-3,0	-2,4
Preko 3 mjeseca do 1 godine						
Glavnica	-29,9	-29,0	-19,6	-29,9	-20,1	-34,0
Kamate	-7,3	-4,7	-7,2	-3,8	-3,7	-3,6
(b) Središnja država (bez republičkih fondova) ^a	-673,9	-945,8	-1.160,2	-1.152,4	-1.165,6	-796,7
Do 1 mjesec						
Glavnica	-63,5	-89,3	-4,0	-86,2	-363,4	-0,1
Kamate	-58,3	-69,0	-3,2	-61,8	-1,3	-0,4
Preko 1 do 3 mjeseca						
Glavnica	-6,0	-93,8	-16,8	-369,5	-20,0	-105,3
Kamate	-42,9	-77,1	-17,1	-22,8	-14,2	-62,2
Preko 3 mjeseca do 1 godine						
Glavnica	-384,6	-497,1	-874,1	-441,2	-524,9	-438,0
Kamate	-118,7	-119,6	-245,0	-170,9	-241,7	-190,6
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu						
(a) Kratke pozicije (-)						
Do 1 mjesec						
Preko 1 do 3 mjeseca						
Preko 3 mjeseca do 1 godine						
(b) Duge pozicije (+)						
Do 1 mjesec						
Preko 1 do 3 mjeseca						
Preko 3 mjeseca do 1 godine						
3. Ostalo	-21,3	-40,7		-18,0	-40,8	-51,3
– odljevi s osnovne repo poslova (-)	-21,3	-40,7		-18,0	-40,8	-51,3
Do 1 mjesec						
Glavnica	-21,3	-40,6		-18,0	-40,8	-51,2
Kamate	0,0	-0,1		0,0	0,0	-0,1
Preko 1 do 3 mjeseca						
Glavnica						
Kamate						
Preko 3 mjeseca do 1 godine						
Glavnica						
Kamate						
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-954,0	-1.251,5	-1.430,9	-1.341,4	-1.627,2	-1.329,5
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)						
1. Potencijalne devizne obveze	-869,9	-969,3	-936,1	-1.057,2	-1.103,1	-1.058,6
(a) Izdane garancije s dospjećem od 1 godine	-263,6	-296,0	-285,4	-304,2	-286,7	-284,5
– Hrvatska narodna banka						
– Središnja država (bez republičkih fondova) ^a	-263,6	-296,0	-285,4	-304,2	-286,7	-284,5
Do 1 mjesec	-37,3	-48,4	-37,7	-38,8	-11,2	-2,5
Preko 1 do 3 mjeseca	-57,6	-11,4	-35,7	-64,1	-39,7	-81,3

Preko 3 mjeseca do 1 godine	-168,7	-236,2	-212,0	-201,2	-235,8	-200,6
(b) Ostale potencijalne obveze	-606,2	-673,2	-650,8	-753,0	-816,4	-774,1
– Hrvatska narodna banka	-606,2	-673,2	-650,8	-753,0	-816,4	-774,1
Do 1 mjesec						
Preko 1 do 3 mjeseca	-606,2	-673,2	-650,8	-753,0	-816,4	-774,1
Preko 3 mjeseca do 1 godine						
– Središnja država (bez republičkih fondova) ^a						
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje						
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	80,0	80,0		90,0	154,7	153,4
– BIS (+)	80,0	80,0				
– MMF (+)				90,0	154,7	153,4
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti						
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-789,9	-889,3	-936,1	-967,2	-948,4	-905,2
IV. Bilješke						
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom u tome: središnja država (bez republičkih fondova)						
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama						
(c) založena imovina	177,0					
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima						
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-20,1	-40,0		-16,9	-40,0	-50,0
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.						
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.						
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	37,4	685,6	783,9	700,1	1.112,1	1.087,4
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)						
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^b						
– SPV i valute koje čine SPV	2.983,7	3.524,8	3.398,2	3.634,2	4.335,8	4.356,9
– valute koje ne čine SPV	41,4	0,0	0,0	115,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:						
USD	1.186,1	922,5	842,5	1.202,6	1.534,7	1.515,9
EUR	1.405,1	2.453,9	2.415,6	2.307,4	2.676,2	2.730,4
Ostale	433,8	148,4	140,2	239,1	124,8	110,7

^a Preliminarni podaci za 2001.; ^b Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predložkom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predložka nalazi se u materijalu MMF-a "Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity – Operational Guidelines, Oct. 1999".

Prvi dio Predložka prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju samo one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca, pričuvnu poziciju u MMF-u, specijalna prava vučenja, zlato i obrnute repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima. Ostale devizne pričuve HNB-a (I. B) uključuju devizne oročene depozite s rokom dospelja dužim od 3 mjeseca.

Drugi dio Predložka prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospelja izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak

+) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i domaćih poslovnih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve temelji se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice na deviznu obveznu pričuvu, koju čine devizni depoziti stanovništva kod banaka s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje devizne oročene depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I).

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,340174	0,024304	0,050419	0,020916	0,190597	0,375277	0,264299	0,171018
1993.		4,133563	0,305485	0,621058	0,224018	2,433869	5,369428	3,577417	2,155526
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2000.	lipanj	7,656650	0,556430	1,167249	0,395433	4,904278	12,174320	8,075785	3,914783
	srpanj	7,611087	0,553119	1,160303	0,393080	4,907463	12,201744	8,082124	3,891487
	kolovoz	7,575196	0,550511	1,154831	0,391226	4,885028	12,465103	8,353507	3,873136
	rujan	7,530710	0,547278	1,148049	0,388929	4,913555	12,389037	8,636115	3,850391
	listopad	7,521939	0,546641	1,146712	0,388476	4,969879	12,754030	8,777919	3,845906
	studenj	7,552528	0,548864	1,151376	0,390056	4,960171	12,600643	8,828263	3,861546
	prosinac	7,585632	0,551269	1,156422	0,391765	5,009320	12,357001	8,459373	3,878472
2001.	siječanj	7,605594	0,552720	1,159465	0,392796	4,974222	11,987261	8,088795	3,888678
	veljača	7,697274	0,559383	1,173442	0,397531	5,013567	12,152421	8,351871	3,935554
	ožujak	7,695090	0,559224	1,173109	0,397418	5,009254	12,215118	8,443783	3,934437
	travanj	7,615417	0,553434	1,160963	0,393303	4,984932	12,247077	8,528187	3,893701
	svibanj	7,369043	0,535529	1,123403	0,380579	4,803162	11,992724	8,409159	3,767732
	lipanj	7,298230	0,530383	1,112608	0,376922	4,792849	11,977367	8,544508	3,731526
	srpanj	7,199348	0,523197	1,097533	0,371815	4,756738	11,843820	8,383935	3,680968
	kolovoz	7,377423	0,536138	1,124681	0,381012	4,873952	11,783157	8,208499	3,772017
	rujan	7,516445	0,546241	1,145875	0,388192	5,038014	12,060134	8,247745	3,843097
	listopad	7,475332	0,543253	1,139607	0,386069	5,051394	11,982631	8,254490	3,822076
	studenj	7,408086	0,538366	1,129355	0,382596	5,051386	11,982645	8,332980	3,787694

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,964508	0,070357	0,145244	0,054153	0,546218	1,206464	0,798188	0,495000
1993.		7,262200	0,540504	1,120052	0,381300	4,471653	9,714800	6,561900	3,801812
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2000.	lipanj	7,639108	0,555156	1,164575	0,394527	4,910084	12,204998	8,046248	3,905814
	srpanj	7,600773	0,552370	1,158730	0,392547	4,908158	12,369037	8,195787	3,886214
	kolovoz	7,559582	0,549376	1,152451	0,390420	4,885029	12,292003	8,509210	3,865153
	rujan	7,511311	0,545868	1,145092	0,387927	4,924481	12,500102	8,528796	3,840472
	listopad	7,535421	0,547620	1,148768	0,389172	4,948723	12,994346	8,890303	3,852800
	studenj	7,567727	0,549968	1,153693	0,390840	5,004779	12,487998	8,773159	3,869317
	prosinac	7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.	siječanj	7,675722	0,557816	1,170156	0,396418	5,048821	12,203056	8,376866	3,924534
	veljača	7,703111	0,559807	1,174332	0,397832	5,014393	12,157688	8,418701	3,938538
	ožujak	7,680701	0,558178	1,170915	0,396675	5,034874	12,436368	8,722122	3,927080
	travanj	7,526926	0,547003	1,147472	0,388733	4,898110	12,060449	8,358607	3,848456
	svibanj	7,278507	0,528950	1,109601	0,375904	4,767165	12,068491	8,504916	3,721442
	lipanj	7,320680	0,532015	1,116030	0,378082	4,812438	12,152523	8,646132	3,743004
	srpanj	7,185933	0,522222	1,095488	0,371122	4,757006	11,684444	8,217190	3,674109
	kolovoz	7,610640	0,553087	1,160235	0,393057	5,019549	12,155630	8,372541	3,891258
	rujan	7,542032	0,548101	1,149775	0,389513	5,104590	12,105990	8,230964	3,856180
	listopad	7,444006	0,540977	1,134831	0,384451	5,061195	11,967855	8,220879	3,806060
	studenj	7,432042	0,540108	1,133007	0,383833	5,082781	11,939023	8,361883	3,799943

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 1995. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks cijena na malo
1997.	prosinac	107,96	104,89	103,27
1998.	prosinac	111,87	108,03	102,41
1999.	prosinac	122,56	116,27	109,49
2000.	svibanj	127,47	119,03	112,05
	lipanj	124,91	116,74	108,32
	srpanj	124,45	116,91	107,52
	kolovoz	125,34	117,53	108,38
	rujan	126,15	118,45	108,32
	listopad	126,75	118,44	108,26
	studen	127,29	115,06	108,76
	prosinac	125,97	113,53	107,66
2001.	siječanj	124,42	113,87	106,35
	veljača	126,69	114,54	108,30
	ožujak	127,10	116,70	108,89
	travanj	126,60	116,60	107,37
	svibanj	123,23	113,72	104,46
	lipanj	123,03	113,20	104,75
	srpanj	121,19	111,46	103,63
	kolovoz	122,41	112,96 ^a	103,63 ^a
	rujan	124,23	114,02 ^a	105,23 ^a
	listopad	123,80		
	studen	123,41		

^a Preliminarni podaci

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na euro zonu uključuje i Grčku.

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Ponderi su određeni na temelju prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od srpnja 1996. do siječnja 2000. godine. Baza razdoblje za izračunavanje indeksa je 1995. godina. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti

domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Koriste se indeksi cijena pri proizvođačima i indeksi cijena na malo, odnosno ukupni harmonizirani indeks cijena na malo za države članice Ekonomske i monetarne unije. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni.

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.	VI.	IX.	X.
1. Izravna ulaganja	0,0	0,0	476,5	539,9	1.107,1	1.062,8	1.238,6	1.111,7	1.108,3
2. Država	2.397,3	2.905,7	3.395,3	3.973,0	4.795,0	5.200,7	5.130,0	5.418,2	5.017,2
2.1 Portfeljna ulaganja	1.462,2	1.954,5	2.049,3	2.522,9	3.141,2	3.562,0	3.516,9	3.807,9	3.771,6
Obveznice	1.462,2	1.954,5	2.049,3	2.522,9	3.141,2	3.562,0	3.516,9	3.807,9	3.771,6
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2 Ostala ulaganja	935,1	951,2	1.346,0	1.450,2	1.653,8	1.638,7	1.613,1	1.610,3	1.245,6
2.2.1 Trgovački krediti	12,2	18,1	2,7	3,4	0,1	0,1	1,2	1,2	1,2
Dugoročni	3,6	18,1	1,8	0,7	0,1	0,1	1,2	1,2	1,2
Kratkoročni	8,6	0,0	0,8	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2 Krediti	922,9	933,1	1.343,3	1.446,8	1.653,7	1.638,6	1.611,9	1.609,1	1.244,5
Dugoročni	822,9	833,1	1.293,3	1.371,5	1.293,7	1.278,6	1.251,9	1.249,1	1.244,5
Kratkoročni	100,0	100,0	50,0	75,3	360,0	360,0	360,0	360,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	151,7	136,4	138,4	124,3
U tome: Krediti MMF-a	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	151,7	136,4	138,4	124,3
4. Banke	1.251,8	2.215,6	2.265,6	1.954,5	1.596,7	1.601,3	1.594,5	1.774,7	1.790,0
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2 Ostala ulaganja	1.251,8	2.215,6	2.265,6	1.954,5	1.596,7	1.601,3	1.594,5	1.774,7	1.790,0
4.2.1 Valuta i depoziti	499,2	789,9	614,6	537,7	432,8	509,5	557,3	554,9	551,3
4.2.2 Krediti	752,6	1.425,7	1.651,0	1.416,8	1.163,9	1.091,8	1.037,2	1.219,8	1.238,7
Dugoročni	630,2	1.382,0	1.616,1	1.385,6	1.156,8	1.076,2	1.029,9	1.212,7	1.231,2
Kratkoročni	122,4	43,7	34,9	31,2	7,0	15,6	7,3	7,1	7,5
5. Ostali sektori	1.450,2	2.098,5	3.214,9	3.208,3	3.327,6	3.135,4	3.035,8	3.205,9	3.135,0
5.1 Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	8,7	48,5	38,4	41,3	61,8	64,7	55,5
Obveznice	0,0	0,0	0,0	31,1	28,9	27,3	26,2	28,4	28,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	8,7	17,4	9,5	14,0	35,6	36,3	27,4
5.2 Ostala ulaganja	1.450,2	2.098,5	3.206,2	3.159,8	3.289,3	3.094,1	2.974,0	3.141,2	3.079,5
5.2.1 Trgovački krediti	419,2	608,4	441,1	373,8	340,5	301,7	302,3	319,9	307,1
Dugoročni	296,7	442,8	323,4	274,3	275,7	205,8	238,8	244,5	234,0
Kratkoročni	122,5	165,6	117,7	99,5	64,9	95,9	63,4	75,4	73,1
5.2.2 Krediti	1.031,0	1.490,1	2.765,1	2.786,0	2.948,7	2.792,4	2.671,7	2.821,3	2.772,5
Dugoročni	973,3	1.260,9	2.373,1	2.535,7	2.799,3	2.573,8	2.598,3	2.757,9	2.707,8
Kratkoročni	57,7	229,2	392,0	250,3	149,4	218,6	73,4	63,4	64,6
Ukupno (1+2+3+4+5)	5.307,6	7.451,6	9.586,2	9.872,3	10.985,1	11.151,9	11.135,3	11.648,8	11.174,9

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine obuhvaća sve obveze rezidenata na temelju: depozita primljenih od stranih osoba (do sada nisu obuhvaćani), kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dužim od 150 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana), s tim da su financijski krediti, iznimno, uključeni neovisno o roku dospijanja, te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10 posto). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključujući HBOR) i lokal-

ne organe uprave i fondove. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinancijskih poduzeća, ostalih financijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite te kredite. Krediti se dijele na trgovačke kredite, tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospijanja glavnice.

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

U milijunima USD

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.	VI.	IX.	X.
1. Portfeljna ulaganja	1.462,2	1.954,8	2.058,0	2.571,4	3.179,6	3.603,3	3.578,8	3.872,5	3.827,1
Obveznice	1.462,2	1.954,8	2.049,3	2.554,0	3.170,1	3.589,3	3.543,2	3.836,3	3.799,7
U tome: Londonski klub	1.462,2	1.428,4	1.404,7	1.380,9	1.255,4	1.180,7	1.180,7	1.106,0	1.106,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	8,7	17,4	9,5	14,0	35,6	36,3	27,4
2. Ostala ulaganja	3.845,4	5.496,8	7.528,1	7.301,0	7.805,5	7.548,6	7.556,6	7.776,3	7.347,8
2.1. Valuta i depoziti	499,2	789,9	614,6	537,7	432,8	509,5	557,3	554,9	551,3
2.2. Dugoročni krediti	2.935,0	4.168,4	6.249,1	6.221,9	6.676,1	6.094,1	6.277,8	6.577,9	6.530,8
2.2.1. Javni kreditori	1.889,6	1.867,0	2.196,7	2.162,4	2.253,5	2.115,0	2.060,5	2.188,4	2.146,9
a) Međunarodne financijske organizacije	673,1	851,0	1.039,2	1.013,9	1.114,4	1.065,9	1.045,4	1.120,3	1.097,0
– MMF	208,3	231,8	233,9	196,6	158,7	151,7	136,4	138,4	124,3
– IBRD	188,4	294,5	344,1	395,0	411,9	408,5	406,7	416,1	415,3
– IFC	0,0	0,0	30,9	28,6	71,9	68,7	73,6	88,5	86,5
– EBRD	108,4	171,2	251,3	218,8	296,8	275,5	273,3	301,2	296,6
– EUROFIMA	32,8	42,9	72,6	78,5	85,6	80,8	77,8	86,0	85,3
– EIB	131,0	108,3	105,2	81,0	65,6	57,7	55,0	54,8	54,1
– CEF	4,2	2,3	1,1	15,4	24,0	23,1	22,5	35,2	34,9
b) Vlade i vladine agencije	1.216,5	1.016,0	1.157,5	1.148,5	1.139,1	1.049,0	1.015,1	1.068,1	1.049,9
– Pariški klub	1.014,1	852,5	884,8	770,8	686,4	641,2	626,3	635,1	630,9
– Ostalo	202,4	163,5	272,7	377,7	452,7	407,8	388,9	433,1	419,0
2.2.2. Privatni kreditori	1.045,4	2.301,4	4.052,5	4.059,5	4.422,7	3.979,1	4.217,3	4.389,5	4.383,9
a) Banke	736,0	1.833,3	3.257,5	3.311,9	3.346,7	3.210,4	3.254,3	3.442,0	3.453,2
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	191,8	167,0	213,7	330,7	606,4	470,9	465,0	495,5	613,1
b) Ostali sektori	309,4	468,1	794,9	747,6	1.075,9	768,7	963,0	947,5	930,7
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	21,9	17,6	28,5	17,8	13,8	11,9	11,0	11,2	10,8
2.3. Kratkoročni krediti	411,2	538,5	664,4	541,3	696,6	945,0	721,5	643,5	265,7
2.3.1. Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Privatni kreditori	411,2	538,5	664,4	541,3	696,6	945,0	721,5	643,5	265,7
a) Banke	278,6	370,1	381,1	246,1	481,9	504,3	414,8	401,0	36,1
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Ostali sektori	132,6	168,4	283,3	295,2	214,7	440,7	306,6	242,6	229,6
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	5.307,6	7.451,6	9.586,2	9.872,3	10.985,1	11.151,9	11.135,3	11.648,8	11.175,0

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima, odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H11.

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

U milijunima USD

	Stanje duga 31.10.2001.	Neevidenti- rane otplate glavnice	Projekcija otplate glavnice												
			4.tr. 2001.	1.tr. 2002.	2.tr. 2002.	3.tr. 2002.	4.tr. 2002.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ostalo
1. Izravna ulaganja	1.108,3	47,0	78,7	32,7	81,1	18,1	21,4	153,3	148,3	95,7	186,0	243,2	61,9	17,1	77,1
2. Država	5.017,2	4,1	21,7	406,4	71,1	112,5	30,1	620,1	309,4	706,3	735,0	760,2	530,5	200,8	1.129,1
2.1. Portfeljna ulaganja	3.771,6	0,0	0,0	374,7	46,1	74,7	0,0	495,4	161,2	543,8	614,0	638,0	406,2	78,0	835,1
Obveznice	3.771,6	0,0	0,0	374,7	46,1	74,7	0,0	495,4	161,2	543,8	614,0	638,0	406,2	78,0	835,1
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	1.245,6	4,1	21,7	31,8	25,0	37,8	30,1	124,7	148,2	162,5	121,1	122,2	124,3	122,9	294,0
2.2.1. Trgovački krediti	1,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	1.244,5	4,0	21,7	31,6	25,0	37,6	30,1	124,3	147,8	162,2	121,1	122,2	124,3	122,9	294,0
Dugoročni	1.244,5	4,0	21,7	31,6	25,0	37,6	30,1	124,3	147,8	162,2	121,1	122,2	124,3	122,9	294,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	124,3	0,0	0,0	3,1	13,9	3,1	13,9	34,0	34,0	34,0	13,1	6,1	3,1	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	124,3	0,0	0,0	3,1	13,9	3,1	13,9	34,0	34,0	34,0	13,1	6,1	3,1	0,0	0,0
4. Banke	1.790,0	51,5	24,3	48,2	27,7	77,6	67,1	220,6	476,7	140,6	85,1	77,7	48,1	50,3	615,2
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	1.790,0	51,5	24,3	48,2	27,7	77,6	67,1	220,6	476,7	140,6	85,1	77,7	48,1	50,3	615,2
4.2.1. Valuta i depoziti	551,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	551,3
4.2.2. Krediti	1.238,7	51,5	24,3	48,2	27,7	77,6	67,1	220,6	476,7	140,6	85,1	77,7	48,1	50,3	63,9
Dugoročni	1.231,2	45,5	24,0	47,5	27,7	77,6	66,7	219,4	476,7	140,6	85,1	77,7	48,1	50,3	63,9
Kratkoročni	7,5	6,0	0,4	0,7	0,0	0,0	0,5	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Ostali sektori	3.135,0	319,4	140,8	149,6	256,2	103,5	159,7	669,0	470,2	454,6	257,2	271,6	181,3	130,8	240,3
5.1. Portfeljna ulaganja	55,5	0,0	0,0	22,5	4,9	0,0	0,0	27,4	0,0	28,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	28,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	27,4	0,0	0,0	22,5	4,9	0,0	0,0	27,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Ostala ulaganja	3.079,5	319,4	140,8	127,1	251,3	103,5	159,7	641,6	470,2	426,5	257,2	271,6	181,3	130,8	240,3
5.2.1. Trgovački krediti	307,1	76,5	28,7	43,6	37,0	18,7	21,6	120,8	39,6	23,9	11,4	3,7	1,1	0,5	1,0
Dugoročni	234,0	53,3	17,8	21,3	24,9	17,3	18,4	81,8	39,6	23,9	11,4	3,7	1,1	0,5	1,0
Kratkoročni	73,1	23,2	10,9	22,3	12,1	1,5	3,2	39,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2.2. Krediti	2.772,5	242,9	112,1	83,6	214,3	84,7	138,1	520,8	430,6	402,6	245,9	267,9	180,2	130,3	239,3
Dugoročni	2.707,8	206,7	100,9	80,8	209,6	83,4	129,8	503,6	430,6	402,6	245,8	267,9	180,2	130,3	239,3
Kratkoročni	64,6	36,2	11,2	2,8	4,7	1,3	8,4	17,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	11.174,9	421,9	265,5	640,0	450,0	314,7	292,3	1.697,0	1.438,5	1.431,0	1.276,5	1.358,8	824,9	399,0	2.061,7
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		53,3	73,8	237,9	90,2	127,8	85,8	541,8	462,2	387,6	301,4	223,3	153,9	111,5	230,6
Napomena:															
Inozemni dug koji garantira središnja država	1.474,8														
U tome: banke i ostali sektori	1.022,6														

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite ne-rezidenata, kao ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na temelju kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i ne

odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javnozajamčenog duga ukupno i stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika prikazuje stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključenim u široku definiciju sektora država).

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.					
						III.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
PRIHODI I POTPORE											
1. Državni proračun	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	3.314,2	3.444,9	4.788,2	4.715,0	4.483,5	8.515,6
2. Republički fondovi	17.029,1	19.499,1	21.302,1	21.185,5	22.099,3	1.759,2	1.945,7	1.002,9	913,4	962,5	1.018,4
2.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	9.584,7	11.022,2	10.713,4	10.799,8	11.254,2	910,2	1.009,1	11,0	3,1	11,6	6,2
2.2. Fond zdravstvenog osiguranja	5.196,3	5.824,2	8.269,0	8.686,4	8.967,4	720,1	790,4	829,6	755,1	776,7	817,3
2.3. Fond za zapošljavanje	676,1	638,3	718,2	760,6	822,4	71,6	75,4	77,5	78,3	74,4	79,5
2.4. Sredstva doplatka za djecu	878,5	976,7	542,8	9,1	7,1	0,7	0,3	0,0	0,4	0,4	0,4
2.5. Hrvatske ceste ^a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Hrvatska vodoprivreda	693,5	1.037,7	1.058,6	929,6	1.048,2	56,6	70,4	84,8	76,4	99,4	115,1
A. Ukupno (1+2)	48.396,6	53.345,3	65.110,7	67.541,0	66.735,0	5.073,5	5.390,6	5.791,1	5.628,4	5.446,0	9.534,0
RASHODI I NETO POSUDBE (umanjeni za otplate)											
3. Državni proračun	27.591,9	29.409,4	34.125,4	35.979,1	36.730,8	3.483,7	2.298,5	4.365,5	4.198,6	4.621,4	4.654,6
4. Republički fondovi	21.282,1	25.522,5	30.103,1	34.363,9	37.701,4	3.285,3	3.343,1	1.615,0	1.411,9	1.584,6	1.581,4
4.1. Fond mirov. i inv. osiguranja	10.459,8	13.795,1	16.170,4	18.998,5	20.180,8	1.908,5	1.950,3	123,6	103,3	111,3	108,0
4.2. Fond zdravstvenog osiguranja	8.357,5	8.742,8	10.776,0	11.919,6	13.918,1	1.024,7	1.022,1	1.069,7	928,0	1.049,7	1.064,6
4.3. Fond za zapošljavanje	676,2	714,1	571,2	824,9	995,5	77,7	79,4	74,5	70,9	72,7	71,0
4.4. Sredstva doplatka za djecu	853,2	1.003,7	1.032,1	1.136,2	1.250,6	215,4	204,7	242,2	224,6	232,7	216,2
4.5. Hrvatske ceste ^a	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.6. Hrvatska vodoprivreda	935,5	1.266,8	1.553,3	1.484,8	1.356,4	59,0	86,6	105,0	85,2	118,3	121,6
B. Ukupno (3+4)	48.874,0	54.931,9	64.228,6	70.343,0	74.432,3	6.769,0	5.641,6	5.980,5	5.610,5	6.206,0	6.236,0
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	-477,4	-1.586,7	882,1	-2.802,1	-7.697,3	-1.695,5	-251,0	-189,4	17,8	-760,0	3.298,0
5. Državni proračun (1-3)	3.775,6	4.436,7	9.683,1	10.376,4	7.904,8	-169,5	1.146,4	422,7	516,4	-137,9	3.861,0
6. Republički fondovi (2-4)	-4.253,0	-6.023,4	-8.801,1	-13.178,4	-15.602,1	-1.526,1	-1.397,4	-612,1	-498,6	-622,1	-563,0

^a U 1995. godini uključene u državni proračun; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.					
						III.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
1. Ukupni prihodi	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	3.314,2	3.444,9	4.891,2	4.847,2	4.617,2	8.628,5
1.1. Tekući prihodi	30.244,3	33.385,0	42.019,4	40.044,6	41.535,0	3.297,2	3.426,4	4.875,2	4.730,6	4.594,7	5.312,1
1.1.1. Porezni prihodi	28.530,4	31.338,2	39.899,7	38.317,6	39.939,0	3.203,4	3.325,0	4.671,9	4.637,7	4.441,6	5.170,3
1.1.2. Neporezni prihodi	1.713,9	2.046,8	2.119,7	1.727,0	1.595,9	93,8	101,4	203,3	92,9	153,1	141,8
1.2. Kapitalni prihodi	1.123,1	461,1	1.789,2	6.310,9	3.100,7	17,0	18,5	16,0	116,5	22,5	3.316,4
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	31.367,5	33.846,1	43.808,6	46.355,5	44.635,7	3.314,2	3.444,9	4.891,2	4.847,2	4.617,2	8.628,5
3. Ukupni rashodi	30.972,8	34.395,2	41.390,4	47.379,6	49.567,5	4.932,9	3.703,6	5.037,0	4.873,6	5.321,9	5.262,8
3.1. Tekući rashodi	25.930,1	29.579,7	34.883,0	38.476,1	44.237,4	4.973,2	3.452,6	4.742,0	4.542,1	5.066,3	4.845,2
3.2. Kapitalni rashodi	5.042,7	4.815,5	6.507,3	8.903,5	5.330,1	229,7	251,0	295,0	331,5	255,5	417,6
4. Neto posudbe umanjene za otplate	528,7	611,1	1.161,5	1.499,2	1.176,1	84,1	76,6	23,9	53,2	100,9	106,2
B. Ukupno rashodi i neto posudbe (3+4)	31.501,5	35.006,3	42.551,9	48.878,8	50.743,5	5.017,0	3.780,3	5.060,7	4.926,8	5.422,8	5.369,1
5. Višak na tekućim računima bez potpora (1.1. - 3.1.)	4.314,3	3.805,3	7.136,4	1.568,5	-2.702,4	-1.406,0	-26,2	133,3	188,5	-471,7	466,8
6. Višak na tekućim računima s tekućim potporama (5+2.1.)	4.314,3	3.805,3	7.136,4	1.568,5	-2.702,4	-1.406,0	-26,2	133,3	188,5	-471,7	466,8
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	1.113,9	1.516,4	976,1	-2.216,9	-395,4	63,6	79,5	68,4	-34,5	97,2	-3.139,4
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	1.113,9	1.516,4	976,1	-2.216,9	-395,4	63,6	79,5	68,4	-34,5	97,2	-3.139,4
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	-134,0	-1.160,2	1.256,7	-2.523,3	-6.107,9	-1.702,8	-335,3	-169,6	-79,6	-805,6	3.259,4
9. Strano financiranje	803,9	2.985,9	-9,1	4.615,1	6.921,5	3.265,4	-28,9	1.053,7	240,6	1.515,7	-3.360,9
10. Domaće financiranje	-669,9	-1.825,7	-1.247,6	-2.091,8	-813,6	-1.562,7	364,2	-884,1	-160,9	-710,1	101,4
10.1. Od središnje i lokalne države	0,0	0,0	190,0	-87,0	-92,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	-152,7	-354,8	112,4	2,0	-12,5	-197,0	126,6	18,7	-102,9	-120,1	173,4
10.3. Od depozitnih banaka	-308,4	-1.357,3	-1.638,6	-1.859,4	-288,8	-1.239,2	237,5	-902,8	-57,6	-568,0	-72,0
10.4. Ostalo domaće financiranje	-208,8	-113,6	88,7	-147,4	-420,3	-126,4	0,0	0,0	-0,4	-22,0	0,0
D. Ukupno financiranje (9+10)	134,0	1.160,2	-1.256,7	2.523,3	6.107,9	1.702,8	335,3	169,6	79,6	805,6	-3.259,4

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.				
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.	IX.
1. Unutarnji dug središnje države	17.263,0	15.538,4	15.047,8	16.754,6	21.344,7	22.551,6	22.832,8	22.288,5	23.145,8	24.002,7
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	17.260,7	15.467,1	14.582,9	16.012,1	18.509,7	19.595,3	20.080,7	19.504,5	20.211,7	20.329,2
Trezorski zapisi	272,1	449,6	565,8	776,7	2.564,6	4.418,0	5.579,7	5.698,4	4.962,6	4.454,2
Instrumenti tržišta novca	254,3	44,0	96,8	153,3	14,2	11,8	10,6	10,9	8,2	1,5
Obveznice	16.055,2	14.159,2	13.035,8	13.720,7	14.082,5	13.631,2	13.070,0	12.356,1	13.015,5	14.397,6
Krediti Hrvatske narodne banke	218,8	–	–	24,1	0,0	–	0,0	–	4,1	–
Krediti banaka	460,2	814,3	884,4	1.337,3	1.848,4	1.534,2	1.420,5	1.439,1	2.221,3	1.475,9
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	2,3	71,3	465,0	742,5	2.835,0	2.956,3	2.752,1	2.784,0	2.934,1	3.673,5
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	20,5	21,0	20,8	93,1	98,0	96,6
Obveznice	–	–	–	–	1.686,8	1.705,1	1.625,2	1.595,3	1.689,6	1.674,3
Krediti banaka	2,3	71,3	465,0	742,5	1.127,6	1.230,2	1.106,1	1.095,7	1.146,5	1.902,5
2. Inozemni dug središnje države	13.477,8	18.314,9	21.049,7	29.962,5	38.648,2	44.875,0	43.906,2	43.307,3	45.201,5	44.150,1
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	19.920,0	28.598,2	36.562,3	42.059,6	41.175,2	40.630,4	42.401,4	41.741,1
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	12.431,1	18.903,3	25.231,2	30.341,6	29.702,7	29.708,5	31.033,9	30.641,7
Krediti	7.489,0	9.694,9	11.331,1	11.718,0	11.472,5	10.921,9	11.367,5	11.099,3
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	1.129,7	1.364,3	2.085,9	2.815,4	2.731,0	2.676,9	2.800,1	2.409,0
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	372,1	390,6	386,5	726,5	705,3	681,9	709,5	700,6
Krediti	757,6	973,7	1.699,3	2.088,9	2.025,7	1.995,0	2.090,6	1.708,4
3. Ukupno (1+2)	30.740,9	33.853,3	36.097,5	46.717,1	59.992,9	67.426,6	66.739,0	65.595,8	68.347,4	68.152,8
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	4.104,5	5.492,0	6.412,1	6.477,6	7.256,2	8.022,4
– inozemna	12.374,9	13.193,1	12.578,4	12.126,9	12.709,5	12.181,8

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne banke i Konsolidi-

rana bilanca poslovnih banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi			Međugodišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1992.	prosinac	122,4	125,3	129,1	1.053,4	1.026,3	1.120,9	745,4	694,7	846,6
1993.	prosinac	99,5	100,6	98,5	1.249,7	1.225,1	1.175,6	1.616,6	1.591,3	1.610,4
1994.	prosinac	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinac	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	prosinac	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	prosinac	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	prosinac	100,2	100,7	100,0	105,4	105,3	97,9	105,7	106,4	98,8
1999.	prosinac	100,3	101,0	100,3	104,4	103,6	105,9	104,2	103,5	102,6
2000.	lipanj	101,9	100,7	100,7	107,0	105,6	110,6	105,4	104,3	109,5
	srpanj	100,5	100,1	99,8	106,5	105,3	109,4	105,4	104,4	109,4
	kolovoz	100,0	99,7	100,2	106,5	105,6	108,7	105,5	104,6	109,3
	rujan	101,2	101,2	100,9	107,1	106,6	108,9	105,7	104,7	109,2
	listopad	100,6	100,7	101,1	107,3	107,0	109,7	105,9	105,0	109,4
	studen	100,2	100,2	103,4	107,7	107,4	111,3	106,0	105,2	109,4
	prosinac	100,0	100,5	100,2	107,4	106,8	111,2	106,2	105,3	109,7
2001.	siječanj	100,1	100,5	99,3	106,6	106,4	108,2	106,6	106,4	108,2
	veljača	100,5	100,3	100,9	106,8	106,0	108,3	106,7	106,3	108,2
	ožujak	100,1	100,1	98,4	106,0	105,6	105,5	106,5	105,9	107,3
	travanj	101,4	101,4	100,0	106,8	106,4	105,1	106,6	106,1	106,7
	svibanj	100,6	101,2	100,0	107,2	106,9	105,2	106,8	106,3	106,4
	lipanj	99,7	99,6	100,1	104,9	105,8	104,5	106,4	106,2	106,1
	srpanj	99,4	98,8	99,3	103,8	104,3	104,0	106,0	105,9	105,8
	kolovoz	101,0	100,1	99,5	104,9	104,7	103,4	105,9	105,8	105,5
	rujan	100,3	100,3	100,6	103,8	103,6	103,0	105,7	105,5	105,2
	listopad	99,9	99,5	100,2	103,2	102,5	102,1	105,3	105,2	104,8
	studen	99,8	100,1	99,5	102,8	102,4	98,0	105,1	104,9	104,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Međugodišnji mjesečni indeksi		
		Ukupno	Robe	Usluge	Ukupno	Robe	Usluge
1994.	prosinac	100,1	99,9	101,2	96,3	94,8	109,1
1995.	prosinac	100,1	100,0	100,5	103,1	102,6	107,1
1996.	prosinac	100,0	100,0	100,0	102,8	101,9	109,5
1997.	prosinac	100,2	100,2	100,5	102,5	102,3	104,5
1998.	prosinac	100,1	100,0	100,2	105,7	105,3	107,8
1999.	prosinac	100,1	100,2	100,0	104,2	104,2	104,1
2000.	lipanj	100,9	101,0	100,2	104,1	104,2	103,5
	srpanj	100,8	100,8	100,7	103,8	103,8	103,6
	kolovoz	100,1	100,2	99,9	103,7	103,9	103,4
	rujan	101,4	101,4	101,4	104,5	104,5	104,8
	listopad	100,3	100,3	100,0	104,2	104,4	103,1
	studen	100,1	100,1	100,2	104,6	104,9	103,3
	prosinac	100,1	100,1	100,2	104,6	104,8	103,5
2001.	siječanj	100,0	100,0	100,2	104,5	104,8	103,6
	veljača	100,2	100,2	100,0	104,5	104,7	103,4
	ožujak	100,3	100,1	100,9	104,6	104,6	104,1
	travanj	100,5	100,5	100,6	104,9	104,9	104,3
	svibanj	100,4	100,4	101,2	105,1	105,1	105,5
	lipanj	100,2	100,2	100,1	104,4	104,2	105,4
	srpanj	100,2	100,2	100,8	103,8	103,6	105,5
	kolovoz	100,2	100,1	100,3	103,9	103,5	105,9
	rujan	99,9	99,9	100,3	102,3	102,0	104,7
	listopad	100,0	100,0	100,2	102,1	101,7	104,9
	studen	100,0	99,9	100,2	102,0	101,5	104,8

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Međugodišnji mjesečni indeksi	Međugodišnji kumulativni indeksi
1992.	prosinac	74,4	120,2	681,7	409,4
1993.	prosinac	1.073,2	105,2	1.442,1	1.605,3
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	travanj	3.207,0	97,1	105,3	108,5
	svibanj	3.367,0	105,0	110,8	109,0
	lipanj	3.329,0	98,9	108,3	108,9
	srpanj	3.274,0	98,3	107,6	108,7
	kolovoz	3.369,0	102,9	110,0	108,9
	rujan	3.303,0	98,0	108,6	108,9
	listopad	3.369,0	102,0	110,8	109,1
	studen	3.503,0	104,0	108,4	109,0
2001.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
	siječanj	3.546,0	101,3	111,2	111,2
	veljača	3.395,0	95,7	106,8	109,0
	ožujak	3.535,0	104,1	107,0	108,3
	travanj	3.513,0	99,4	109,5	108,6
	svibanj	3.625,0	103,2	107,6	108,4
	lipanj	3.503,0	96,7	105,2	107,8
	srpanj	3.550,0	101,3	108,4	107,9
	kolovoz	3.567,0	100,5	105,9	107,6
rujan	3.431,0	96,2	103,9	107,2	

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice robe i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i

cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 88 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2001. godini iznosio 22,06% (od toga 2,28 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 19,78 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Popis banaka i štedionica

1. prosinca 2001.

Banke koje imaju odobrenje za rad

a) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 37. Zakona o bankama (veliko ovlaštenje)

1. Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG Glavna podružnica Zagreb
2. Brodsko-posavska banka d.d., Slavonski Brod
3. Cassa di Risparmio di Trieste – Banca d.d., Zagreb
4. Centar banka d.d., Zagreb
5. Convest banka d.d., Zagreb
6. Credo banka d.d., Split
7. Croatia banka d.d., Zagreb
8. Dalmatinska banka d.d., Zadar
9. Dresdner Bank Croatia d.d., Zagreb
10. Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik
11. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Zagreb¹
12. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
13. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
14. HVB Bank Croatia d.d., Zagreb
15. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
16. Imex banka d.d., Split
17. Istarska banka d.d., Pula
18. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
19. Jadranska banka d.d., Šibenik
20. Karlovačka banka d.d., Karlovac
21. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
22. Kvarner banka d.d., Rijeka
23. Međimurska banka d.d., Čakovec
24. Partner banka d.d., Zagreb
25. Podravska banka d.d., Koprivnica
26. Požeška banka d.d., Požega
27. Privredna banka – Laguna banka d.d., Poreč
28. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb²
29. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
30. Riadria banka d.d., Rijeka
31. Riječka banka d.d., Rijeka
32. Sisačka banka d.d., Sisak
33. Slatinska banka d.d., Slatina
34. Slavonska banka d.d., Osijek
35. Splitska banka d.d., Split
36. Štedbanka d.d., Zagreb

37. Varaždinska banka d.d., Varaždin
38. Volksbank d.d., Zagreb
39. Zagrebačka banka d.d., Zagreb³

b) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 36. Zakona o bankama (srednje ovlaštenje)

40. Hypobanka d.d., Zagreb
41. Nava banka d.d., Zagreb
42. Primorska banka d.d., Rijeka

c) banke koje imaju odobrenje za rad prema članku 35. Zakona o bankama (malo ovlaštenje)

43. Samoborska banka d.d., Samobor

Štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Banica Credo štedionica d.d., Split⁴
2. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec⁴
3. Krapinska štedionica d.d., Krapina
4. Križevačka štedionica d.d., Križevci
5. Međimurska štedionica d.d., Čakovec⁴
6. Prva obrtnička štedionica d.d., Zagreb⁴
7. Slavonska štedionica d.d., Zagreb
8. Štedionica Brod d.d., Slavonski Brod⁴
9. Štedionica Dora d.d., Zagreb⁴
10. Štedionica More d.d., Zagreb⁴
11. Štedionica Sa-ga d.d., Zagreb⁴
12. Štedionica Sonic d.d., Zagreb⁴
13. Štedionica splitsko-dalmatinska d.d., Split⁴
14. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb
15. Trgovačka štedionica d.d., Zagreb
16. Varaždinska štedionica Kovanica d.d., Varaždin^{4,5}
17. ViD štedionica d.d., Zagreb⁴

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Hrvatska stambena štedionica d.d., Varaždin
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

1 1. rujna 2000. godine Bjelovarskoj banci d.d. Bjelovar pripojene su Trgovačka banka d.d. Zagreb i Čakovečka banka d.d. Čakovec te od tada posluje pod novim imenom.

2 Početkom srpnja 2000. banci je pripojena Krapinsko zagorska banka d.d., Krapina.

3 Početkom srpnja 2000. banci je pripojena Zagrebačka banka – Pomorska banka d.d., Split.

4 Odobrenje za rad uključuje i prikupljanje devizne štednje građana i mjenjačko poslovanje.

5 19. siječnja 2001. štedionici je pripojena Štedionica Zlatnica d.d., Zagreb, a 14. studenoga 2001. Štedionica Zagjstjed d.d., Zagreb.

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Cassa di Risparmio di Udine e Pordenone S.p.A., Zagreb
3. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
4. Deutsche Bank AG, Zagreb
5. Kreditna banka d.d. Tuzla, Zagreb
6. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
5. Gold štedionica d.o.o., Split	05.10.2001.
6. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
7. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
8. Hrvatsko gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.

9. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
10. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
11. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
12. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
13. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.
14. Razvojna banka Dalmacija, d.o.o., Split	24.09.2001.
15. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
16. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
17. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o, Zagreb	02.07.2001.
18. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.
19. Vukovarska banka d.d., Vukovar	25.02.1998.
20. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Alpe Jadran banka d.d., Split	06.12.2000.
2. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
3. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	22.03.2000.
4. Kaptol banka d.d., Zagreb	07.03.2001.
5. Marvil štedionica d.d., Zagreb	06.06.2001.
6. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	22.03.2000.
7. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.03.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. prosinca 2001.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	dr. sc. Boris Vujčić Relja Martić mr. sc. Tomislav Presečan Čedo Maletić mr. sc. Adolf Matejka prof. dr. Mate Babić dr. Alen Belullo prof. dr. Božidar Jelčić dr. Branimir Lokin mr. Damir Novotny prof. dr. Silvije Orsag dr. Sandra Švaljek dr. Branko Vukmir

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan
Viceguverner	Čedo Maletić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralno-bankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za odnose s inozemstvom	Jadranka Granić
Sektor nadzora i kontrole	Marija Mijatović
Sektor plana, analize i računovodstva	
Sektor platnog prometa	
Sektor organizacije i informatike	Petar Ćurković
Sektor pravnih, kadrovskih i općih poslova	

